

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Ἑνότητα στὰ οὐσιώδη
Ἐλευθερία
στὰ ἀμφισβητούμενα
Καλωσύνη στὰ πάντα

ΕΤΟΣ 17ον **ΤΕΥΧΟΣ 92**

ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1972

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 8)

(Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή 10 - 12)

			Δρχ
H. P. Blavatsky	Τὸ Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας,	ἄδ. 70, δεμ	90
»	Στὴ χώρα τῶν Γαλάζιων Βουνῶν		30
Annie Besant	Μελετη ἐπὶ τῆς Συνειδήσεως	ἀδ. 60, δεμ	80
»	Πρὸς τὴν Μύησιν		30
»	Μετενσάρκωση		20
»	Κάρμα		20
C. Leadbeater	Σ᾽ ἐκείνους ποὺ πενθοῦν		10
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσιας		40
Th. Pascal	Ἡ Θεοσοφία εἰς ὀλίγα κεφαλαια		20
J. Van der Leeuw	Θεοὶ ἐν ἐξορίᾳ		20
C. Jinarajadasa	Ἀπόκρυφος ἐξέλιξις Ἀνθρωπότητος		100
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα		30
»	Αἱ βαθύτεροι ὄψεις τῆς Ζωῆς		30
⁂	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ		20
Krishnamurti	Στὰ πόδια τοῦ Διδασκάλου (εκδ. 1966)		20
»	Τὸ Βασίλειον τῆς Εὐδαιμονίας (1926)		20
»	«Δελτίον Ἀστέρος» Τόμ. 1931 - 34	ἕκαστος	30
»	Στοχασμοὶ πάνω στὴ Ζωὴ (Β᾽ σειρά)		70
»	Ἐκπαίδευσι καὶ σημασία Ζωῆς	ἄδ. 45, δεμ	65
Ἀντ. Ἀδριανόπουλος	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες Φιλόσοφοι		150
Κ. Κιτρινιάρης	Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς		40
Γεώργ. Μαλτέζος	Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια		50
Κ. Μελισσαρόπουλος	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	ἄδ. 30, δεμ	50
»	Μελετήματα	ἄδ. 60 δεμ	80
»	Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία	ἄδ. 70, δεμ	90
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας	ἄδ. 50, δεμ	70
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας)	δεμ	90
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμοῦρτι	ἄδ. 50, δεμ	70
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)		30
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»		10

«ΙΛΙΣΟΣ», Ἐπιλογὴ ἐτῶν 1956 - 58 καὶ 1959 - 61, ἐκόστη χρυσόδ. 100

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» 80

Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ», Τόμοι 1960, 64, 65, 69, 70, χορτόδ. δρχ 70

Τόμος 1971 » » 80

Ἀποστείλατε τὸ ἀντίτιμον, διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 15

ΙΛΙΣΟΣ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμῶνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122

Διευθυντὴς ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπιμελητὴς ὕλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 17ον ✱ Μάρτιος — Ἀπρίλιος 1972 ΤΕΥΧΟΣ 92

Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Σύμπαντος

Ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ Σύμπαν δὲν ἀποκαλύπτει εὐθέως ποιὰ σχέσι ἔχει μαζί του, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ καρδιὰ δὲν τοῦ λέγει τί ὀφείλει αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι — αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θὰ τὸ μάθη σπανίως ἀπὸ βιβλία.

Ἡ θεώρησις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Σύμπαντος ἀπο τῶν ἀπείρως μεγάλων μέχρι τῶν ἀπείρως μικρῶν συνθετικῶν της μᾶς ὁδηγεῖ ἀναποφεύκτως εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει στὸ βάθος μιὰ ἰ δ έ α, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐν τῇ φύσει καὶ ἡ φύσις ἐν τῷ Θεῷ ἐργάζεται καὶ μορφοποιεῖ ὅλα τὰ πράγματα ἀπὸ αἰωνιότητος πρὸς αἰωνιότητα. Ἡ παρατήρησις καὶ ὁ διαλογισμὸς μᾶς φέρνουν συνεχῶς πλησιέστερα πρὸς αὐτὰ τὰ Μυστήρια.

ΓΚΑΙΤΕ

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Τὰ ναρκωτικὰ τῆς καρδιᾶς

Τοῦ αἰδ. Ζάννου Γουγουτᾶ

Μὲ ἐκάλεσαν καὶ ὡμίλησα στὸ Γυμνάσιον τῶν Καθολικῶν τῆς πόλεώς μας, μὲ θέμα: «Τί νομίζω ὅτι λείπει ἀπὸ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας». Ὁ μαθητικὸς κόσμος καὶ οἱ καθηγηταὶ ἔδειξαν ἐνδιαφέρον νὰ ἀκούσουν πῶς ἕνας Ἑλληνορθόδοξος ἱερεὺς βλέπει καὶ κρίνει τοὺς σημερινοὺς νέους μας. Ἰδού, συνοπτικά, τὰ λεχθέντα.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν δημιουργεῖ παρὰ μόνον ὅταν εἶναι μεθυσμένος ἀπὸ κάποιον ἐνθουσιασμὸν ἢ κάποιο μῖσος γιὰ ὅ,τι κακὸ ἔχει.

Δίχως αὐτὰ συνήθως μένει στὴν ἀφάνεια, ἢ στὴν μετριότητά του, ὅπως μὴ πολλαπλασιαζόμενον μηδενικόν. Μόνον ὅταν ξεσηκωθῇ ἡ παλίρροια τῆς καρδιᾶς γίνεται δημιουργός, σὰν παιδὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ Νοῦς κουβαλάει στὸ οἰκοδόμημα τοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτὸ τὸ εἴδαμε στὴν ἄνιση πάλη τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὴν πανίσχυρη Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία, τὴν Γαλλικὴ καὶ τὴν Ρωσικὴ Ἐπανάσταση καὶ τὴν καταδίωξη τῶν Προτεσταντῶν ἀπὸ τοὺς Καθολικοὺς καὶ ἀκόμη στὴν καθημερινὴ ζωή. Ἀπὸ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας λείπουν οἱ γλυκειὲς αὐταπάτες καὶ ὑποσχέσεις γιὰ κάποιον αὐριανὸ παράδεισο, διότι ἔχει πολὺ γεμᾶτο τὸ στομάχι καὶ νυσταγμένη τὴν καρδιὰ ἀπὸ τὸν ψυχοκτόνο «πραγματισμόν». Τὰ κινήματα τῆς Νεολαίας εἶνε χωρὶς λάβαρα - - ἰδανικὰ καὶ ὑποσχέσεις μελλοντικῆς εὐτυχίας, καὶ τὰ ὑπάρχοντα λάβαρά τους ἀκουμπᾶνε πολὺ στὸ χῶμα... Οἱ νέοι αὐτοὶ συνήθως ξεπουλᾶν τὶς πραμμάτειες τους — τὸ ἔχει τους! — στὴν συμμετοχή τους στὸν ἄγονο ἀγῶνα, καὶ καθὼς τοὺς λείπει τὸ γλυκὸ λυρικὸ ὄνειρο, πλήττουν καὶ γιὰ φυγὴ ξεπέφτουν στὰ ναρκωτικά. Στὸν ἀγῶνα τους δὲν ὑπάρχουν ἐρωτευμένοι, ἀλλὰ ἀπογοητευμένοι, διότι τοὺς τρώγει τὸ ΤΩΡΑ...

Δὲν μπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ αἰσθάνεται λύπη γι' αὐτοὺς τοὺς μὲ ἄδεια καρδιὰ καὶ αὐθάδη βιολογικὸν ἑαυτὸν νέους. Μὲ ἀγάπη ἂς κάνωμε ὅ,τι μᾶς εἶναι δυνατὸν ὥστε νὰ πηδήσουν ἀπὸ τὸ ἄτομον στὸν ἄνθρωπο ποὺ ζῇ γιὰ τὸ καλό, τὸ ὡραῖο, τὸ ἀληθινὸ καὶ τὸ καθαρό, καὶ ἔτσι ἡ ζωή του δὲν θὰ εἶναι ἄδειο ποτήρι. Θέλεις νὰ γίνῃς κάτι; Ἀνάλαβε εὐθύνας καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἑαυτό σου νὰ γίνῃ καρποφόρο δένδρο στὸν κῆπο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Διότι ὁ ἄνθρωπος ζῇ μόνον ὅταν δημιουργῇ, τὸν ἄλλον καιρὸ μόνον ὑπάρχει ὡς μέλλουσα τροφὴ τῶν σκωλήκων τοῦ τάφου.

Δὲν θὰ ἐπιτύχωμε ὅμως πολλὰ τὰ θεάρεστα, ἂν δὲν μάθωμε τὸν ἄνθρωπο νὰ σκέπτεται ὀρθὰ καὶ νὰ ὑποτάσσῃ τὸν ζωώδη ἑαυτό του στὰς ἠθικοπνευματικὰς ἀξίας τοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ ἄνθρωποι μὲ συνείδηση τοῦ χρέους των πρὸς τὴν κοινωνία πρέπει νὰ βοηθήσουν τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἠθικοπνευματικὴ μυωπία ν' ἀναβλέψουν.

Κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ναοῦ Ἁγ. Ἀναργύρων Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας

Ἀπὸ τὸν Γενικὸν Γραμματέα της
κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΤΖΑΖΟΠΟΥΛΟΝ

Εἰς τὸν χῶρον τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Ἑλλην. Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας, εἰς θέσιν Καλυφτάκι Κηφισιᾶς, ἐγένετο τὴν Κυριακὴν 27 Φεβρουαρίου ἡ κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, ὁ ὁποῖος θ' ἀνεγερθῇ μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἑταιρίας Ἀλεξάνδρου Τζαζοπούλου καὶ τὴν συνεισφορὰν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, χωρὶς ποσῶς νὰ ἐπιβαρυνθῇ τὸ ἐκ τοῦ ἐτησίου πανελληνίου ἐράνου προερχόμενον Ταμεῖον τῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας. Ἡ προϋπολογιζομένη δαπάνη διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ ἀνέρχεται εἰς ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον δραχμῶν.

Τὰ χρήματα τοῦ ἐράνου χρησιμοποιοῦνται ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς δαπάνας περιθάλψεως, διαμονῆς καὶ διατροφῆς εἰς τὸν ξενῶνα τῶν καρκινοπαθῶν, ὡς καὶ τῆς θεραπείας τούτων.

Ἐπίσης, διὰ χρημάτων προερχομένων μόνον ἐκ δωρεῶν, μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Τζαζοπούλου, καλύπτονται αἱ δαπάναι ψυχαγωγίας τῶν φιλοξενουμένων ἀσθενῶν, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πᾶν ὑπάρχον μέσον ψυχαγωγίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ κινηματογράφον ἅπαξ κατὰ δεκαπενθήμερον, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐπιθεωρησιακὴν παράστασιν. Ἔχουν ἀκόμη τὰ εἴδη ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως, τῶν ὁποίων οἱ περιθαλπόμενοι εἰς τοὺς Ξενῶνας μας ἔχουν μεγίστην ἀνάγκην. Ὡσαύτως δὲν λείπουν αἱ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις, εἰς πᾶσαν ἑορτὴν χριστιανικὴν ἢ ἐθνικήν, μὲ μουσικὰ συγκροτήματα καὶ μὲ συμμετοχὴν τῶν φίλων μας, συνοδευομένην ἀπαραιτήτως μὲ ἐμπράκτους ἐκδηλώσεις συμπαθείας καὶ ἀγάπης, ἀπαραιτήτως δὲ καὶ τὴν προσφορὰν διαφόρων δώρων.

«Βοηθούμεθα — εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος — ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ χριστιανικοῦ τούτου ἔργου ἀπὸ ἕνα πλῆθος φίλων μας, ἐμπεποτισμένων μὲ τὴν ὑψίστην ἐπὶ γῆς διδασκαλίαν τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, ὅπως τὴν ἐδίδαξε λέγων «Μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ», τὴν ὁποίαν καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός του, τῆς σταυρώσεως του, ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπεσφράγισε. Ἐπιζητοῦμεν οὕτω νὰ δημιουργήσωμεν περὶ τοὺς ἀτυχεῖς αὐτοὺς ἀνθρώπους ἀτμόσφαιραν ἀποπνέουσαν χριστιανικὰς ἀρετάς, ἐκδηλουμένας οὐχὶ διὰ λόγων ἀκόπων

Ὁ κ. Ἀλὲξ Τζαζόπουλος ὁμιλῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ναοῦ

καὶ ἀσκόπων, ἀλλὰ δι' ἔργων, διὰ πράξεων, δι' ἐκδηλώσεων ἐμπράκτου ἀγάπης. Ἡ ἔξαρσις τῆς συμπαραστάσεως τῶν φίλων μας αὐτῶν, ἐμπνεομένων καὶ ὠθουμένων ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεανθρώπου, δι' ἔργων ἀγάπης καὶ οὐχὶ διὰ κενῶν λόγων ἐπεβάλλετο νὰ προβληθῇ εἰς τὴν τόσον δεινῶς χειμαζομένην ἐκ χαλαρώσεως τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος κοινωνίαν μας».

Κατὰ τὴν τελετὴν τῆς θεμελιώσεως τοῦ ναοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν παρέστησαν καὶ οἱ ὑφυπουργοὶ Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Λαμπρᾶκος καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Παλλάντιος, ἐγένετο ἔξαρσις τῆς προσωπικῆς συμβολῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Τζαζοπούλου τόσον εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ ὅσον καὶ τὸ τῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας γενικώτερον.

«Ἔχω — εἶπεν ἀπαντῶν ὁ Ἀλέξ. Τζαζόπουλος — τὸ θλιβερὸν προνόμιον νὰ μὴ ἔχω οἰκογένειαν καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι ἔχω πρὸ ἐμοῦ ἓν οἰκογενειακὸν παρελθόν, τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποσπασθῶ καὶ τὸ ὁποῖον καθοδηγεῖ τὰ βήματά μου εἰς τὸν ὁμολογουμένως κοπιώδη δρόμον τῶν ἔργων ἀγάπης».

Πράγματι, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας (καὶ πρόεδρος συνάμα τοῦ Τεκτονικοῦ Ἱδρύματος Ἑλλάδος) προέρχεται ἀπὸ οἰκογένειαν μὲ ἐξόχους δεσμοὺς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁ πατήρ του, συνδεόμενος μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου

Ἕνα στιγμιότυπον ἀπὸ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ ναοῦ

Ἰωακεὶμ Γ΄, πολλάς εἶχε προσφέρει ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν διαμονήν του. Ὡς ἐκ τῶν ἐθνικῶν του δὲ ὑπηρεσιῶν κατεδιώχθη καὶ ἡ οἰκία του ἐλεηλατήθη καὶ κατεστράφη.

Ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος του ἦτο μέγας εὐεργέτης τῆς Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (Βαλουκλῆ), τῆς ὁποίας εἶχεν ἰδίαις δαπάναις ἀνεγείρει πολλὰ κτίρια. Ἦτο ἐπίσης μέγας εὐεργέτης τῆς Μαρασλείου Πατριαρχικῆς Σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν ἐρειπίων εἶχεν ἀνοικοδομήσει. Ὁ Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος διηγεῖται σχετικῶς ὅτι ὁ θεῖος του, ἀποθανὼν εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν, «δὲν ἔπαυσε νὰ ἐργάζεται ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, δεδομένου ὅτι αἱ δύο αὐταὶ ἔννοιαι εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν ἦσαν ἀναπόσπαστα συνδεδεμέναι. Τῆς δὲ νεκρωσίμου ἀκολουθίας προέστη ὁ Πατριάρχης, πρωτοφανὴς εἰς τὰ χρονικὰ ἐκδήλωσις τιμῆς».

Ἐξ ἄλλου, πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ Ἀλεξ. Τζαζοπούλου ἦτο ὁ ἐθνομάρτυς Αἰμιλιανός, Μητροπολίτης Γρεβενῶν, εὑρὼν μαρτυρικὸν θάνατον εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων, συνεπείᾳ τῆς συνδεδυασμένης ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς του δράσεως.

«Τὸ σκιαγραφηθὲν αὐτὸ παρελθὸν — εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος Τζαζόπουλος — παραμένει ζωηρὸν εἰς τὴν ψυχήν μου καὶ καθιστᾶ τὸ γεγονὸς τοῦτο τὴν πορείαν μου πρὸς ἔργα χριστιανικῆς ἀγάπης, ὡς πιστεύω, καὶ εἶναι ἄλλωστε εὐνόητον, οὐχὶ δυσχερῆ».

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

«Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...» πλὴν τοῦ... δημάρχου Λαρίσης!

Χρονογράφημα στὸ «ΒΗΜΑ» τοῦ κ. ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Ὁ διακεκριμένος χρονογράφος κ. Παῦλος Παλαιολόγος ἔγραψε τὴν 24ην Μαρτίου εἰς τὸ «ΒΗΜΑ» τὰ κάτωθι, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες...»:

«Δίστασα στὴν ἀρχὴ νὰ πιστέψω τὴν ἀκρίβεια τῆς εἰδήσεως ἂν καὶ ἔπρεπε νὰ εἴχαμε ἀποκτήσει οἰκειότητα μὲ τ' ἀπίθανα εἴτε στὴν Ἐκκλησία παρουσιάζονται εἴτε στὴν Πολιτεία.

Ἡ εἴδηση ὅμως ἐπιβεβαιώθηκε με τὶς χτεσινὲς δηλώσεις τοῦ Μητροπολίτη Λαρίσης κ. Θεολόγου. Εἶναι ὁ ἀρχιερέας ποὺ ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὸ Μυστήριο τῆς βαπτίσεως τὸν ἀνάδοχο, ἐπειδὴ ἦταν μακρυμάλλης καὶ ἀπέπεμψε ἀπὸ τὸ Μυστήριο τοῦ γάμου τὸ νυμφίο ἐπειδὴ ἔτρεφε γενειάδα.

Σὲ ἄλλο Μυστήριο ἐκτείνεται τώρα ἡ δραστηριότητα τοῦ ποιμένα: στὸ Μυστήριο τῆς θείας μεταλήψεως. Μηνιαία ἀργία στὸν ἀρχιμανδρίτη κ. Ἰάκωβο Εὐγενίδη, «διότι ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων Μυστηρίων τὸν Δήμαρχο Λαρίσης ὁ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τεκτονικὴν στοὰν τῆς πόλεως».

Ποῦ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο ἡ μισαλλοδοξία!

Ἀπολογήσου, κατηγορούμενε. Τί νὰ εἶπε στὴν ἀπολογία του ὁ ἱερέας; Νὰ θύμισε ἄραγε στὴ σεβασμιότητά του πόσο σαφὴς εἶναι ὁ Ἰησοῦς ὅταν καλῇ στὴ μετάγγιση τοῦ θείου αἵματος, «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες». Πάντες.

Κοινὸ γιὰ ὅλους τὸ Ποτήριο.

Θὰ εἶπε ἀκόμα ὁ κατηγορούμενος: Ὅταν προσέρχεται ἕνας, γιὰ μετάληψη σὲ ὀρθόδοξο ναό, σημαίνει ὅτι στὸν ὀρθόδοξο χριστιανισμὸ ἀνήκει. Κι' ἀκόμα, γιὰ νὰ εἶναι δήμαρχος πόλεως ἑλληνικῆς, ἢ ἀπὸ χριστιανοὺς ἐκλέχθηκε ἢ ἔχει διορισθῆ ἀπὸ Κυβέρνηση ποὺ τὸ «Ἑλλὰς Ἑλλήνων Χριστιανῶν» ἔχει χαράξει στη μετώπη τῆς χώρας. Ἑλλὰς Χριστιανῶν μὲ ἀντίχριστο Δήμαρχο;

Ἴσως νὰ προσέθεσε καὶ τοῦτο ὁ κατηγορούμενος στὴν ἀπολογία του: ὅτι δὲν γίνεσαι τέκτων ἂν εἶσαι κομμουνιστής, ἂν εἶσαι ἄθεος κι' ἂν δὲν πιστεύῃς στὴν αἰωνιότητα.

Εἰδικώτερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὑπάρχει ἀνακοίνωση τοῦ τεκτονικοῦ ἱδρύματος Ἀθηνῶν, ὅπου δηλώνεται ὑπεύθυνα, ὅτι «οἱ ἐκ τῶν Τεκτόνων ἀνήκοντες εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος — καὶ εἴμεθα ἡ ὁλότης περίπου τῶν Ἑλλήνων Τεκτόνων — ἐχόμεθα μετὰ πλήρους ἀφοσιώσεως τῆς θρησκείας τῶν Πατέρων μας, ὁμολογοῦντες τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ αἰσθανόμεθα βαθυτάτην εὐλάβειαν πρὸς τὰ θέσμια τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας».

Στὸν καταστατικὸ χάρτη τῶν Τεκτόνων καὶ ἡ ἀφοσίωση στὴν οἰκο-

γενεια, ὁ σεβασμὸς στοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς, ἡ ἀγάπη στὴν Πατρίδα, ἡ προάσπιση τῆς εἰρήνης.

Καὶ θελετε — θάλεγε ὁ ἀρχιμανδρίτης στην ἀπολογια του — ν' αρνηθῶ τη Μεταληψη στο Χριστιανο που προσερχεται νὰ ἐκτελεση τὰ χριστιανικὰ καθηκοντά του, ὅταν δεν τὴν ἀρνοῦμαι σε ἐγκληματιες, στον ὑποκοσμο, σε ἀπατεῶνες,

Οὔτε στον Τεκτονισμο, οὔτε σε καμμιὰ ἀλλη νομιμη ἢ παρανομη ὀργανωση ἀνήκω. Ποτε στη ζωη μου. Δεν διακονῶ παρὰ μόνο τὸ ἐπάγγελμά μου. Ὅταν ὅμως βλεπης ν' ἀρνοῦνται τὴ Μεταληψη, ὅταν συζητοῦν — ἔχει συζητηθῆ καποτε κι' αὐτο — ἂν δεν πρεπει ν' ἀπαγορευθῆ ἡ ταφὴ τῶν Τεκτόνων στὰ νεκροταφεῖα, ἀναρωτιεμαι μηπως μὲ τὴ φορα που ἔχει παρει ὁ ρασοφόρος σκοταδισμος, δεν ἀρχιση κάποτε νὰ ἐκβαλη ἀπο τους ταφους τοὺς Τεκτονες ἢ να κατεβαζη ἀπὸ τα βαθρα τους Φιλικους — ἀπο Φιλικους ξεκινᾶ το '21 — Πατριαρχες, ἀνωτάτους αρχοντες, πολιτικους ἡγετες, διανοουμένους, προσωπικοτητες που τιμησαν τὸν Τοπο καὶ ἀναλώθηκαν γι' αὐτον.

★

Ἡ πρωϊνη ἐφημερὶς τῆς Θεσσαλονικης «Ἑλληνικος Βορρᾶς» ἀπεστειλε συντακτην της εἰς Λαρισαν και ἔλαβε συνεντευξιν μετὰ τοῦ Μητροπολίτου κ. Θεολογου, την ὁποιαν ἐδημοσίευσεν εἰς το φύλλον αὐτῆς της 22 Μαρτιου.

ΟΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

«Με βαθυτατην θλῖψιν και ὀδυνην ἠναγκάσθην νὰ λαβω το μετρον αυτο, λεγει ὁ Σεβασμιωτατος Λαρισης κ. Θεολογος. Δεν ειναι καθολου εὐχάριστον, τὰς ἡμερας αὐτας που προπροετοιμαζόμεθα δια τὰς ἡμέρας τοῦ Ἁγίου Πασχα που ερχονται, νὰ δημιουργοῦνται τετοια προβληματα. Δὲν ὑπῆρχεν ὅμως, δυστυχῶς, αλλη λύσις. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἱερα Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου της, ἔχει λαβει σαφῆ θεσιν εναντι τῶν τεκτονων. Ὅπως ἐπισης καὶ ἡ ἑλληνικὴ Δικαιοσύνη διὰ προσφατων ἀποφάσεων δικαστηρίων. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παρίδωμεν τὸ γεγονος τοῦ-

— Ὥστε, ὁ θεῖος Νῖκος που ειναι... ἀρχιτεκτων;

(Γελοιογραφια τοῦ ΣΚΟΥΛΑ «Ἀπογευματινη», 24 Μαρτ.).

το, δεδομενου οτι προκειται δια τον πρῶτον πολιτην τῆς πολεως. Προηγηθησαν συνομιλίαι φιλικωτατα, νουθεσίαι καὶ συστασεις, αλλα δυστυχῶς χωρὶς ἀποτελεσμα. Κατοπιν τούτου εὑρεθην εἰς την πολυ δυσαρεστον θεσιν να ἐπιβαλω ποινην εις τον ἱερεα, ὁ ὁποῖος παρ' ολον οτι ἐγνωριζε την «ἰδιοτητα» τοῦ δημάρχου, τοῦ προσεφερε τὴν θειαν μεταληψιν. Ἐκαλεσα τον ἱερεα, οταν ἐπληροφορηθην το συμβαν, ὁ ὁποῖος δεν ἠρνηθη ὅτι ἔδωσε μεταληψιν εἰς τον κ. δημαρχον, ἂν και ἐγνώριζε περι ποιου ἐπροκειτο. Δι' ἡμᾶς το θεμα σταματᾶ ἐδῶ. Εἰς τὴν ἐπιβολην τῆς ποινῆς τῆς μηνιαίας ἀργιας εἰς τον ἱερεα. Περαν αὐτοῦ δεν εχω να σᾶς εἴπω τιποτε.

Ἐρωτ. Ἐαν ὁ ἴδιος, Σεβασμιωτατε, ἠσθανθη την ἐπιθυμιαν και την ἀναγκην να λαβη την θειαν μεταληψιν, νομιζετε ὅτι ὁ ἱερευς ἠδυνατο νὰ ἀρνηθῆ τοῦτο.

Ἀπαντ. Ἐαν ἕνας μουσουλμανος μᾶς ἐζήτει νὰ τον μεταλαβουμε θὰ τὸ ἐκαμαμεν,

Ἐρώτ. Πῶς εἶναι δυνατον ἕνας

ἱερεὺς ὁ ὁποῖος μεταλαμβάνει τοὺς προσερχομένους νὰ γνωρίζῃ ἐὰν εἷς ἢ περισσότεροι δὲν εἶναι «ἄξιοι» νὰ μεταλάβουν τῶν ἀχράντων μυστηρίων;

'Απάντ : Περιοριζόμεθα νὰ ἀρνούμεθα εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους γνωρίζομεν, ὅπως ἐν προκειμένῳ συνέβη.

'Ερώτ : Πιστεύετε ὅτι εἶναι ἐχθροὶ τῆς θρησκείας μας οἱ τέκτονες;

'Απάντ.: Ἡ μασονία εἶναι ὕπουλος ἐχθρός, ἐπικινδυνότερος ἀπὸ τὸν κομμουνισμόν, ὁ ὁποῖος εἶναι φανερὸς καὶ μπορεῖς νὰ τὸν πολεμήσης.

'Ερώτ.: Οἱ ἴδιοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἔμβλημα καὶ σκοπός των εἶναι ἡ προσφορὰ πρὸς τὸν πλησίον.

'Απάντ.: Ἂν εἶναι ἔτσι, ἂν εἶναι ὄντως φιλάνθρωποι, ἂς ἀνοίξουν τὶς στοές των. Γιατί τὶς κρατοῦν κλειστές; Γιὰ τολμῆστε νὰ μπῆτε σὲ μιὰ στοά. Ἂς φροντίσουμε νὰ εἴμαστε σοβαροὶ στὸ θέμα τῆς θρησκείας. Πάντως σᾶς ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἐδῶ ποὺ ἔφθασε τὸ πρᾶγμα, ἦτο δι' ἐμὲ πλέον θέμα Ἐκκλησίας, θέμα ἀρχῶν, συνειδήσεως καὶ τάξεως. Λυποῦμαι ἀφάνταστα δι' αὐτὸ ποὺ ἔγινε ἀλλὰ ἔτσι ἔκρινα ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Λακωνικὸς ἦτο ὁ δήμαρχος τῆς Λαρίσης κ. Μεσσήνης, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ὁποίου ἐδημιουργήθη τὸ ὅλον θέμα.

— Ἐξεπλάγην εἶπε, ὅπως καὶ ἐσεῖς καὶ περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἐσεῖς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχω νὰ εἴπω μόνον τοῦτο: «Ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί λέγουσι καὶ τί πράττουσι..»

'Ερώτ.: Ἐπειδὴ διὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀρχιμανδρίτου εἴσθε κατὰ κάποιον τρόπον σεῖς ἡ ἀφορμή, δὲν θὰ λάβετε θέσιν, δὲν θὰ διαμαρτυρηθῆτε.

'Απάντ.: Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν προτίθεμαι νὰ ἀνοίξω διάλογον μὲ τὸν κ. Θεολόγο. Τὸ ἐὰν πράττω τὸ καθῆκον μου ἔναντι τῶν συνανθρώπων μου καὶ ἐὰν πιστεύω εἰς ἀρχὰς χριστιανικὰς εἶναι κάτι ποὺ μποροῦν νὰ τὸ κρίνουν οἱ συνάνθρωποί μου. Πάντως, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι δὲν θὰ ἤθελα νὰ δηλώσω τίποτε περισσότερον ἀπὸ αὐτὸ ποὺ εἶπον: «Ἄφες αὐτοῖς...».

Μερικοὶ «καθαρόαιμοι»..

«Ἕνας Λαρισινὸς μασόνος ποὺ τόλμησε νὰ μπῆ στὴν Ἐκκλησία καὶ μάλιστα νὰ κοινωνήσῃ ἔγινε ἡ «πέτρα τοῦ σκανδάλου». Κηρύγματα στοὺς ναούς, μητροπολιτικοὶ κεραυνοί, σάλος. Ἕνας θεολόγος μίλησε μὲ ὀργὴ στὸ ποίμνιο:

«Εἶναι ἀνεπίτρεπτον οἱ τέκτονες νὰ εἰσέρχωνται ἐντὸς τῶν ναῶν, γεγονὸς ποὺ προσβάλλει τὴν Ἐκκλησία».

Δὲν ξέρω τί σόϊ ἄνθρωποι εἶναι οἱ μασόνοι. Ἀλλὰ ἀπὸ ὅσα ξέρω, ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ καθαρόαιμοι «χριστιανοί», χριστιανικώτατοι «πανευσεβεῖς» μὲ πυκνὰ - πυκνὰ σταυροκοπήματα καὶ βαθειὲς - βαθειὲς μετάνοιες ποὺ προσβάλλουν ἐξ ἴσου τὴν Ἐκκλησία παντώντας στὸ κατώφλι της ἢ μεταλαβαίνοντας μπροστὰ στὴν Ὡραία Πύλη».

Mr SIMSON

(«Σημερινά», 29 Μαρτίου).

Προτείνεται συνάντησις Κληρικῶν, Τεκτόνων καὶ Ἐπιστημόνων

Ἡ διαμάχη Ἐκκλησίας καὶ Τεκτονισμοῦ δὲν πρόκειται νὰ σταματήσῃ ἐδῶ, ἂν δὲν δοθοῦν ἀμοιβαῖες καὶ εἰλικρινεῖς ἐξηγήσεις. Καί, ὅπως ὑποστηρίζει καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, εἶναι πλέον καιρὸς νὰ λήξῃ αὐτὴ ἡ ὑπόθεση. Μὲ τὰ δεδομένα τοῦ 1933 ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχε κάθε λόγο νὰ ἀποβάλῃ τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας τοὺς μασόνους. Τὸ 1972 ὅμως, τὰ δεδομένα ἔχουν ἀλλάξει. Μιὰ συνάντηση κληρικῶν, τεκτόνων καὶ ἐπιστημόνων θὰ μποροῦσε νὰ δώσῃ λύση στὸ θέμα. Σὲ μιὰ τέτοια συνάντηση θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθοῦν ἐπιχειρήματα ἀπὸ κάθε πλευρὰ καὶ νὰ ἐξετασθῇ, ἐπιστημονικὰ πλέον, κατὰ πόσον ὁ τεκτονισμὸς ἀντιστρατεύεται τὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές. Θὰ εἶναι, ἄλλωστε, καὶ μία εὐκαιρία γιὰ τὴν Ἐκκλησία νὰ κερδίσῃ καὶ πάλι ἐκείνους ποὺ θεωρεῖ χαμένους στὸ σκοτάδι, ἂν φωτισθῇ γιὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὶς φιλοσοφικὲς θέσεις τους. ΛΥΚ. Κ.

(«Ταχυδρόμος», 31 Μαρτ.)

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ Ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ!

Κύριε Διευθυντὰ τοῦ «Ἰλισοῦ»,

Εἶμαι προχωρημένης ἡλικίας καὶ κατ᾽ ἀνάγκην ἀκούω τὴν Θείαν Λειτουργίαν μόνον ἀπὸ τὸ Ραδιόφωνον. Χθές, Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, ὁ ἐκφωνητὴς τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ δὲν παρέλειψε νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς παρουσίαζε πανηγυρικὰ ἑορταστικὴν συγκέντρωσιν: Ὁ Ἀντιβασιλεύς, Ὑπουργοί, ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἄλλοι ἐπίσημοι, πλῆθος Λαοῦ. Λειτουργὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος μὲ συλλειτουργοὺς τὰ Μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ Λειτουργία προχωρεῖ καὶ τὴν καθωρισμένην ὥραν ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος — δὲν εἶδα βέβαια, ἂν ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἢ τοῦ Ἐπισκοπικοῦ θρόνου ἢ ἂν ἐστάθη ἐπὶ τοῦ Βήματος τῆς Ὡραίας Πύλης — ἕνας ἀνώτερος, ὡς ἐφαίνετο ἀπὸ τὸ ὕφος του, ἱερωμένος διὰ τὴν καθιερωμένην ἑορταστικὴν ὁμιλίαν. Προχωρεῖ ἡ ὁμιλία εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔκθεσιν τοῦ θέματος, ἀναφέρεται κατόπιν ἐγκωμιαστικῶς εἰς τὸ Φανάριον τῆς Τουρκοκρατίας ὡς Ἐθνικὸν Κέντρον, ἀντιπαρέρχεται χαρακτηριστικῶς τὴν σημερινὴν «θέσιν» τοῦ Φαναρίου καὶ μεταβάλλεται ἀμέσως εἰς πολεμικὸν κήρυγμα ἐναντίον τῶν ἀντι - ὀρθοδόξων. Μνημονεύει εἰς τὴν σειρὰν μὲ τοὺς γνωστοὺς χαρακτηρισμοὺς τοὺς Χιλιαστάς, ἔπειτα τοὺς Ἐλευθεροτέκτονας (Μασονίαν), τέλος δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Ροταριανούς. Ἐν συνεχείᾳ ἀκούεται εἰς ἔντονον καὶ ζωηρὸν τόνον ἡ διακήρυξις: Ὀρθοδοξία ἢ θάνατος! Καταπλήσσομαι, ἀπορῶ, ἐξίσταμαι...

Θάνατος! — σκέπτομαι — τίνων; Ἂν τῶν Ὀρθοδόξων — πρᾶγμα παράλογον —, διατί νὰ ἀποθάνωμεν ὁμαδικῶς ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ νὰ μὴν ἀγωνισθῶμεν — δι᾽ εἰρηνικῶν βέβαια μέσων, δι᾽ ἱεραποστολῶν λ.χ. ὅπως καὶ ἡ ὁμιλία, «σωφρονήσασα», περαιτέρω, ὑπέδειξε — νὰ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τοὺς μὴ ὁμοδόξους μας, Χριστιανοὺς καὶ μή; Ἂν, ἐξ ἄλλου, ἡ διακήρυξις θάνατος! ἀναφέρεται εἰς τοὺς μὴ Ὀρθοδόξους, Χριστιανοὺς καὶ μή, ἀφήνω ὅτι θὰ ἦτο μία κραυγὴ ἱεροῦ πολέμου κατὰ τὴν Μουσουλμανικὴν παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ διαλογίζομαι πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν ἡμεῖς οἱ ὀλίγοι Ὀρθόδοξοι νὰ θανατώσωμεν τὰ 9)10 τῆς Ἀνθρωπότητος!...

Θὰ σκεφθοῦν, ἴσως, μερικοὶ ἀδελφοί μου Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι ὅτι ἡ κριτική μου εἶναι ἀνευλαβής, ἀντιθρησκευτικὴ καὶ ἀνεπίτρεπτος...

Τοὺς ἀπαντῶ: Ὄχι, μυριάκις ὄχι! Ὁποιος ἐπισημαίνει καὶ ἐπικρίνει σφάλματα — ὀγκώδη δέ, ὅπως τὸ χθεσινὸν — τῶν ἐκπροσωπούντων τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν στρέφεται κατὰ τῆς θρησκεί-

ας. Ἀντιθέτως μάλιστα. Διότι τοιαῦτα κηρύγματα, ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος μάλιστα τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ καὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, εἶναι ἀνεπίτρεπτοι παραλογισμοὶ καὶ ἀσφαλῶς κηρύγματα ἀντιχριστιανικά...

Λυποῦμαι εἰλικρινῶς, διότι ἡ Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀντὶ νὰ ἑορτασθῇ μὲ μίαν πρόσκλησιν ἀδελφοσύνης ὅλων τῶν ἀνθρώπων, Χριστιανῶν καὶ μή, ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα τῆς διδαχῆς τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ, ἐπανηγυρίσθη μὲ μίαν διακήρυξιν μισαλλοδοξίας καὶ φανατισμοῦ.

Ἀναγνώστης καὶ φίλος
τοῦ «Ἰλισοῦ»

Ἀθῆναι 28 Φεβρουαρίου 1972

Ο ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

καὶ τὰ σύγχρονα προβλήματα

Ἄρθρον τοῦ «ΦΙΓΚΑΡΩ»

Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ἤρκει νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὰ μελετώμενα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἐντὸς τῶν τεκτονικῶν στοῶν θέματα, διὰ νὰ γνωρίζῃ ταυτοχρόνως ποῖα μεγάλα νομοσχέδια θὰ ἤρχοντο πρὸς συζήτησιν εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἐγένετο ἡ ἐπεξεργασία τοῦ νόμου τοῦ Ferry[2] περὶ δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐγένοντο ὅλα τὰ ἀξιοπρόσεκτα νομοθετικὰ κείμενα τῆς Τρίτης Δημοκρατίας.

Ἦτο ὁ χρυσοῦς αἰὼν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ.

Ὁ δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος ἦτο μοιραῖος διὰ τὴν «Δημοκρατίαν τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων»[3]. Οὗτοι, ἀφοῦ ἐξῆλθον τῆς παρανομίας[4], ἐπέστρεψαν εἰς τὴν ἀφάνειαν καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόκρυφος ἐπιρροή των ἔβαινεν ἐλαττουμένη παραλλήλως πρὸς τὴν βραδεῖαν παρακμὴν τοῦ ῥιζοσπαστικοῦ κόμματος[5]. Ὑπὸ τὴν Τετάρτην Δημοκρατίαν[6] τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας παραμένει τὸ παραδοσιακὸν φέουδόν των, ἐνῷ τὸ προπύργιον τῶν Ἐσωτερικῶν τοὺς διαφεύγει ἐπεισοδιακῶς.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς καθίσταται κατ' οὐσίαν τοιοῦτος τῶν ἀνωτάτων δημοσίων ὑπαλλήλων, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ χάσῃ τὴν ἀποτελεσματικότητά του. Ὁ Ἀλγερινὸς πόλεμος, ὁ ὁποῖος εὑρίσκει τοὺς τέκτονας διῃρημένους, ἔρχεται νὰ ὀξύνῃ ἔτι μᾶλλον αὐτὴν τὴν ἄμπωτιν.

Ἐν τούτοις πολλαὶ συζητήσεις ὑπενθυμίζουν ὅτι ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς δὲν στερεῖται

1) Ἄρθρον τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδος «Le Figaro» τῆς 24ης Ἰανουαρίου 1972. Ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου εἶναι: Le Grand - Orient joue la sécularisation, ἐπροτιμήθη ὅμως ἕτερος τίτλος εἰς τὴν μετάφρασιν, διὰ νὰ εἶναι περισσότερον κατανοητὸς εἰς τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην. Ἡ μετάφρασις καὶ τὰ σχόλια εἶναι τοῦ συνεργάτου μας «Νομογνώμονος».

2) Γάλλος πολιτικὸς (1832 — 1893), συντελέσας καὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

3) Ἐννοεῖται ἡ Τρίτη Γαλλικὴ Δημοκρατία (1870—1940).

4) Τὰ φασιστικὰ καθεστῶτα κατεδίωκον τοὺς ἐλευθεροτέκτονας, οὗτοι δ' ἔζων ἐν παρανομίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ναζιστικῆς κατοχῆς.

5) Εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τρίτης Δημοκρατίας τὸ ῥιζοσπαστικὸν κόμμα ἔπαιξε σημαντικὸν ρόλον.

6) 1946 — 1958.

φαντασίας καὶ ὅτι ἀσκεῖ πάντοτε μίαν ὡρισμένην πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν, πολλῷ μᾶλλον καθόσον ὁ ἀντικληρικαλισμός του ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηφανίσθη. Αἱ συζητήσεις ἐπὶ τῆς παιδείας, ἐπὶ τῆς γεωργίας καὶ ἐπὶ τῆς πληροφορήσεως ἔσπειραν ἰδέας, αἵτινες θὰ ἐπανελαμβάνοντο μετά... τὸν Μάϊον 1968[7].

Τὰ γεγονότα τῆς περιόδου αὐτῆς δὲν ἄφησαν, ἄλλωστε, ἀδιάφορον τὸν Ἐλευθεροτεκτονισμόν. Δὲν ἦτο τέκτων εἷς τῶν πρωτοστατούντων φοιτητῶν; Πολλαὶ ἰδέαι, συζητηθεῖσαι ὑπὸ τὴν μυστικότητα τῶν τεκτονικῶν στοῶν, αἴφνης καθίστανται ἀντικείμενον δημοσίας συζητήσεως. Ἦλθεν ἆρά γε ἡ στιγμὴ νὰ ἐξέλθῃ ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς ἐκ τῆς σκιᾶς καὶ νὰ ἀφεθῇ νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὸ κῦμα τῆς ἀνανεώσεως, τὸ ὁποῖον ἐκσπᾷ εἰς τὴν χώραν;

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ δώσῃ μίαν ἐντύπωσιν «ἀνοίγματος» πρὸς τὸν κόσμον. Ἀλλὰ θὰ προχωρήσῃ μέχρι σημείου νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀνωνυμίαν τῶν μελῶν του; Τὰ διὰ τοὺς ἀμυήτους προοριζόμενα φυλλάδια αὐξάνουν καὶ αἱ προσιταὶ εἰς τὸ Κοινὸν ἐκδηλώσεις γίνονται ὀλιγώτερον σπάνιαι. Ὁ νέος μέγας διδάσκαλος τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς κ. Fred Zeller ἀκολουθεῖ τὴν ὑπὸ τῶν προκατόχων του χαραχθεῖσαν ὁδόν. Διὰ τοῦτο τὸ Μέγαρον τῆς ὁδοῦ Cadet[8] ὑποδέχεται τὸ Κοινὸν διὰ μίαν σειρὰν τεσσάρων ὁμιλιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος: «Μία πόλις διὰ τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἔτους 2000».

Ἡ πρώτη ἔλαβε χώραν τὸ Σάββατον 22 Ἰανουαρίου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας, τὴν ὁποίαν ἐπλήρου ἓν Κοινὸν ἀμύητον κατὰ μέγα μέρος.

Ἀφιερωμένη εἰς τὸ θέμα «ὁ ἄνθρωπος ἐντὸς τῆς κοινωνίας» αὐτὴ ἡ συνάντησις εἶχεν ὡς ἀντικείμενον νὰ κάμῃ μίαν ἀληθῆ διάγνωσιν τῆς κρίσεως τοῦ βιομηχανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἀντικτύπων του ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συμμετέσχον εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην δύο ψυχίατροι: οἱ δόκτορες Neveu καὶ Bensoussan, δύο βιολόγοι: οἱ δόκτορες Delaunay καὶ Laborit καὶ εἷς κοινωνιολόγος, ὁ καθηγητὴς Balandier.

Τέκτονες ἢ μή, βιολόγοι ἢ κοινωνιολόγοι, ὅλοι αὐτοὶ οἱ εἰδικοὶ ἐπέμειναν ἐπὶ τῆς ἀπολύτου ἀνάγκης ἀνακαινίσεων καὶ φαντασίας εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν καταστροφῶν. Πῶς; Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ θέμα τῶν τριῶν προσεχῶν συζητήσεων.

JACQUES DOUCELIN

7) Αἱ ταραχαὶ τοῦ Μαΐου 1968 παρ' ὀλίγον νὰ ἀνατρέψουν τὴν ὑπὸ τοῦ De Gaulle ἱδρυθεῖσαν Πέμπτην Δημοκρατίαν (1958).

8) Ἔνθα τὸ Μέγαρον τῆς «Μεγάλης Ἀνατολῆς τῆς Γαλλίας».

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

Ὁ Δευκαλίων

Προχτὲς κοιμήθηκε ὁ γενναῖος ἐπιφανὴς ἑταῖρος Δευκαλίωνας.
Πολέμησε σὲ πολλὲς μάχες, ἐθελοντὴς στὴ Μαγνησία
γιὰ τὸν Ἀντίοχο, γιὰ ν' ἀπομακρύνουμε τὴν Πύδνα μας.
Τὸν τιμήσαμε λοιπὸν μὲ ἱππικοὺς ἀγῶνες,
σὲ ἀρχιτεκτονημένο θάλαμο τὸν τοποθετήσαμε
γιὰ νὰ κοιμᾶται. Ζεῖ ἀλλοῦ τώρα κανονικά.
(Μετὰ ἦρθε ἡ Πύδνα). Ὁ ζωγράφος
ἀναπαράστησε τοὺς ἱππικοὺς ἀγῶνες
πάνω στὸ μάρμαρο
μὲ τοὺς ἵππους τοὺς θυμοειδεῖς στὸν καλπασμό τους,
μὲ τῆς οὐρᾶς των τὴν παραφορά,
μὲ τοὺς ἀνεμιζόμενους μανδύες τῶν ἱππέων τους,
μ' ὅλα τὰ ἐπιφανῆ χρώματα τὰ σημειώδη.
Ἄλλος ἵππος εἰκονίζονταν ὅπως ἔπεφτε
στὰ γόνατα τὸ εὐγενικὸ ζῶο τὸ χτυπημένο
καθὼς τ' ἄλλα ὁλόκληρα ἀφηνίαζαν
μὲ τοὺς ἀναβάτες τους.
Θὰ παρακαλέσουμε τὸν Κύριο Χρόνο
νὰ διατηρήσει τὸν ἱππικὸν αὐτὸν ἀγώνα
καὶ νὰ μὴ θίξει τὸν εὐγενικὸ Μακεδόνα
ἑταῖρο, τὸν πολεμιστὴ τῆς Πύδνας Δευκαλίωνα.

★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆ ★ ☆

ΑΡΧΑΙΟΙ ΜΥΣΤΑΓΩΓΟΙ

Ὁ Μελάμπους

Τοῦ Π. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀμυθάωνος καὶ ὁ ἀρχαιότερος τῶν μάντεων θεραπευτῶν, οἱ ὁποῖοι, διὰ μυστηριακῶν ἐπιδράσεων, ἐθεράπευον καὶ ἐξήσκουν τὴν ἀπόκρυφον Ἰατρικήν, ὡς κάτοχοι Μυστηριακῆς Γνώσεως.

Ὠνομάσθη Μελάμπους ἐπειδή, ὅτε ἐγεννήθη καὶ ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὁ Ἥλιος ἔκαυσε τοὺς πόδας του καὶ τὸ ὄνομά του εἶναι σύνθετον ἀπὸ τά: μέλας καὶ πούς. Τὸ μέλας, ἐπι τοῦ προκειμένου, δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἀρνητικὴν σημασίαν ποὺ συμβολίζει τὸ μαῦρον χρῶμα, διότι τοῦτο διὰ τὸν Μελάμποδα προῆλθε τῇ ἐπιδράσει τῶν Ἡλιακῶν Ἀκτίνων καὶ συμβολίζει τὴν βάσιν τῆς ψυχικῆς του ποιότητος τῇ ἐπιδράσει θείων καὶ ἀνωτέρων πνευματικῶν δυνάμεων.

Λέγεται ὅτι ἐζοῦσεν εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐν Πύλῳ ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἔμπροσθεν τῆς κατοικίας του ὑπῆρχον ὄφεις εἰς ἓν δένδρον, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν οἱ ὑπηρέται. Ὁ Μελάμπους ὅμως ἀνέλαβε καὶ ἀνέθρεψε τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὁποῖα ἔγλυψαν αὐτὸν εἰς τὰ ὦτα του, ἐκαθάρισαν ταῦτα εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀναπτύξῃ τὴν αἴσθησιν τῆς διακοῆς, ν' ἀκούῃ καὶ νὰ ἐννοῇ τὰς φωνὰς τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ὀρνέων, γινόμενος οἰωνοσκόπος καὶ προλέγων τὰ μέλλοντα.

Ἀργότερον, ὡς λέγεται, συνήντησε καὶ τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τὸν Ἀλφειὸν ποταμόν, καὶ διδαχθεὶς παρ' αὐτοῦ τὴν μαντικὴν ἐγένετο μάντις ἄριστος.

Οἱ μεμυημένοι εἰς πραγματικὰ Μυστήρια πρέπει νὰ γνωρίζουν τὴν συμβολικὴν ἑρμηνείαν τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου, τοῦ Ὄφεως, ὡς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸν θεῖον συμβολισμόν, δι' ὃ καὶ ὁ Μελάμπους ἦτο θεῖος Μυσταγωγὸς ἱδρύσας Μυστήρια ἐπὶ τῶν ὁποίων ὀλίγα γνωρίζομεν καὶ δὲν δυνάμεθα περισσότερον νὰ ἀναφερθῶμεν ἐνταῦθα.

Ὅτε δέ, ὡς μυθολογεῖται, ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ Ἰφίκλου ὡς συνδραμὼν τὸν ἀδελφόν του διὰ τὴν συμβολικὴν μυθολογικὴν κλοπὴν τῶν βοῶν του, καθήμενος ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἐπιτηρούμενος ὑπὸ τῶν φυλάκων

του, καὶ πρὸς τὸ τέλος τῆς ποινῆς του, ἀκούει τοὺς σκώληκας ὁμιλοῦντας εἰς τὴν ὀροφὴν τῆς φυλακῆς περὶ τοῦ ἐπικειμένου τῆς πτώσεώς της.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς φύλακάς του οἵτινες ἐδέχθησαν νὰ μετακομίσωσιν αὐτὸν ἀλλαχοῦ. Τούτου γενομένου κατέρρευσε πάραυτα ἡ φυλακὴ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ἐφημολογήθη ὅτι ἦτο ἄριστος μάντις καὶ ἰατρός, θεραπεύσας καὶ τὰς μανιακὰς θυγατέρας τοῦ Προίτου.

Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ὁ Μελάμπους μετέβη εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐκεῖ ἐμυήθη εἰς τὰ Μυστήρια τοῦ Διονύσου, τὴν συμβολικὴν πομπὴν τοῦ Φαλλοῦ καὶ οὗτος εἰσήγαγεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἦτο δὲ σοφώτατος Μυσταγωγὸς καὶ μάντις ἔμπειρος, τιμηθεὶς ὡς Θεὸς μετὰ θάνατον, εἰς Αἰγόσθενα, ἔνθα ἐλατρεύετο. Ὠνομάζετο δὲ καὶ Καθαρτὴρ καὶ ὁ ἐλλέβορος ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ μελαμπίδιον χόρτον, διότι οὗτος ἐπενόησε τὴν χρῆσιν αὐτοῦ εἰς τοὺς καθαρμούς. Τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς λατρείας τοῦ Μελάμποδος σώζονται εἰς τὰ Αἰγόσθενα (Πόρτο Γερμενὸ) καὶ εἰς τοὺς ἐκδρομεῖς τοῦ Ἀρχαιοφίλου Ὁμίλου Ἐκδρομῶν ἐγένοντο κατὰ τὸ παρελθὸν εἰδικαὶ ξεναγήσεις.

★

Προσευχὴ

Κύριε, ἡ προσευχή μου εἶναι αὐτή: Κόψε σύρριζα τὰ ἐλαττώματα τῆς καρδιᾶς μου.

Δός μου τὴ δύναμη νὰ ὑποφέρω ἀνάλαφρα χαρὲς καὶ λυπες.

Δός μου τὴ δύναμη νὰ κάνω τὴν ἀγάπη μου καρποφόρα στὴν ὑπηρεσία.

Δός μου τὴ δύναμη νὰ μὴν ἀπαρνιέμαι ποτὲ τὸν φτωχὸ καὶ νὰ μὴ γονατίζω ποτὲ στὸν δυνατό.

Δός μου τὴ δύναμη νὰ ὑψώνω τὸ νοῦ ψηλότερα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ μηδαμινότητα.

Δός μου τὴ δύναμη νὰ θέτω τὴ δύναμή μου στὴν θέλησή Σου μὲ ἀγάπη.

ΡΑΜΠΙΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Η ΙΝΔΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Πῶς ὁ Βράχμα «ἐχάρισε» τὸν θάνατον...

Ὅταν ὁ Βράχμα — τὸ ἀνώτατον Ὂν — ἐδημιούργησε τὸν κόσμο καὶ τὸν ἐκάλλυνε μὲ κάθε εἴδους ζῶα, ἔθεσε κυβερνήτη του τὸν Πόνο, ἔπλασε δὲ ἀπέναντι τούτου καὶ μίαν ἄλλη διαμονή, ὅπου οὗτος δὲν ἴσχυε καὶ ὅπου ἦτο γαλανὸ μόνον φῶς καὶ ἁρμονία. Ἐκεῖ ὅμως ὁ Θεὸς δὲν ἐπέτρεψε τὴν διαμονή.

Ἀλλ' ὁ ἀψίκορος καὶ ἐρευνητικὸς ἄνθρωπος, παρὰ τὴν διαταγή, ὑπεισῆλθε στὸν ἀπηγορευμένο κόσμο καὶ εὑρίσκοντας ἐκεῖ τὴν τέλεια εὐτυχία δὲν ἐπέστρεφε πλέον στὴν καθορισθεῖσα κατοικία του. Τοιουτοτρόπως ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων ἐρημώνετο. Τότε ὁ Βράχμα ἐκάλεσε τὸν Πόνο καὶ ζήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτία.

— Μεγάλε Βράχμα, ἀπήντησε ὁ Πόνος, οἱ ἄνθρωποι δὲν εὐχαριστοῦνται νὰ ζοῦν στὸν κόσμο μου, διότι εὑρίσκουν ἀσυγκρίτως καλύτερο τὸν ἄλλο.

— Πήγαινε, εἶπε ὁ Βράχμα, καὶ θὰ λείψῃ τὸ κακό.

Καὶ γιὰ νὰ ἀπασχολήσῃ τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν προσελκύσῃ στὴ Γῆ, τοῦ ἔδωσε τὴν γυναῖκα.

Ὁ ἔρως ἐγεννήθη στὴ Γῆ, οἱ δὲ ἄνθρωποι εὑρίσκοντες τὶς γοητευτικώτερες τῶν ἀπολαύσεων, δημιουργοῦντες ἰσχυροὺς δεσμοὺς καὶ ἑλκυόμενοι, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν νέα σύντροφο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ τέκνα των, ἔπαυσαν νὰ φεύγουν ἀπὸ τὴ ζωή. Ἀλλὰ σὲ λίγο καιρό, παράπονα ὑψώθησαν ἀπὸ τὸν κόσμο των πρὸς τὸν Βράχμα καὶ ὁ Πόνος μετεκλήθη πάλιν.

— Τί ἔχουν πάλιν οἱ ἄνθρωποι; ἐρώτησε.

— Ὁ ἔρως ἔπαυσε τὸν πόθο τῆς μεταναστεύσεως, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, οἱ ἄνθρωποι ὅμως ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἄρχισαν νὰ διαπληκτίζωνται, νὰ μάχωνται, νὰ κάμνουν δυσάρεστη τὴν ζωή των...

— Πήγαινε καὶ τὸ κακὸ θὰ θεραπευθῇ, εἶπε ὁ Βράχμα.

Καὶ ἔδωκε στὸν ἄνθρωπο τὴν ἐργασία.

Ὄντως ἐπί τινα καιρὸν οἱ ἄνθρωποι, ἀπασχολούμενοι μὲ

αὐτήν, ἐγνώρισαν τὴν πρόοδο καὶ ἐπεκράτει εἰρήνη μεταξύ των.

Ἀλλὰ δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς καὶ νέαι ἐπικλήσεις, νέα παράπονα ὑψώθηκαν πρὸς τὸν οὐρανόν. Οἱ ἄνθρωποι διεμαρτύροντο ὅτι ἡ ζωή των εἶναι πολύμοχθη καὶ σκληρή, ὅτι οὔτε ἡ πρόοδος οὔτε τὰ ἀγαθά της ἀνακουφίζουν. Καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸ ἔλεος.

Ὁ Βράχμα ἀνεγνώρισε τὸ δίκαιον. Τοῦ λοιποῦ οἱ ἄνθρωποι θὰ διήρχοντο τὸ ἥμισυ τῆς ὑλικῆς ζωῆς των σὲ ἕνα εἶδος ναρκώσεως πλησιαζούσης πρὸς τὴν οὐράνια Νιρβάνα. Καὶ ἔδωσε τὸν Ὕπνο. Τὸ νέο δῶρον ἐπροκάλεσε ἐνθουσιασμοὺς στὴ Γῆ. Ταχέως ὅμως ἡ ἀπόλαυσις αὐτή, ἡ ὁποία ἔπαυσε προσωρινῶς μόνον τὸν ἀγῶνα καὶ ἐνάρκωνε τὸν πόνο, ἔκαμε τὸν ἄνθρωπο νὰ αἰσθανθῇ ἀκόμη βαθύτερα τὴν κατάστασί του καὶ νὰ ποθῇ τὴν τέλεια μακαριότητα.

Οἱ στεναγμοί των ἔφθαναν βαθεῖς εἰς τὸ ἄπειρον.

Ὁ Πόνος τότε ἦλθε μόνος εἰς τὸν Βράχμα.

— Μεγάλε Θεέ, εἶπε, ἐγὼ ὁ ἴδιος συναισθάνομαι βαθύτατα τὴν ἀπόγνωσι τοῦ ἀνθρώπου· πράγματι ὁ ἀγὼν εἶναι τραχύς, ἡ ζωὴ σκληρή, ὁ πόνος ἀμείλικτος...

— Γνωρίζω τὰ πάντα, Πόνε, εἶπε ὁ Βράχμα. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ εἶναι αἰώνιοι. Θὰ ζοῦν μόνον, γιὰ νὰ ἠμπορῶ νὰ γνωρίζω κατόπιν τὸ πῶς ἔζησαν. Ἔπειτα θὰ ἐπιστρέφουν πάλιν σὲ μένα, τὴν Πηγή των!

Καὶ ἐχάρισε τὸν θάνατο...

Π. ΜΠΕΛΟΥΣΗΣ

Μετὰ τὸν ἐπίσημο χορό...

Στὸν ἀείμνηστο φίλο Γεν. Ἐπιθεωρητὴ
ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΧΡ. ΤΖΑΜΑΛΗ

Ἀραίωσαν οἱ φίλοι, φεύγουν μᾶς ἀφήνουν
αὔριο, μεθαύριο θὰ φύγουμε κι ἐμεῖς.
Μετὰ ἀπὸ τὸν ἐπίσημο χορὸ κάτι
σὰ μέθη ὕπνου ἔπιασε τὸν καλύτερό μου φίλο
καὶ τὸν παρέδωσε στὴ μεγαλύτερη, τὴ διαρκέστερη
χαρά, τὸ θάνατο, μετὰ ἀπὸ ἕναν ἐπίσημο ἀποκριάτικο χορό.

Ἕνας χορὸς χαρούμενος ἂς εἶναι ὁ βίος μας ὅλος
ἕως ὅτου τὸ τέλος του σημάνει
γιὰ μιὰ καινούριαν ἄλλην ἔναρξη ὁ μέγας
σαλπιγκτὴς ὁ κύριός μας Θάνατος.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἡ προσευχὴ τοῦ δάσους

Ἐμπῆκα μέσα στὴν ἀπέραντη ἐκκλησιὰ
πού ἀνθρώπου χέρι δὲν τὴν ἔχει χτίσει,
πού πέρα ὥς πέρα ἔχει σκεπὴ τὸν οὐρανό,
στὴν ἐκκλησιὰ πού 'χει στολίδι της τὴ φύση.

Τὰ δέντρα, σὰν κατάρτια δίχως τελειωμό,
μὲ τὰ γερὰ κλαδιά τους ἁπλωμένα,
χέρια πιστῶν ἐμοιάζαν, κεῖνο τὸ πρωΐ,
γιὰ κάποια δέηση ὅλα μαζὶ ὑψωμένα...

Τοῦ δάσους ψέλναν οἱ ἀναρίθμητες φωνὲς
σεμνὰ τῆς Κυριακῆς τὴ λειτουργία,
κ' ἐχύναν τ' ἀνθουλάκια, ἀντὶ λιβανωτό,
τὸ μύρο τους γιὰ τὴν ἡμέρα τὴν ἁγία...

Καντήλια καὶ λαμπάδες εἶχαν ἀναφτῆ
ἀπὸ τὴν κάθε μιὰ τοῦ ἥλιου ἀχτίδα.
Παντοῦ ὁ Ὕμνος ἐσκορπιόταν τῆς χαρᾶς,
κ' ἔλαμπε τῆς ζωῆς ἄσβηστη ἡ ἐλπίδα.

Στὸν ἅγιον τόπο, μακρινὸς προσκυνητής,
γονάτισε μ' εὐλάβεια κ' ἡ ψυχή μου,
καὶ τότε ἑνώθηκε, σὰ μέσα σ' ἐκκλησιά,
στῆς Κυριακῆς τὴν προσευχὴ
κ' ἡ προσευχή μου.

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΤΑΣΗ

Η ΚΥΑΝΗ ΝΗΣΟΣ

ἤτοι ὁ Μεταγήϊνος Βίος

Ἀνακοινώσεις τοῦ Γουλιέλμου Στέδ, πνιγέντος εἰς τὸ ναυάγιον τοῦ «Τιτανικοῦ» (1912) ὑπαγορευθεῖσαι εἰς τὴν θυγατέρα του τὸ 1922

Μετάφρασις: ΠΛΑΤ. ΔΡΑΚΟΥΛΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.*

ΑΞΙΟΠΕΡΙΕΡΓΑ ΚΤΙΡΙΑ

Ἐνῷ ἐπρογευματίζομεν, ἦτο δὲ τὸ πρόγευμά μας ἀπιστεύτως μακρᾶς διαρκείας καὶ τερπνότατον ὡς ἐκ τῆς συνδιαλέξεως μὲ τὸν πατέρα μου, ἔμαθα ἀπὸ αὐτὸν πάμπολλα πράγματα, ἐξόχως ἐνδιαφέροντα. Ἐν πρώτοις μοῦ ἐξήγησεν ὅτι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον εὑρισκόμεθα ἦτο προσωρινὸν ἀναπαυτήριον, ἓν ἐκ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ πλέον τῶν ἄλλων χρησιμοποιούμενον ὑπὸ νεωστὶ ἀφικνουμένων πνευμάτων. Ἦτο πλέον τῶν ἄλλων γειτνιάζον μὲ γηίνας συνθήκας καὶ προτιμᾶται διότι ὁμοιάζει κατ' ὄψιν μὲ τὰ μέρη τῆς Γῆς. Εἶναι καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον καθὼς καὶ δι' ἄλλους σκοπούς· ἐννοῶ ὅτι ὑπάρχουν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν πλείονα τοῦ ἑνός.

Τὰ διάφορα αὐτὰ κτίρια δὲν εἶναι ὅμοια, ἀλλὰ ποικίλλουν πολὺ κατὰ τὸ ἐξωτερικόν των· δὲν εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ περιγράψω ἕκαστον. Ἀρκεῖ νὰ τὸ ὀνομάσω μέγα οἰκοδόμημα καὶ δύνασαι νὰ τὸ λάβῃς ὡς ἀνάλογον μὲ τὰ γνωστά σου κολοσσιαῖα μουσεῖα, ἢ ξενοδοχεῖα ἢ τεμένη· πάντοτε ἀληθινὸν κτίριον καὶ ὄχι ὄνειρον.

Πολυπληθῆ τοιαῦτα ὑπάρχουν εἰς διάφορα μέρη τοποθετημένα ὄχι μαζύ, ἀλλὰ ἑκασταχοῦ. Φαίνεται ὅτι λαμβάνεται πρόνοια

(*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους.

περὶ ὅλων τῶν αἰσθήσεων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Τὸ κύριον ἔργον ἐπὶ τῆς Κυανῆς Νήσου εἶναι νὰ ἀπαλλαγοῦν οἱ ἀφικνούμενοι ἀπὸ πάσης λύπης διὰ τὸν χωρισμόν των ἀπὸ τοὺς δεσμούς των ἐπὶ τῆς Γῆς, κατὰ συνέπειαν τὸ ἄτομον ἀφίνεται ἀκώλυτον εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῆς Γῆς. Ὑπάρχουν παντὸς εἴδους θέλγητρα πρὸς διακέντησιν καὶ τόνωσιν τοῦ σθένους. Ὅλας τὰς ἰδιαιτέρας του ἐπὶ τῆς Γῆς προτιμήσεις τὸ ἄτομον δύναται νὰ συνεχίσῃ καὶ ἀπολαύσῃ καὶ ἐδῶ ἐπί τινα χρόνον εἴτε πρόκειται περὶ διανοητικῶν προτιμήσεων εἴτε καὶ περὶ ὑλικῶν, σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως. Ὁ ἀποχρῶν λόγος τῆς οἰκονομίας ταύτης εἶναι νὰ προσεφελκυσθῇ ὁ νέηλυς εἰς βαθμιαίαν συνοικείωσιν μὲ τὰς νέας ἀπόψεις.

Ὑπάρχουν κτίρια ἀφιερωμένα εἰς μελέτας, ἄλλα εἰς μουσικήν, ἄλλα εἰς ἀθλητικὰς ἀσκήσεις παντὸς εἴδους. Ἱππασία καὶ κολύμβημα εἶναι συνήθη καθὼς καὶ πᾶσα ψυχαγωγία μὴ συνεπαγομένη καταστροφὴν ὑπάρξεων.

Ἡ στέρησις ἐρριζωμένων ἕξεων θὰ καθίστα δυστυχῆ καὶ ἄκρως ἀπαρηγόρητον τὸν νέηλυν. Διὰ τοῦτο ἡ σύμφυτος εἰς τὴν οἰκονομίαν τῶν πραγμάτων πρόνοια τοῦ παρέχει ἀκωλύτως ὅλας τὰς ἀπολαύσεις εἰς ἃς ἔχει συνηθίσει ἐπὶ τῆς Γῆς. Αὐτομάτως ὅμως ὁ ἴδιος ἀρχίζει βαθμηδὸν νὰ αἰσθάνεται ὀλιγωτέραν ἔφεσιν εἰς αὐτὰς καὶ νὰ ἕλκεται εἰς ἄλλα θέλγητρα συμφωνότερα μὲ τὰς συνθήκας τοῦ ἐνταῦθα βίου. Ἐὰν ἐπὶ τῆς Γῆς ἔχῃ συνηθίσει εἰς θέλγητρα σύμφωνα μὲ τὸν ἐνταῦθα βίον, ὡς παραδείγματος χάριν ἡ μουσική, ἡ σχετικὴ ἔφεσίς του αὐξάνει ζωηρότατα καθὼς καὶ τὸ τάλαντον διότι ἡ μουσικὴ εἶναι τοῦ ἐνταῦθα κόσμου. Θὰ ἀφιερωθῇ ὅλος εἰς ἓν ἀπὸ τὰ τεράστια ὠδεῖα καὶ θὰ ἀναπτύσσεται ἡ μουσική του γνῶσις καὶ δεινότης γιγαντιαίοις ἅλμασι. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων ὅστις εὑρίσκει ἐνταῦθα ἔργα ἀνεκτιμήτου ἀξίας τὰ ὁποῖα ἐχάθησαν ἐπὶ τῆς Γῆς, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐδῶ καὶ τοῦ εἶναι προσιτά. Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς συνειθίσαντος εἰς ὀργανωτικὰς ἐργασίας. Θὰ ἔλθῃ αὐτομάτως εἰς συνάφειαν μὲ τὸ ἁρμόδιον κτίριον καὶ θὰ ἀνακαλύψῃ ὀργανωτικὰ θέλγητρα τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ κἂν ἐπὶ τῆς Γῆς.

Βλέπεις ὅλα αὐτὰ ἔχουν τὸν λόγον των. Περὶ πάντων λαμβάνεται πρόνοια. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἀφικνούμενοι ἐνταῦθα εἶναι εἰς τὸ ἔπακρον περίλυποι. Ἡ θλῖψις τοῖς ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἔφεσιν πρὸς οἱανδήποτε δρᾶσιν καὶ δὲν κάμνουν οὔτε ἓν βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω μέχρις οὗ αὐτὸ τὸ ἄτομον αἰσθανθῇ ἔφεσιν πρὸς τοῦτο. Δὲν τοῦ ἐπιβάλλεται πρόοδος διὰ τῆς βίας. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἰς τὸ σχέδιον τῆς δημιουργίας ἡ Ὑπερτάτη Σοφία ἐκανόνισε τὸ θαυμάσιον τοῦτο μέσον τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν γηί-

ων ἕξεων ἑκάστου. Ἕκαστος εὑρίσκει τοὺς ἐπὶ τῆς Γῆς πόθους του καὶ λαμβάνει πᾶσαν εὐκαιρίαν ἱκανοποιήσεως αὐτῶν. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐξασφαλίζεται ἡ πρόοδος.

Ὅσα θέλγητρα εἶναι καθαρῶς καὶ ἀποκλειστικῶς γηίνης φύσεως παύουν ἠρέμα καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἑλκύουν· ἡ μεταστροφὴ ἢ ἀντίδρασις γίνεται ἀνεπαισθήτως· — ἀποτόμως οὐδὲν γίνεται ἐδῶ· — καὶ τὸ ἄτομον μεταβαίνει κατὰ φυσικὴν ἀνέλιξιν ἀπὸ τὰ ὑλικὰ ἐνδιαφέροντα εἰς τὰ πνευματικά. Ὅσοι, καὶ ἐν σαρκὶ εὑρισκόμενοι, εἱλκύοντο ἀπὸ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα ἐξακολουθοῦν καὶ ἐδῶ ἀφιερούμενοι εἰς αὐτὰ καὶ ἀναπτυσσόμενοι ἐν τῇ σφαίρᾳ των· οἱ ἄλλοι μεταστρέφονται.

Ἕκαστος, ἐνόσῳ διαμένει ἐπὶ τῆς Κυανῆς Νήσου, διατελεῖ πολὺ εἰς συνάφειαν μὲ τὰς συνθήκας τοῦ γηίνου βίου. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐνδιαφέρεται εἰμὴ πῶς νὰ ἐπικοινωνῇ μὲ τοὺς οἰκείους του ἐπὶ ἀλληλοπαρηγορίᾳ. Βραδύτερον αὐτὸς ὁ πόθος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μειώνεται, καὶ ὅταν αὐτὴ ἡ μείωσις ἀρχίσῃ, ἐπέρχεται βαθμιαῖος ἐξοβελισμὸς τῶν ὁρμεμφύτων τῆς Γῆς καὶ τῆς σαρκός. Εἰς ἄλλους τοῦτο ἐπέρχεται ταχέως, εἰς ἄλλους βραδύνει.

Προσπαθῶν νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὰς λειτουργίας τῶν κτιρίων, ἀπέφυγα νὰ τὰ κατονομάσω ἓν ἕκαστον, διότι πᾶσα τοιαύτη ἀπόπειρα θὰ ἦτον ἀτέρμων. Ἠθέλησα μόνον συνδιαλεκτικῶς νὰ σὲ βοηθήσω νὰ ἐννοήσῃς καὶ σχηματίσῃς γενικὴν ἰδέαν τῆς χώρας ταύτης καὶ τῶν συνθηκῶν της. Ἐλπίζω ὅτι σοῦ κατέστησα σαφὲς πῶς μετὰ καιρὸν ὁ πόθος τῶν γηίνων πραγμάτων μᾶς ἐγκαταλείπει ὅλους. Μετὰ καιρὸν μακρὸν ἢ βραχύν, ἀναλόγως τῶν διαθέσεων ἑκάστου. Λάβωμεν π. χ. τὸν συνηθίσαντα εἰς ἀθλητικὸν βίον· θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ διάγῃ καὶ ἐδῶ ὁμοίως καὶ μάλιστα ἔτι μᾶλλον νὰ τέρπεται διότι δὲν θὰ ὑπόκειται εἰς κάματον. Μετὰ καιρὸν ὅμως μεταστρέφεται ἡ κλίσις του. Δὲν θὰ παύσῃ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἀθλητικὸν βίον, ἀλλὰ ὑπερτέρα τις μορφὴ αὐτοῦ θὰ τὸν ἑλκύῃ. Μορφὴ πλήρης κινήσεως καὶ ἡδονῆς, ἀλλ' ὄχι πλέον ὑλική. Κατὰ λόγον τῆς πνευματικῆς του ἀφυπνίσεως θὰ ἀντλῇ ὑπερτάτην πνευματικὴν ἡδονὴν ἐκ τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰ ἐνταῦθα ἰσχύοντα μέσα συγκοινωνίας. Τὰ παντοῖα εἴδη τῆς μετακινήσεως ἐνταῦθα πολὺ διαφέρουν τῶν ἰσχυόντων ὑπὸ τὰς γηίνας συνθήκας καὶ ὁ ἀθλητικῶς ζήσας ἐπὶ τῆς Γῆς θὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸ νέον του περιβάλλον, ταχέως δὲ θὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ βίος ἐδῶ ἔχει ἄλλην ἔννοιαν δι' αὐτὸν διότι καίτοι τοῦ παρέχει τὴν αὐτὴν βάσιν τοῦ ἐξεγείρει ζωηρότερον πνευματικὸν ἐνδιαφέρον. Ἐλπίζω ὅτι εἶμαι σαφής... Ὅσα εἶπα περὶ τοῦ ἀθλητοῦ ἰσχύουν καὶ περὶ παντὸς ἄλλου τύπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Ο ΒΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ

Ἀφοῦ σοῦ ἔδωσα μικράν τινα ἰδέαν περὶ τῆς χώρας ταύτης καὶ τῆς μορφῆς της, θὰ σοῦ εἴπω τώρα περὶ τοῦ βίου τῶν κατοίκων της, ὥστε νὰ σχηματίσῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου πλήρη εἰκόνα. Εἶναι φυσικὸν πολλοὶ νὰ λέγουν «Πῶς διάγουν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον; Τί κάμνουν;». Τὸ ἐρώτημα εἶναι ἀχανὲς καὶ ἡ ἀπάντησις δύσκολος. Ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω νὰ ἀπαντήσω θέτων ἓν ἐρώτημα.

Προσπάθησε νὰ φαντασθῇς ὅτι δὲν εὑρίσκεσαι ἐπὶ τῆς Γῆς καὶ ὅτι, οὐδὲν γνωρίζουσα περὶ τοῦ γηίνου βίου, αἴφνης ἀπεβιβάσθης ἀπὸ ἀερόπλοιον εἰς τὸ μέσον τῆς ζωηροτέρας ἐμπορικῆς κινήσεως τοῦ λονδινείου ἄστεως, καθ' ἣν ὥραν βρίθει ἁμαξῶν, λεωφορείων καὶ κόσμου. Δὲν ἔχεις πρὶν ἴδει τοιοῦτον θέαμα διότι ἔρχεσαι ἀπὸ ἄλλον τινὰ κόσμον. Θὰ ἀνακράξῃς «Τί παράδοξον θέαμα· τί κάμνουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι; Πῶς διάγουν; Ἐρωτῶ· θὰ ἦτον εὔκολον νὰ δώσῃς ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο; Καὶ τί θὰ ἐκαταλάμβανες ἐάν τις σοῦ ἔλεγεν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἐπιδιώκουν τὰς ἀτομικάς των ὑποθέσεις — ἕνας διευθύνει τὸ ἐμπορικόν του γραφεῖον, ἄλλος εἶναι ἀρτοποιός, ἄλλος καθαρίζει τοὺς δρόμους, ἄλλος εἶναι ἁμαξηλάτης. Δὲν θὰ ἐκαταλάμβανες τίποτε. Ἐδῶ ἔγκειται ἡ δυσκολία μου θέλοντας νὰ σοῦ δώσω νὰ ἐννοήσῃς τὸν βίον ἐπὶ τῆς Κυανῆς Νήσου. Πρέπει νὰ σκεφθῶ πῶς νὰ τὸν ἐξηγήσω. Δὲν ὠφελεῖ νὰ σοῦ εἴπω ὅτι βλέπω ἕνα καθήμενον εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης καὶ κλαίοντα διηνεκῶς διότι ἀπεσπάσθη ἀπὸ πεφιλημένα πρόσωπα· ὅτι βλέπω ἄλλον εὑρισκόμενον εἰς λήθαργον μέθης, ἄλλον δὲ φρονοῦντα ὅτι κωδωνοκρούει, ὡς συνήθιζε κάθε Κυριακὴν κλπ., κλπ. Αὐτὰ δὲν ἀποτελοῦν τὸν ἐδῶ βίον· εἶναι ἐπεισοδιακὰ ἄτομα τοῦ ὅλου βίου. Θέλω νὰ σοῦ δώσω γενικὰς γραμμὰς ὥστε νὰ προκύψῃ ἐν τῇ διανοίᾳ σου ἡ ἀπαιτουμένη εἰκών. Πρέπει λοιπὸν νὰ σοῦ εἴπω ὅτι ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν χώραν ταύτην ὅπως εἶσαι τώρα μὲ τὸ σῶμα σου, θὰ σοῦ ἔκαμνεν ἐντύπωσιν ἡ ἠρεμία καὶ μονοτονία τοῦ κόσμου μας. Θὰ τὸν ἔκρινες πολὺ ὅμοιον μὲ τὸν γήινον. Θὰ ἔλεγες δὲ εἰς τοὺς ἐρωτῶντας σε κατὰ τὴν ἐπιστροφήν σου εἰς τὴν Γῆν: «Ὦ! εἶναι τόσον ὅμοιος ὁ βίος ἐκεῖνος μὲ τὸν ἐδῶ βίον μας· μόνον ὅτι ἐκεῖ εἶναι ἄπειρα πλήθη πάσης φυλῆς ἀνθρώπων».

Ὁ καθ' ἡμέραν βίος τοῦ ἀτόμου εἶναι καταπληκτικῶς ὅμοιος μὲ τὸν καθ' ἡμέραν βίον εἰς ὃν ἀνέκαθεν ἐσυνήθισε. Κατ' ἀρχὰς ἐπιδίδεται πολὺ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ ὕπνου

ἐπὶ Γῆς, τοῦθ᾽ ὅπερ εἶναι ἀνάγκη, διότι ὁ ὕπνος τοῦ εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς τὸ παρόν. Δὲν ἔχομεν νύκτας ὅπως σεῖς, ἀλλὰ ὁ ἔχων ἀνάγκην ὕπνου κοιμᾶται. Τὸ ἄτομον κατ᾽ ἀρχὰς ἐνδιαφέρεται νὰ ἐπισκεφθῇ διάφορα μέρη, νὰ ἐξερευνήσῃ τὴν χώραν καὶ τὰ κτίριά της. καὶ νὰ σπουδάσῃ τὴν ζωὴν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Ἔχει νὰ ἀναζητήσῃ καὶ εὕρῃ φίλους καὶ γνωρίμους. Ἔχει καὶ νὰ διασκεδάσῃ. Ἔχει καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν νέαν αὐτοῦ ὄρεξιν τοῦ εἰδέναι. Ἡ ρουτίνα μιᾶς ἡμέρας ἐνταῦθα εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ρουτίναν μιᾶς ἡμέρας ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ἡ γηίνη ρουτίνα πολλάκις ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ἐνῷ ἐδῶ ρυθμίζεται ἀναλόγως τοῦ πόθου τῆς γνώσεως τὸν ὁποῖον ἔχει τις περὶ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου θέματος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνδυμασίαν, ἐνδυόμεθα κατ᾽ οὐσίαν ὅπως καὶ ἐπὶ Γῆς, ἐπειδὴ δὲ εἶναι τόσαι φυλαὶ ἐνταῦθα ἐννοεῖς πόσον ἀσυνήθης εἶναι ἡ γενικὴ ὄψις τῆς χώρας καὶ πόσον ἐνδιαφέρουσα καὶ ἰδιοτρόπως φαιδρά, προσέτι δὲ καὶ διδακτική. Σοῦ εἶπα νομίζω ὅτι κατὰ τὴν γενικὴν ὄψιν εἴμεθα ὅλοι ὅπως ἀνέκαθεν. Εὑρισκόμεθα πολὺ πλησίον τῆς Γῆς καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἀπετινάξαμεν μέχρι τοῦδε τὰς γηίνας ἰδέας μας.

Ἡ ἀποτίναξις γίνεται βαθμιαίως. Ὁ ἐδῶ βίος μᾶς φέρει εἰς τὴν ἀπόκτησιν παντοίων γνώσεων καὶ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ὅτι πολλὰ τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἐθεωροῦμεν οὐσιώδη, ὄχι μόνον οὐδεμίαν ἔχουν σπουδαιότητα, ἀλλὰ εἶναι ὀχληρὰ καὶ ἀνιαρά, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος καθ᾽ ὃν μετὰ καιρὸν ἀποβάλλομεν τὰς γηίνας μας ἕξεις. Μετὰ καιρὸν παύομεν νὰ ἐπιθυμοῦμεν κάπνισμα, ὄχι διότι δὲν τὸ εὑρίσκομεν, οὔτε διότι τὸ θεωροῦμεν κακόν, ἀλλὰ διότι ἡ ὄρεξις δι᾽ αὐτὸ λείπει. Ὅ,τι λέγω διὰ τὸ κάπνισμα ρητέον καὶ διὰ τὴν τροφὴν καὶ διὰ πλεῖστα ἄλλα πράγματα. Ἱκανοποιούμεθα καὶ δίχως αὐτά, ἀκριβῶς τὸ ἴδιον. Δὲν τὰ ἀποζητοῦμεν. Ἐὰν τὰ ἀπεζητοῦμεν, θὰ τὰ εἴχομεν καὶ ὄντως τὰ ἔχομεν ἐνόσῳ ἡ δι᾽ αὐτὰ ὄρεξις ὑπάρχει.

Κατ᾽ ἀρχὰς ἐπικρατεῖ πράγματι ἐλευθερία σκέψεως καὶ ἐνεργείας καὶ μόνον περιορισμοί τινες ἐπιβάλλονται ὄχι ὑπὸ νόμου ἀλλὰ ὑπὸ τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου. Ἐκτὸς αὐτῶν τῶν περιορισμῶν ἡ ἐλευθερία εἶναι ἀπόλυτος. Μετὰ καιρόν, ἀφοῦ τὸ πνεῦμα προαχθῇ ἀρκετὰ ὥστε νὰ ποθῇ γνῶσιν καὶ φωτισμόν, θὰ ἑλκυσθῇ (ὡς τεμάχιον χάλυβος ἑλκύεται πρὸς μαγνήτην) πρὸς ὀργανωτικόν τι κτίριον ἀφιερωμένον εἰς τὸ θέμα διὰ τὸ ὁποῖον τὸ πνεῦμα ποθεῖ γνῶσιν.

Ἀφότου ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μὲ τὸ ὀργανωτικὸν τοῦτο οἰκοδόμημα τὸ πνεῦμα ὑποβάλλεται, οὕτως εἰπεῖν, εἰς σύστημα διδαχῆς. Κατ᾽ ἀνάγκην θὰ φοιτᾷ εἰς τὸ κατάστημα χάριν πλειοτέρας μαθήσεως. Θὰ διανύσῃ οὕτω ἐκπαιδευόμενον ἐπὶ μακρόν,

κατόπιν θὰ προαχθῇ εἰς ἄλλο κτίριον. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τίποτε ὑποχρεωτικόν· πρόκειται μόνον περὶ μαθήσεως τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα αἰσθάνεται δίψαν, οὐδεὶς δὲ λαμβάνει τι ἂν δὲν τὸ ζητήσῃ. Οὐδενὸς πράγματος ἡ ἀπόκτησις ἐπιβάλλεται εἰς οἱονδήποτε. Ἡ ἐλευθερία τῆς ἐνεργείας εἶναι ἀπόλυτος. Καὶ δι᾽ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἐπὶ τῆς Γῆς εἶναι οὐσιῶδες νὰ δεσπόζῃ τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα, ὄχι νὰ δεσπόζῃ τοῦ πνεύματος τὸ σῶμα. Τὸ πνεῦμα ἐρχόμενον ἐνταῦθα εἶναι πανίσχυρον, κατὰ πόσον δὲ θὰ εἶναι καὶ εὐδαῖμον, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποιότητα τὴν ὁποίαν δεσπόζον τοῦ σώματος ἔχει καλλιεργήσει πρὶν ἔλθῃ ἐδῶ.

Εὐδαιμονία ἢ κακοδαιμονία ἐνταῦθα εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου προϊὸν τοῦ διανυθέντος γηίνου βίου, τοῦ μορφωθέντος χαρακτῆρος, τῶν χρησιμοποιηθεισῶν ἢ χαθεισῶν εὐκαιριῶν, τοῦ ἐλατηρίου ἢ σκοποῦ τῶν πράξεων, τῆς δοθείσης βοηθείας, τοῦ καρποῦ τῆς ληφθείσης βοηθείας, τῆς ἐκτάσεως τοῦ διανοητικοῦ ὁρίζοντος καὶ τῆς χρήσεως ἢ καταχρήσεως δοθέντος σωματικοῦ χαρίσματος. Ὅλα αὐτὰ συγκεφαλαιώνονται εἰς τὸ ἂν πρόκειται νὰ δεσπόζῃ τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα, ἢ τὸ σῶμα νὰ δεσπόζῃ τοῦ πνεύματος. Ἐπὶ τῆς Γῆς ἐνδιαφέρουν καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα. Ἐδῶ ἐνδιαφέρει μόνον τὸ πνεῦμα. Ἔχει εὐθύνην κατὰ πόσον ἔχει χρησιμοποιήσει τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἐνσάρκου βίου. Ἅμα φθάσῃς ἐνταῦθα ὁ βαθμὸς τῆς εὐδαιμονίας σου καθορίζεται αὐτομάτως ἀπὸ τὴν περιωπὴν τοῦ πνεύματός σου.

Ὅταν αἰσθάνεσαι ἔφεσιν νὰ ἐρωτήσῃς «Τί κάμνουν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον· πῶς διάγουν;» στρέψε τὸν νοῦν σου πρὸς ἀγαπητόν τι πρόσωπον ἐπὶ τῆς Γῆς, τὸ ὁποῖον ἀπεδήμησε μακρὰν καὶ ζῇ ὑπὸ ἀγνώστους περιστάσεις εἰς χώραν μετὰ τῆς ὁποίας δὲν ἔχεις τακτικὴν συνάφειαν, καὶ εἰπὲ περὶ αὐτοῦ «Τί νὰ κάμνῃ ἆρα γε τώρα;» Κατόπιν δῶσε τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημά σου· καὶ εἰπέ: «Ὑποθέτω ὅτι καταγίνεται εἰς τὰς ὑποθέσεις του». Καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ ἐδῶ κάμνομεν, οἱ κάτοικοι τῆς Κυανῆς Νήσου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε

Ο ΕΝΔΙΑΘΕΤΟΣ ΒΙΟΣ

Πολλαὶ συζητήσεις γίνονται ἐπὶ τῆς Γῆς διατί νὰ πράξῃ τις ἢ νὰ μὴ πράξῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Διατί τάχα νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ πολλὰς τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου καὶ διατί νὰ ἀκολουθοῦμεν «τὴν εὐθεῖαν».

Πολλοὶ λέγουν ὅτι παραβλάπτεται ἡ ἐργασία των, τὸ συμφέρον των διὰ τῆς τηρήσεως μερικῶν «λεπτολογιῶν». Δὲν τὸ λέγουν ἴσως ἀναφανδόν, ἀλλὰ τὸ λέγουν εἰς τὸν ἑαυτόν των,

ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν ἡ ἀποχὴ ἀπὸ δεδομένης πράξεως. Συλλογίζονται ὅτι κάποιου ἄλλου τὸ συμφέρον θὰ παραβλαφθῇ διὰ τῆς πράξεώς των, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι, λέγουν, λογαριασμὸς ἐκείνου τοῦ ἄλλου.

Ἐνδομύχως ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὸ πρέπον καὶ τὸ μὴ πρέπον, ἀλλὰ προτιμᾷ νὰ φρονῇ ὅτι δὲν γνωρίζει. Ἐνδιαθέτως ἡ ἐτυμηγορία του εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐμπράκτως λαμβάνει. Ἡ οἰκονομία τοῦ Σύμπαντος ἔχει θέσει σαφεῖς κανόνας ἐλευθέρας δράσεως, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος στρεβλώνει τὴν ἐλευθερίαν του.

Δὲν σκέπτεται πράγματι περὶ τοῦ πρέποντος ἢ μὴ πρέποντος, ὡς λέγει, ἀλλὰ περὶ τοῦ συμφέροντος ἢ μὴ συμφέροντος. Προπαρασκευάζει οὕτω στενόχωρον τὸν βίον του ἐνταῦθα.

Τὸ πνεῦμα εἶναι ἐνθυλακωμένον εἰς τὸν νοῦν. Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι ὁ νοῦς εἶναι τὸ συνεργεῖον τῶν ἔργων καὶ τῶν πράξεων, ἀλλὰ δὲν γνωρίζετε ὅλοι ὅτι πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶσα σκέψις ἐγγράφεται εἰς τὰ κατάστιχα.

Εἶδες τὸ πολύπλοκον καὶ τελείως ὠργανωμένον σχέδιον μεγάλου ἐμπορικοῦ καταστήματος, εἰς ὃ πρόκειται νὰ ἀγοράσῃς πρᾶγμα τι καὶ νὰ μὴ τὸ πληρώσῃς ἀμέσως; Ἐγγράφεται εἰς τὰ κατάστιχα καὶ διέρχεται διὰ πολλῶν χειρῶν πρὶν ἢ ὁ λογαριασμὸς σοῦ σταλῇ ὀλίγον βραδύτερον. Πληρώνεις τὸ γραμμάτιον καὶ τὸ λησμονεῖς ἐντελῶς, ἀλλ' ἡ ἐγγραφὴ τῆς πράξεως παραμένει εἰς τὰ βιβλία τοῦ καταστήματος. Ὁμοίως καὶ προκειμένου περὶ πράξεως ἢ σκέψεως τὴν ὁποίαν ἐγγράφει ὁ ἐγκέφαλος. Καὶ μετὰ τὴν ἐξόφλησιν ἡ ἐγγραφὴ παραμένει. Ὁ νοῶν νοείτω. Ὁ νοῦς δημιουργεῖ τὰ πάντα. Ὁ νοῦς τοῦ ἀρχιτέκτονος δημιουργεῖ το οἰκοδόμημα.

Ἡ σκέψις εἶναι δύο εἰδῶν: οἰκοδομητικὴ καὶ κατεδαφιστική. Τὸ πνευματικὸν συμφέρον σου εἶναι νὰ ταχθῇς μὲ τὴν οἰκοδομητικήν, ἥτις εὐεργετεῖ καὶ σώζει. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ ἀθλιότητες τῆς Γῆς ὀφείλονται εἰς τὴν κατεδαφιστικὴν σκέψιν ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀνισότητα ἀφ' ἑτέρου. Ὁ ἀγὼν περὶ χρυσίου εἶναι σύνολον κατεδαφιστικῶν σκέψεων καὶ ἐπίσης σύνολον κατεδαφιστικῶν σκέψεων εἶναι ὁ ἀγὼν περὶ ἄρτου. Καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ἀγῶνος τὰ θύματα τὰ ἀναμένει μεγάλη στενοχωρία ἐνταῦθα.

Διελογίσθης νὰ ἐκτελέσῃς μίαν πρᾶξιν. Εἴτε τὴν ἐκτελέσῃς εἴτε μή, ὁ γενόμενος διαλογισμὸς ἐγγράφεται ὡς ἐκτέλεσις. Θὰ τὸν εὕρῃς ἡμέραν τινὰ ἐνώπιόν σου ὡς τετελεσμένην πρᾶξιν. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν μυρίων μικροδιαλογισμῶν ἑκάστης ὥρας, ἀλλὰ περὶ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν, οὕτως εἰπεῖν, προσωπικότητα. Θὰ εἴπῃς ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ χαλιναγωγῇ τις πάντοτε τοὺς διαλο-

γισμούς του. Συμφωνῶ. Ἀλλ' ἅπαξ, ἀποδεχθῇς αὐτὸ ὁποὺ εἶπα θὰ ἀσκῇς αὐστηρὰν ἐποπτείαν ἐπὶ τῶν ἐνδιαθέτων σου πράξεων. Εἰς τὸν γήινον βίον αἱ σκέψεις ἀλλήλων εἶναι ἄγνωστοι. Δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ἐνταῦθα. Διὰ τοῦτο ἔθεσα ὡς τίτλον τοῦ κεφαλαίου τούτου τὴν φράσιν «Ἐνδιάθετος βίος».

Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ αἰσθανθῇ εὐγνωμοσύνην πᾶς λαμβάνων ὑπὸ σοβαρὰν σημείωσιν τὴν ὧδε διδομένην πληροφορίαν. Ἄλλο τόσον θὰ καταληφθῇ ὑπὸ ὀδύνης ὁ μὴ θελήσας νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς πληροφορίας ταύτης.

Μὴ θεωρῇς ἀσήμαντον τὸν ἐνδόμυχον κόσμον σου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΑΠΟΠΕΙΡΑΙ

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προβῶ εἰς ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ χρόνου καὶ κατὰ πόσον αὕτη διαφέρει μεταξὺ τοῦ γηίνου καὶ τοῦ μεταγηίνου κόσμου. Θὰ σοῦ εἴπω μόνον περὶ τῆς πρώτης μου ἀποπείρας πρὸς ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν γήινον κόσμον. Παραπονεῖσθε ὅτι δὲν κατορθώνομεν νὰ σᾶς δώσωμεν ἀκριβεῖς ἰδέας περὶ χρονικῶν διαιρέσεων. Ἀπαντῶ ἐν ὀλίγοις πρὶν ἀφηγηθῶ τὰ τῆς πρώτης μου ἀποπείρας. Εἰς τὸν γήινον κόσμον ἔχετε τὰς ἀστρονομικὰς διαιρέσεις τοῦ χρόνου εἰς ἡμέρας καὶ ὥρας κλπ., ἀλλ' ἔχετε καὶ χρονικὰς διαιρέσεις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑμετέρων συνηθειῶν τῆς ἡμέρας σας. Καὶ δίχως ὡρολόγιον, ἀρκετὰ ἐπακριβῶς γνωρίζετε τὴν ὥραν ὡς ἐκ τῶν διαφόρων σας τάσεων πρὸς τροφήν, πρὸς ἀνάπαυσιν κλπ. Ἔπειτα ἔχετε οὐρανὸν ἐναλλὰξ φωτεινὸν καὶ σκοτεινόν.

Εἰς τὸν μεταγήινον ὅμως κόσμον δὲν ἔχομεν πραγματικὴν ἀνάγκην τροφῆς, οὔτε ἀναπαύσεως. Δὲν ἔχομεν σκοτεινὸν οὐρανὸν ἀλλὰ μόνον φωτεινόν. Προσέτι ἡ πρὸς δρᾶσιν ἔφεσίς μας ἔχει ἄλλην βάσιν καὶ εἶναι ἀνεξάντλητος. Δὲν δυνάμεθα ἑπομένως νὰ τέμνωμεν τὸν χρόνον εἰς διαστήματα ἀνταποκρινόμενα μὲ τὰ γήινα χρονικὰ διαστήματα. Τέμνομεν καὶ ἡμεῖς τὸν χρόνον μας, ἀλλὰ σεῖς τέμνετε τὸν χρόνον σας ἐπὶ ἄλλων βάσεων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον σπανίως κατορθώνομεν νὰ εἴμεθα ἀκριβεῖς ὡς πρὸς τὸ πότε πράγματι συνέβη ἢ πότε πράγματι μέλλει νὰ συμβῇ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν δύναμαι νὰ σοῦ εἴπω μετὰ πόσον καιρὸν ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μου ἔκαμα τὴν πρώτην μου ἀπόπειραν νὰ ἀνασυνδεθῶ μὲ τὴν Γῆν. Ἐγὼ ἀληθῶς ἔχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι βιῶ ἀνέκαθεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Μοῦ ἐφάνη ἀπίστευτον ὅτι εἶχα ἀφιχθῇ μόνον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Δὲν ἤμην ἐπιλήσμων τῶν οἰκείων καὶ φίλων μου, ἀλλ'

εἶχα ἰδιαζόντως ἄνετα αἰσθήματα περὶ αὐτῶν. Ἀγνοῶ διατι· ἴσως διότι εὑρὼν τὰ ἐδῶ ἀκριβῆ οἷα τὰ εἶχα ἐπὶ Γῆς ἀντιληφθῆ, ἤντλουν σθένος ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι καὶ αὐτοὶ θὰ ἐνόουν ὅτι ἤμην εὐχαριστημένος, καὶ ὅτι ἦτο φυσικὴ ἡ βραδύτης τῶν ἀνακοινώσεων ἃς ἐπερίμεναν. Ἀφότου ὁ πατήρ μου μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Κυανῆς Νήσου κτίριον τὸ ἀφιερωμένον εἰς τὰ τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὴν Γῆν, δὲν ἔλειψα νὰ εἶμαι διηνεκὴς θαμὼν εἰς αὐτό. Οἱ ἐν αὐτῷ ἐπιτετραμμένοι τὸ ἐν λόγῳ ἔργον πολλαχῶς μὲ ἐβοήθησαν. Ἦσαν συμπαθέστατοι καὶ ἁβροί, ἀλλ᾽ αὐστηρῶς τῆς ὑπηρεσίας. Δὲν ἦτο οἶκος δακρύων καὶ συλλυπητηρίων· ἦτο κέντρον θαυμασίως ὠργανωμένον καὶ μεθοδικῶς διευθυνόμενον. Οἱ ἐπισκεπτόμενοι αὐτὸ ἤρχοντο κατὰ πολλὰς ἑκατοντάδας. Καὶ ὅσοι ἐπὶ τῆς Γῆς ἐπίστευον ὕπαρξιν τοῦ μεταγηίνου κόσμου καὶ ὅσοι δὲν ἐπίστευον, ἤρχοντο νὰ κάμουν ἀπόπειραν ἐπικοινωνίας μὲ τὸν γήινον κόσμον.

Βαθὺ αἴσθημα ἦτο τὸ καλύτερον εἰσιτήριον ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων. Πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖ ἐκ περιεργείας, δύσπιστοι καὶ ἐπιφυλακτικοί. Αὐτοὶ ἀφίεντο εἰς μόνην τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἐκπλήξεών των.

Μετ᾽ ὀλίγον ἦλθεν ἡ σειρά μου.

Λαμβανομένου ὑπ᾽ ὄψιν τοῦ εἴδους τῆς ἐργασίας εἰς ἣν ἦτο προωρισμένον τὸ κατάστημα τοῦτο, μοῦ ἐφαίνετο ἀνεπαρκὴς ἡ διασκευή του. Ἐπερίμενα νὰ ἴδω μηχανήματα καὶ ἠλεκτρικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε τίποτε τοιοῦτον. Αἱ χορδαὶ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἦσαν ὁ μόνος μηχανισμὸς τὸν ὁποῖον διῃσθάνετό τις ἰσχύοντα.

Συνῆψα μακρὰν συνομιλίαν μὲ πρόσωπόν τι τῶν ἐκεῖ παρόντων. Ἦτο προφανῶς πρόσωπον σπουδαιότητος, ἴσως μεγάλης περιωπῆς, ἀλλὰ εἶχε τὴν παρουσίαν ἀνθρώπου κοινοῦ ὅπως ἐγώ. Ἀπὸ αὐτὸν ἔμαθα πῶς ἡ ὅλη ἐργασία διεξήγετο. Μοῦ ἐξήγησε τὸ ὑπάρχον σύστημα αἰθεροπόρων ἐργαζομένων πολὺ πλησίον τῆς Γῆς. Ἔχουν τὴν ἰδιοφυΐαν νὰ διακρίνουν ποῖα πρόσωπα ἐπὶ τῆς Γῆς εἶναι ἱκανὰ νὰ συμπράττουν μὲ αὐτούς. Οἱ αἰθεροπόροι ταξινομοῦν τὰ πρόσωπα ταῦτα εἰς πίνακας, σημειοῦντες τὴν ἀτομικὴν ἱκανότητα ἑκάστου. Τὰ πρόσωπα ταῦτα χρησιμοποιοῦνται ὁσάκις τὰ νεωστὶ ἀφικνούμενα πνεύματα ἀπηυθύνοντο εἰς τὸ κατάστημα. Αὐτὰ εἶναι ἁπλῆ σκιαγραφία τοῦ διεξαγομένου ἐν τῷ καταστήματι ἔργου...

Πλείστας ἀποπείρας ἔκαμα καὶ διὰ πλείστων μέσων. Ἐνίοτε ἐπέτυχα, ἐνίοτε ἀπέτυχα. Ἡ προθυμία τοῦ βοηθεῖν εἶναι στοιχεῖον ἐπιτυχίας. Ὡς ἐκ τοῦ ἔργου μου ἐπὶ τῆς Γῆς μοῦ ἐδόθησαν ἐνταῦθα ὅλαι αἱ εὐκαιρίαι τῶν ὁποίων εἶχον ἀνάγκην διὰ νὰ συνεχίσω.

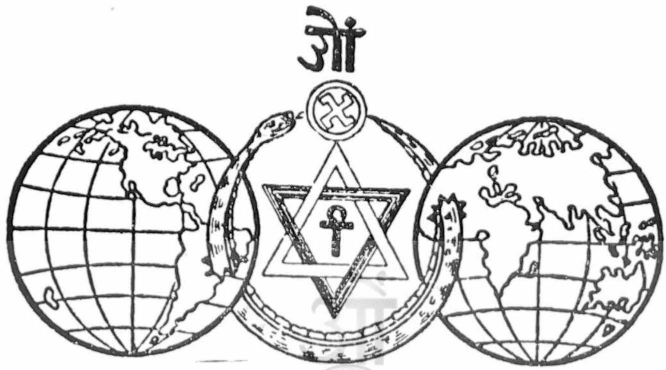
Εἰς τὰς πρώτας μου ἀποπείρας δὲν μοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐνεργῶ μόνος. Παρευρίσκετο πλησίον μου ὁδηγός. Ὑπάλληλον πρέπει νὰ τὸν ὀνομάσω. Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς πρώτης ἀποπείρας μου ἦτο μαζύ μου.

Εὑρέθην μετ' αὐτοῦ ἐντὸς δωματίου τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἔχον τοίχους ἀπὸ ὕφασμα. Ἦτο κάτι καὶ ὅμως τίποτε. Ἀντελήφθην ὅτι ἦτο γήινον οἴκημα καὶ ἔβλεπα τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου, οἱ ὁποῖοι ὅμως μοῦ ἐφαίνοντο ἀραχνοΰφαντοι διότι μᾶς ἦσαν διαφανεῖς καὶ ἀμφότεροι διεπερῶμεν διὰ μέσου αὐτῶν. Δὲν θὰ ἠδυνάμην τὴν πρώτην φορὰν νὰ διαπεράσω μόνος μου, ἀλλὰ μαζὺ μὲ τὸν ὑπάλληλον ἠδυνάμην.

Ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς ἀποπείρας. Δύο ἢ τρία πρόσωπα ἦσαν ἐντὸς τοῦ δωματίου τούτου καὶ ὅλα ὡμίλουν συγχρόνως περὶ τῆς φρίκης ἣν ἐνέσπειρε τὸ ναυάγιον τοῦ «Τιτανικοῦ» καὶ περὶ τῆς πιθανότητος ὅτι πνεύματα τῶν πνιγέντων θὰ προσήρχοντο εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο. Συνεκροτεῖτο δηλαδὴ σεὰνς καὶ ὁ ὑπάλληλός μου μὲ καθωδήγει πῶς νὰ καταστήσω τὴν παρουσίαν μου αἰσθητήν. Μοῦ ἔλεγε νὰ ἔχω ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ νοῦς εἶναι ἡ ἰθύνουσα δύναμις· νὰ διαλογίζωμαι ὅτι παρευρίσκομαι μεταξὺ τῶν ἐνσάρκων ἐκείνων προσώπων· νὰ φαντασθῶ ὅτι ἵσταμαι ἔνσαρκος εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν καὶ νὰ φαντασθῶ ἐπίσης ὅτι φῶς ἐπιρρίπτεται ἐπ' ἐμέ... Νὰ δημιουργήσω διὰ τοῦ νοῦ μου τὴν εἰκόνα. Νὰ τὴν προσηλώσω ἐν ταῖς λεπτομερείαις της εἰς τὸν νοῦν μου καὶ νὰ διαλογίζωμαι ἀπαρεγκλίτως ὅτι ΕΙΜΑΙ ἐκεῖ καὶ ὅτι τὰ παρόντα ἐκεῖ πρόσωπα ἔχουν συναίσθησιν τῆς παρουσίας μου. Ἐννοεῖται κατ' ἀρχὰς ἀπέτυχα, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἀποπείρας ἐπέτυχα καὶ γνωρίζω ὅτι τὰ συνεδρεύοντα πρόσωπα μὲ εἶδον πράγματι. Εἶδαν μόνον τὸ πρόσωπόν μου διότι μόνον τὸ πρόσωπόν μου διελογιζόμην ἀποβλέπων εἰς τὸ μέρος ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνεγνώριζαν τὴν ταυτότητά μου. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀκριβῶς τρόπου ἔλαβον ὡρισμένας ἀνακοινώσεις παρ' αὐτῶν. Ἡ ἐπιτυχία μου ὀφείλεται εἰς τὰς σχετικὰς γνώσεις μου ἐπὶ Γῆς. Ἄλλοι μὴ ἔχοντες αὐτὸς τὰς γνώσεις ἐγίνοντο πολὺ ἀμυδρῶς ἀντιληπτοί.

Κατὰ τὴν πρώτην μου ταύτην ἐμφάνισιν δὲν παρῆσαν οἰκεῖοι μου, δηλαδὴ μέλη τῆς οἰκογενείας μου. Ἐὰν συνέβαινε νὰ παρευρεθοῦν θὰ μοῦ ἦτον ἀδύνατον νὰ κατορθώσω ἐμφάνισιν, διότι τότε θὰ ἠσθανόμην πολὺ κατάκαρδα τὴν λύπην των καὶ δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ προσδώσω τόσην δύναμιν εἰς τὸν νοῦν μου· ἦτο ἀνάγκη νὰ εἶμαι — καὶ ἤμην πράγματι — σχεδὸν ἀπρόσωπος. Ἦτον εὐτύχημα ὅπου ἡ πρώτη μου ἀπόπειρα ἦτο καθαρῶς δοκιμαστικὴ — ὥστε νὰ ἴδω κατὰ πόσον μοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπικοινωνήσω πεποιθότως μὲ τοὺς οἰκείους μου.

(Συνεχίζεται)

Τὸ «Κλειδὶ τῆς Θεοσοφίας» γιὰ τὸν Ἄνθρωπο

ΕΛΕΝΑΣ ΠΕΤΡΟΒΝΑ ΜΠΛΑΒΑΤΣΚΥ

Ἐρώτησις — Μπορεῖτε νὰ μᾶς πληροφορήσετε τί εἶναι — σύμφωνο μὲ τὴ διδασκαλία σας — ὁ ἄνθρωπος;

Ἀπάντησις — Στὴν ἀρχή, μέσα στὴν αἰωνιότητα, τὸ Σύμπαν, μ' ὅ,τι περιέχει, εἶναι ἕνα μὲ τὴν ἀπόλυτη μονάδα, τὴν ἄγνωστη θεία οὐσία. Δὲν πιστεύουμε σὲ δημιουργία, ἀλλὰ σὲ περιοδικὲς διαδοχικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ Σύμπαντος ἀπὸ τὴν ὑποκειμενικὴ στὴν ἀντικειμενικὴ μορφὴ τοῦ Εἶναι, σὲ κανονικὰ χρονικὰ διαστήματα, ποὺ καθένα τους ἔχει μιὰ ἀπέραντη διάρκεια.

Ἐρώτ. — Ἐξηγῆσετε μου, παρακαλῶ, μὲ περισσότερες λεπτομέρειες.

Ἀπάντ. — Γιὰ ν' ἀντιληφθῆτε καλλίτερα, ἂς πάρουμε γιὰ σύγκριση τὸ ἡλιακὸ ἔτος, ἂς τὸ χωρίσουμε στὰ δυὸ κι' ἂς ποῦμε ὅτι τὸ ἕνα μέρος εἶναι μιὰ νύχτα καὶ τ' ἄλλο μιὰ ἡμέρα διαρκείας ἕξη μηνῶν, ὅπως στὸν Βόρειο Πόλο. Φαντασθῆτε τώρα, ἀντὶ τὶς 365 ἡμέρες τοῦ χρόνου, τὴν αἰωνιότητα. Ὁ ἥλιος θὰ παριστάνει τὸ Σύμπαν, κι' ἡ πολικὴ ἡμέρα καὶ νύκτα τῶν ἕξη μηνῶν θ' ἀντιπροσωπεύουν ἡμέρες καὶ νύκτες, ποὺ κάθε μιὰ διαρκεῖ 182 τρισεκατομμύρια καὶ τετράκις ἑκατομμύρια χρόνια, κι ὄχι πιὰ 182 ἡμέρες. Ὅπως ὁ ἥλιος ἀνατέλλει κάθε πρωὶ στὸν ἀντικειμενικό μας ὁρίζοντα, ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ ὑποκειμενικὸ διάστημα, ποὖναι γιὰ μᾶς στοὺς Ἀντίποδες, ἔτσι καὶ τὸ Σύμπαν ἀναδύεται περιοδικὰ στὸ πεδίο τῆς ἀντικειμενικότητος, προερχόμενο ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς ὑπο-

κειμενικότητος, ποῦναι στοὺς ἀντίποδες τοῦ πρώτου. Αὐτὸς εἶναι ὁ «Κύκλος τῆς Ζωῆς». Κι ὅπως ὁ ἥλιος βασιλεύει καὶ χάνεται κάτω ἀπ' τὸν ὁρίζοντα, ἔτσι καὶ τὸ Σύμπαν ἐξαφανίζεται σὲ κανονικὲς περιόδους, ὅταν κατέβει ἡ «Παγκόσμια Νύκτα». Οἱ Ἰνδουϊστὲς ὀνομάζουνε αὐτὴ τὴν ἐναλλαγὴ «Ἡμέρες καὶ Νύκτες τοῦ Βράχμα» ἢ Manvantara καὶ Pralaya (διάλυση). Στὴ Δύση μποροῦνε νὰ ὀνομασθοῦνε καλλίτερα: Παγκόσμιες Ἡμέρες καὶ Νύκτες. Σὲ μιὰ τέτοια νύκτα τὸ Ὅ λ ο εἶναι μ έ σ α σ τ ὸ Ὅ λ ο. Κάθε ἄτομο ἔχει ἐπιστρέψει στὴν ὁμοιογένεια.

Ἐρώτ. — Ὅμως, τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ κάθε φορὰ δημιουργεῖ τὸ Σύμπαν;

Ἀπάντ. — Κανεὶς δὲν τὸ δημιουργεῖ. Ἡ ἐπιστήμη θὰ μποροῦσε νὰ ὀνομάσει αὐτὴ τὴ λειτουργία ἐ ξ έ λ ι ξ η. Οἱ πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ φιλόσοφοι καὶ οἱ Ἀνατολιστὲς τὴ λένε ἐκπόρευση (emanation). Ἐμεῖς, ἀποκρυφιστὲς καὶ θεόσοφοι, τὴ θεωροῦμε μόνη παγκόσμια αἰώνια Π ρ α γ μ α τ ι κ ό τ η τ α, ποὺ περιοδικὰ προβάλλει τὸν ἑαυτό της στ' ἀπύθμενα βάθη τοῦ χώρου. Ἡ προβολὴ αὐτὴ εἶναι τὸ ἀντικειμενικὸ ὑλικὸ Σύμπαν, μιὰ ἐφήμερη δηλαδὴ πλάνη καὶ τίποτε ἄλλο. Μονάχα τὸ αἰώνιο εἶναι πραγματικό.

Ἐρώτ. — Σὰν νὰ λέμε, σεῖς κι' ἐγὼ εἴμαστε «πλάνες»;

Ἀπάντ. — Οἱ ἐφήμερες προσωπικότητές μας, σήμερα αὐτή, αὔριο ἡ ἄλλη, εἶναι πραγματικὰ μιὰ πλάνη. Θὰ ὠνομάζατε ποτὲ πραγματικότητα τὶς γρήγορες λάμψεις, ποὺ ἀκτινοβολεῖ τὸ «βόρειον σέλας», ὅσο πραγματικὲς κι ἂν φαίνονται τὴν ὥρα ποὺ τὶς βλέπετε; Ὄχι, βέβαια. Τὴν αἰτία ποὺ δημιουργεῖ, ὅταν εἶναι σταθερὴ κι αἰώνια, θεωροῦμε μόνη Πραγματικότητα. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μιὰ πρόσκαιρη ἀπατηλότητα.

Ἐρώτ. — Ὅλα αὐτὰ δὲν διευκρινίζουνε τί εἶναι αὐτὸ ποὺ δημιουργεῖ τὴν πλάνη, τὴ λεγόμενη «Σύμπαν». Πῶς τὸ συνειδητὸ Ὄ ν προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀσυνείδητο Ε ἶ ν α ι;

Ἀπάντ. — Εἶναι ἀσυνείδητο γιὰ τὴν δική μας περιωρισμένη συνείδηση. Στ' ἀλήθεια, μποροῦμε νὰ κάνουμε μιὰ παράφραση στὰ λόγια τοῦ «κατὰ Ἰωάννην» Εὐαγγελίου (1, 5) καὶ νὰ ποῦμε: «Καὶ (τὸ ἀπόλυτο) φῶς (ποῦναι γιὰ μᾶς τὸ σκοτάδι), ἐν τῇ σκοτίᾳ, (ποῦναι τὸ ἀπατηλὸ ὑλικὸ φῶς), φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν». Αὐτὸ τὸ ἀπόλυτο φῶς εἶναι ὁ σταθερὸς ἀπόλυτος νόμος. Εἴτε μ' ἀκτινοβολία, εἴτε μ' ἐκπόρευση, τὸ Σύμπαν βγαίνει ἀπ' τὴν ὑποκειμενική του ὁμοιογένεια καὶ περνάει στὸ πρῶτο πεδίο ἐκδήλωσης. Αὐτὰ τὰ πεδία μᾶς διδάσκουν ὅτι εἶναι ἑπτά. Σὲ κάθε πεδίο τὸ σύμπαν συμπυκνώνεται κι ὑλοποιεῖται περισσότερο, μέχρις ὅτου φθάσει στὸ δικό μας πεδίο, τὸ μόνο ποὺ ἔχει γίνει νοητὸ καὶ γνωστὸ ἀπ' τὴν Ἐπιστήμη στὴ φυσική του σύσταση

καὶ στὸ ὁποῖο βρίσκεται τὸ πλανητικὸ ἢ ἡλιακὸ σύστημα. Εἶναι, ὅπως μᾶς λένε, ἕνα sui generis σύστημα.

Ἐρώτ. — Τί εννοεῖτε μὲ sui generis;

Ἀπάντ. — Ἐννοῶ ὅτι παρ' ὅλο ποὺ ὁ βασικὸς νόμος κι ἡ παγκόσμια ἐπίδραση τῶν φυσικῶν νόμων εἶναι ὁμοιόμορφοι, τὸ ἡλιακό μας σύστημα — ὅπως κάθε ἄλλο ἀνάλογο σύστημα μέσα στὰ ἑκατομμύρια συστήματα τοῦ Κόσμου — κ' ἡ Γῆ μας ἀκόμη, ἔχει δικό του σχέδιο ἐκδηλώσεων, διαφορετικὸ ἀπὸ τ' ἀντίστοιχα σχέδια τῶν ἄλλων. Ὅταν μιλοῦμε γιὰ τὰ ὄντα ποὺ κατοικοῦνε σ' ἄλλους πλανῆτες, φανταζόμαστε πὼς ἂν εἶναι ἄνθρωποι, δηλαδὴ σκεπτόμενες ὑπάρξεις, πρέπει νὰ μᾶς μοιάζουν. Οἱ ποιητές, οἱ ζωγράφοι, οἱ γλύπτες, μὲ τὴ φαντασία τους πάντα, μᾶς παριστάνουνε καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀκόμη σὰν ἐξιδανικευμένους ἀνθρώπους μὲ φτερά. Ὑποστηρίζουμε πὼς ὅλα αὐτὰ εἶναι πλάνες καὶ ψευδαπάτες. Ἂν κ' ἡ Γῆ μας παρουσιάζει τέτοια ποικιλία στὴ χλωρίδα, τὴν πανίδα καὶ τοὺς ἀνθρώπους — ἀπὸ τὸ φύκι τῆς θάλασσας μέχρι τὸν κέδρο τοῦ Λιβάνου, ἀπὸ τὴ μέδουσα μέχρι τὸν ἐλέφαντα, κι ἀπ' τὸ Βουσμανὸ καὶ τὸ Νέγρο μέχρι τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Belvedere — ἀρκεῖ ν' ἀλλάξουν οἱ συνθῆκες στοὺς πλανῆτες καὶ στὸν Κόσμο, γιὰ νὰ δημιουργηθοῦνε μιὰ ἐντελῶς διαφορετικὴ χλωρίδα, πανίδα κι ἀνθρωπότητα. Οἱ ἴδιοι νόμοι, καὶ στὸ ἴδιο μας τὸ πεδίο ποὺ περιλαμβάνει ὅλους τοὺς πλανῆτες, θὰ σχηματίσουνε μιὰν ἐντελῶς διαφορετικὴ δημιουργία πραγμάτων καὶ ὄντων. Πόσο λοιπὸν διαφορετικὴ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ φύση σ' ἄλλα ἡλιακὰ συστήματα καὶ πόσο εἶναι ἀνόητο νὰ κρίνουμε τοὺς ἄλλους κόσμους, τ' ἄλλα ἀστέρια καὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐξ ἰδίων μας, ὅπως τώρα κάνουν οἱ Φυσικὲς Ἐπιστῆμες...

Ἐρώτ. — Καὶ ποῦ βασίζετε αυτὴ τὴν ἄποψη;

Ἀπάντ. — Πάνω σὲ μιὰ ἀπόδειξη, ποὺ ἡ ἐπιστήμη γενικὰ δὲν θὰ παραδεχθεῖ ποτέ, δηλαδὴ τὶς συγκεντρωμένες μαρτυρίες μιᾶς ἀτέλειωτης σειρᾶς ἀπὸ προφῆτες κι ἐνορατικούς. Οἱ ἐσωτερικές τους ὀπτασίες, ποὖναι πραγματικὲς ἐξερευνήσεις μὲ τὶς ψυχοδυναμικές τους ἱκανότητες ἀπαλλαγμένες ἀπ' τὰ ἐμπόδια τῆς σάρκας, ἔγιναν ἀντικείμενο συστηματικοῦ ἐλέγχου, σύγκρισης καὶ βυθοσκόπησης. Ὅσες δὲν ἐπιβεβαιώθηκαν, ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες ἀπορρίφθηκαν· κι ἀναγνωρίσθηκαν γιὰ ἀληθινὲς μονάχα ὅσες, σὲ ποικίλες ἐποχές, σὲ διαφορετικὰ κλίματα, ὕστερα ἀπὸ ἀμέτρητες παρατηρήσεις, βρέθηκαν νὰ συμφωνοῦνε μεταξύ τους καὶ δὲν ἔπαυσαν κι ἀργότερα νὰ ἐπαληθεύωνται. Ἡ μέθοδος ἔρευνας τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν σοφῶν τῶν ἀπόκρυφων Ἐπιστημῶν δὲν εἶναι ἄλλη, ὅ-

πως βλέπετε, ἀπὸ ἐκείνη ποὺ ἀκολουθοῦνε ὅσοι μελετοῦνε τὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες. Μόνο ποὺ οἱ ἔρευνές μας διεξάγονται σὲ διαφορετικὰ πεδία καὶ τὰ ὄργανά μας δὲν εἶναι καμωμένα ἀπ' ἀνθρώπινα χέρια, κ' ἴσως γι' αὐτὸ νὰ παρουσιάζουνε καὶ μεγαλύτερη ἀσφάλεια. Τὰ χημικὰ ὄργανα, οἱ συσσωρευτὲς καὶ τὰ μικροσκόπια τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ χημικοῦ μπορεῖ νὰ χαλάσουν, τὸ τηλεσκόπιο καὶ τὰ ρολόγια τῶν ἀστρονόμων μπορεῖ νὰ πάθουνε βλάβη, ἀλλὰ τὰ δικά μας ὄργανα καταγραφῆς εἶναι ἔξω ἀπ' τὴν ἐπίδραση τοῦ καιροῦ καὶ τῶν στοιχείων.

Ερωτ. — Κι αυτος ειναι ο λογος που σᾶς κανει να εχετε ακραδαντη πιστη σ' αυτα;

'Απάντ. — Ἡ λεξη «πίστη» δὲν βρίσκεται στὰ θεοσοφικὰ λεξικά. Μόνο ἡ λέξη «γνώση», βασιζόμενη στὴν παρατήρηση καὶ τὴν πεῖρα. Ἡ διαφορά μας ἀπ' τοὺς ἄλλους εἶναι ὅτι ἐνῷ ἡ παρατήρηση καὶ τὸ πείραμα στὶς Φυσικὲς Ἐπιστῆμες μποροῦν νὰ ὁδηγήσουνε τοὺς ἐπιστήμονες νὰ ἱδρύσουνε τόσες ὑποθέσεις καὶ θεωρίες, ὅσα εἶναι καὶ τὰ πνευματα πού μποροῦνε νὰ τὶς συλλάβουν, ἡ δική μας γνώση δὲν ἀναγνωρίζει βάσιμα, παρὰ μόνο τὰ γεγονότα πού ἔγιναν ἀναμφισβήτητα καὶ ποὺ ἔχουν ἐντελῶς ἀποδειχθῆ. Δὲν ὑπάρχουν δυὸ πιστεις ἢ δυὸ ὑποθέσεις πάνω στὸ ἴδιο θέμα.

Ερωτ. — Αυτα ειναι λοιπον τα δεδομενα σας, που σᾶς εκαναν νὰ παραδεχθειτε ολες τις παράδοξες θεωριες, που βρισκονται στον Εσωτερικο Βουδδισμό;

'Απάντ. — 'Ακριβῶς. Αὐτὲς οἱ θεωρίες μπορεῖ νὰ μὴ παρουσιάζουνε τέλεια ἀκρίβεια στὶς ἀσήμαντες λεπτομέρειες. Μπορεῖ ἀκόμη νὰ ὑπάρχουνε καὶ λάθη στὶς ἐκθέσεις πρωτόπειρων σπουδαστῶν. Εἶναι ὡστόσο γεγονότα, ποὺ συμβαίνουνε μέσα στὴ φύση καὶ βρίσκονται πολὺ πιὸ κοντὰ στὴν ἀλήθεια ἀπὸ κάθε ἐπιστημονικὴ ὑπόθεση.

Ερώτ. — Αν καταλαβα καλά, η γῆ μας είναι απ' τη σειρά τῶν επτά;

'Απάντ. — Ναί, οἱ ἄλλοι ὅμως ἔξη κόσμοι δὲν βρίσκονται στὸ ἴδιο πεδίο ἀντικειμενικότητας μὲ τὴ Γῆ μας καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ὁρατοί.

Ερωτ. — Μηπως αυτο ὀφειλεται στην πολυ μεγαλη αποσταση;

'Απάντ. — Διόλου. Μὲ γυμνὸ ὀφθαλμὸ διακρίνουμε ὄχι μόνο τοὺς πλανῆτες, ἀλλὰ κι ἄστρα ποὺ βρίσκονται σὲ καταπληκτικὰ μεγαλύτερες ἀποστάσεις. Οἱ ἔξη αὐτοὶ κόσμοι εἶναι ἔξω ἀπ' τὶς δυνατότητές μας νὰ τους ἀντιληφθοῦμε μ' ὁποιαδήποτε φυσικὰ μέσα. Μ' ἄλλα λόγια, εἶναι ἔξω ἀπ' τὸ δικό μας πεδίο ὕπαρξης. Ὄχι μόνο ἡ πυκνότητα, τὸ βάρος κ' ἡ ὑλικὴ σύστασή τους εἶναι διαφορετικὲς ἀπ' τῆς Γῆς καὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν, ἀλλά, σὰν νὰ ποῦμε, βρίσκονται σ' ἕνα τέλεια διαφορετικὸ στρῶμα τοῦ χώρου, ποὺ δὲν μποροῦμε ν' ἀντιληφθοῦμε,

νὰ νοιώσουμε μὲ τὶς φυσικές μας αἰσθήσεις. Ὅταν λέμε «στρώματα», μὴ νομίσετε, παρακαλῶ, πὼς πρόκειται γιὰ κοιτάσματα τοποθετημένα τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο, πρᾶγμα ποὺ θὰ ὡδηγοῦσε σὲ μιὰν ἄλλη ἐξωφρενικὴ παρανόηση. Μὲ τὴν λέξη «στρῶμα» ἐννοοῦμε ἕνα πεδίο τοῦ ἄπειρου χώρου, ποὺ ἀπ' τὴν ἴδια του τὴ φύση δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς γίνει ἀντιληπτὸ μὲ τὰ πνευματικὰ καὶ φυσικὰ μέσα ποὺ διαθέτουμε ὅταν εἴμαστε ξύπνιοι. Αὐτὸ τὸ πεδίο ὑπάρχει ὡστόσο μέσα στὴ Φύση ἔξω ἀπ' τὴν συνηθισμένη, τὴν κανονικὴ συνειδητότητα καὶ διανοητικότητά μας, ἔξω ἀπ' τὸν τρισδιάστατο χῶρο, ἔξω ἀπ' τὸν χρόνο. Τὸ καθένα ἀπ' τὰ ἑπτὰ βασικὰ πεδία ἢ στρώματα μέσα στὸν χῶρο, (λέμε χῶρο, μὲ τὴν ἔννοια ποὺ δίνει ὁ Locke στὸν ὁρισμὸ τοῦ διαστήματος, κι ὄχι μὲ τὴν συνηθισμένη ἀντίληψη τοῦ περιορισμένου χώρου), ἔχει τὴν δική του ὑποκειμενικότητα κι ἀντικειμενικότητα, τὸν δικό του χῶρο καὶ χρόνο, τὴν δική του συνειδητότητα καὶ τὶς δικές του αἰσθήσεις. Αὐτὰ ὅλα ὅμως δύσκολα γίνονται ἀντιληπτὰ ἀπὸ ἕνα ἄνθρωπο συνηθισμένο στὸν σύγχρονο τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι.

Ἐρώτ. — Τί σημαίνει ἡ φράση «δικές του αἰσθήσεις»; Δὲν ὑπάρχει στὸ ἀνθρώπινο πεδίο μας καμμιὰ δυνατότητα συγκριτικῆς εἰκόνας, ποὺ νὰ μᾶς δώσει κάποια ἰδέα, τοῦ τι ἐννοεῖτε μὲ αἰσθήσεις, χώρους κι' ἀντίστοιχες ἀντιλήψεις πραγμάτων;

Ἀπάντ. — Ὄχι, δὲν ὑπάρχει. Τὸ μόνο ποὺ θὰ κατωρθώναμε εἶναι νὰ δώσουμε λαβὴ στὴν Ἐπιστήμη νὰ δημιουργήσει ἕνα νέο ἐπιχείρημα ἐναντίον μας. Μήπως στὰ ὄνειρά μας οἱ αἰσθήσεις μας δὲν διαφέρουν; Αἰσθανόμαστε, μιλοῦμε, ἀκοῦμε, βλέπουμε, γευόμαστε κ' ἐνεργοῦμε γενικὰ σ' ἕνα ἄλλο πεδίο. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς συνειδητότητός μας ἀποδεικνύεται ἀπ' τὸ γεγονός, ὅτι μιὰ σειρὰ ἀπὸ γεγονότα καὶ πράξεις ποὺ ἀντιστοιχοῦνε σὲ διάστημα πολλῶν χρόνων διασχίζει τὸ μυαλό μας σὲ μιὰ στιγμή. Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ ταχύτητα τῆς διανοητικῆς μας λειτουργίας σὲ ὄνειρο, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν τέλεια φυσικότητα τῆς ὕπαρξής μας καὶ κάθε ἄλλης λειτουργίας μας, δείχνει πὼς βρισκόμαστε σὲ πεδίο διαφορετικὸ ἀπ' ἐκεῖνο ὅπου εἴμαστε ξύπνιοι. Ἡ φιλοσοφία μας διδάσκει πὼς ἑπτὰ εἶναι οἱ βασικὲς δυνάμεις μέσα στὴ Φύση κ' ἑπτὰ τὰ πεδία ὕπαρξης, κ' ἑπομένως ἑπτὰ εἶναι κ' οἱ καταστάσεις συνειδητότητος, στὶς ὁποῖες ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ζῆ, νὰ σκέφτεται, νὰ θυμᾶται, νὰ ὑπάρχει. Δὲν εἶναι δυνατὸ ν' ἀπαριθμήσουμε ἐδῶ ὅλα τὰ πεδία συνειδητότητος. Θὰ χρειαζότανε γι' αὐτὸ νὰ ἐπιδοθῆ κανεὶς στὴν μελέτη τῆς Μεταφυσικῆς τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ κατάσταση ὅμως στὴν ὁποία βρισκόμαστε ξύπνιοι, ἀπὸ ἐκείνη ποὺ εἴμαστε ὅταν ὀνειρευόμα-

στε, παρουσιάζει διαφορὰ ἀρκετή, ὥστε νὰ τὴν παραδέχεται τόσο ὁ πολυμαθὴς φιλόσοφος, ὅσο κι ὁ πιὸ ἀγράμματος ἄγριος.

Ἐρώτ. — Δὲν δέχεσθε λοιπὸν τὶς γνωστὲς θεωρίες τῆς βιολογίας καὶ τῆς φυσιολογίας σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τὰ ὄνειρα;

Ἀπάντ. — Ὄχι, δὲν τὶς δεχόμαστε, καθὼς ἐπίσης δὲν συμφωνοῦμε καὶ μὲ τὶς θεωρίες τῶν ψυχολόγων. Προτιμοῦμε τὰ διδάγματα τῆς σοφίας τῆς Ἀνατολῆς. Σχετικὰ μὲ τὸν Μακρόκοσμο πιστεύουμε, ὅτι ὑπάρχουν ἑπτὰ πεδία κοσμικῆς ὕπαρξης κ' ἑπτὰ πεδία συνειδητότητος. Ἐμεῖς σταματοῦμε στὸ τέταρτο πεδίο, γιατὶ μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ προχωρήσουμε πιὸ πέρα μὲ βεβαιότητα. Ὅσο γιὰ τὸν Μικρόκοσμο, τὸν ἄνθρωπο, μελετοῦμε ἐλεύθερα καὶ τὶς ἑπτὰ καταστάσεις ἢ τὰ ἑ π τ ὰ σ τ ο ι χ ε ῖ α.

Ἐρώτ. — Πῶς τὰ ἐξηγεῖτε;

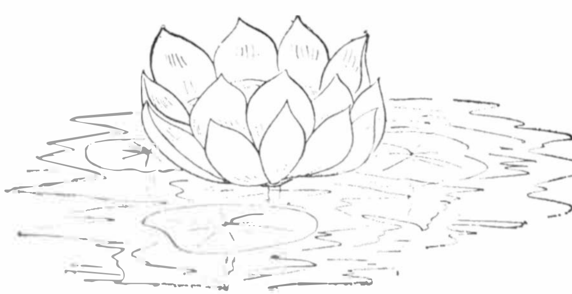
Ἀπάντ. — Πρὶν ἀπ' ὅλα μέσα στὸν ἄνθρωπο βρίσκουμε δυὸ ὄντα ξεχωριστά: τὸ π ν ε υ μ α τ ι κ ὸ καὶ τὸ φ υ σ ι κ ὸ Ὄν. Τὸν ἄνθρωπο ποὺ σκέφτεται, καὶ τὸν ἄνθρωπο ποὺ συγκρατεῖ ἀπ' τὶς σκέψεις του ὅ,τι τοῦ εἶναι δυνατὸ ν' ἀφομοιώσει. Τὸν χωρίζουμε λοιπὸν σὲ δυὸ φάσεις: τὴν ἀνώτερη, τὸ πνευματικὸ ὄν, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ὄψεις ἢ στοιχεῖα, καὶ τὴν κατώτερη ἢ τὴ φυσικὴ τετράδα, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τέσσαρα στοιχεῖα. Ὅλα μαζὶ εἶναι ἑπτά.

Πολλὲς ἐνδιαφέρουσες ἐρωταποκρίσεις

στὸ βιβλίο τῆς Ἕλενας Μπλαβάτσκυ

«ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΑΣ»

Μετάφρασις Μαρ. Σακελλαρίου - Κανδήλη

Η ΘΕΟΣΟΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Τί ἀντιπροσωπεύει ἡ Θεοσοφία στὴν ἐποχή μας; Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔχει ἐλαττωθῆ τὸ βάρος κάθε ἀξίας καὶ κάθε πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς νόμος διϋλίστηκε τόσο ποὺ ἔχασε τὸ κῦρος του; Σὲ μιὰν ἐποχὴ ποὺ ἔχει χάσει τὸν προσανατολισμὸ στὰ ἰδεώδη, καὶ μάλιστα χωρὶς τὸ αἰτιολογικὸ τῆς στέρησης ποὺ ὁδηγεῖ στὸ ἀγωνιῶδες κυνήγημα τοῦ ἐπιούσιου. Σὲ μιὰν ἐποχὴ ποὺ ὁ ἀστὸς τῶν μεγάλων πόλεων, ἔχοντας λύσει κάθε βιοποριστικὸ πρόβλημα, στέκεται μὲ σταυρωμένα χέρια μπροστὰ σ' ἕναν ἄδειο ἀπὸ ἰδανικὰ οὐρανὸ καὶ περιμένει, μέσα στὴν ἀβεβαιότητα, στὴ μοναξιά, στὴν ἀνασφάλεια μιᾶς σκοτεινῆς νύχτας· περιμένει, διότι ἔχει χάσει τὴν αἴσθηση τῆς ἀξίας τῆς πραγματικότητος, ἀφοῦ δὲν γνωρίζει οὔτε πῶς δόθηκε, οὔτε ποῦ καταλήγει αὐτὴ ἡ πραγματικότητα. Μοιάζει νὰ φύτρωσε λαμπερό, τεχνητὸ λουλούδι ἑνὸς θαυμαστοῦ πολιτισμοῦ. Ἕνα λουλούδι χωρὶς ρίζες...

Αὐτὸς ὅμως ἔχει ρίζες. Ἀπὸ κάπου ἦρθε, κάπου ὁδεύει. Γιὰ τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιβιώση κομματιασμένος, ἀφοῦ ἔχει τὴ μιὰ ρίζα, τὴ μιά του φύση, στὴν πραγματικότητα ποὺ γνωρίζει, καὶ τὴν ἄλλη στὸ Ἄγνωστο ποὺ τὸν δημιούργησε. Πρέπει λοιπὸν νὰ θρέψη καὶ τὶς δυὸ ρίζες, ἂν θέλει νὰ ἰσορροπήση.

Ἀλλά, μὲ τί; Μὲ τὶς ἀξίες ποὺ ἐξευτελίστηκαν· μὲ τὰ δόγματα ποὺ οἱ σύγχρονες διάνοιες ξέφτισαν· ἢ μὲ τὶς γνώσεις ποὺ καλπάζουνε συνεχῶς πρὸς νέους στόχους; Μὲ τί μπορεῖ νὰ σιγάση τὴν πνευματική του δίψα;

Αὐτὴ τὴν πνευματικὴ δίψα ἀντιπροσωπεύει ἡ Θεοσοφία. Διότι καὶ ἡ ἴδια ἀγωνιᾶ, ψάχνει, ἀπορεῖ, ἐρευνᾶ, ἀδιάκοπα ἐρευνᾶ. Ἡ ἔρευνα, ἀκριβῶς, ἔρχεται ν' ἀντικαταστήση στὸν αἰῶνα μας τὴν τυφλὴ πίστη. Εἶναι ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ ἐκδήλωση τῆς ἐποχῆς μας — ὄχι ὅμως μὲ σκοπὸ νὰ κλέψη ἀπὸ τὴ Φύση τοὺς νόμους Της γιὰ νὰ ἱκανοποιήση προσωπικοὺς ἐγωϊσμοὺς καὶ πολιτικὲς φιλοδοξίες, ἀλλὰ μὲ μοναδικὸ στόχο νὰ ἑνώση σὲ ἁρμονικὴ σύζευξη τὶς τεράστιες κατακτήσεις τῆς σημερινῆς πραγματικότητος μὲ τὸ ἀναπάντητο κενό, ποὺ παρ' ὅλα αὐτὰ ἔχει μείνει μέσα στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὸ Ἄγνωστο ποὺ τὸν τυλίγει.

Ἡ Θεοσοφία ἀπευθύνεται σὲ μιὰν ἐποχὴ ποὺ κλυδωνίζεται ἀνάμεσα στὴν ἀπουσία πνευματικοηθικοῦ προσανατολισμοῦ, καὶ στὸ ὑπέρβαρο κέρδος ἀπὸ ὑλικὰ ἐπιτεύγματα. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας ἔχει τσακιστῆ ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἔλλειψη ἰσορροπίας. Καὶ ὑποφέρει. Ἀλλὰ ὑποφέρει μόνος. Κλεισμένος στ' ἀρχιτεκτονικὰ κλουβιά του, τριγυρισμένος ἀπ' τ' ἀφιλόξενα πρόσωπα μηχανημάτων ἢ ὑποκαθιστώντας τὴν προσωπικὴ ἐπαφὴ μὲ τὸ συνάνθρωπο, μὲ τὸ μαζικὸ συναγελασμὸ γιὰ ἐφήμερες ἱκανοποιήσεις, μοιάζει μὲ τὸν Μίδα,

πού ἡ πλεονεξία τοῦ στέρησε πρῶτα τὴν δυνατότητα νὰ ζῆ «κατὰ νοῦν»· διότι εἶχε ὑποδουλώσει μέσα του τὸ πνεῦμα.

Αὐτὴ τὴν πνευματικὴ ἀγωνία τοῦ σκεπτόμενου ἀνθρώπου, πού ἀπατήθηκε ἀπ' τὰ θαυμαστὰ ἔργα τοῦ νοῦ καὶ τοῦ ταλέντου του, διότι δὲν τοῦ ἀπεκάλυψαν τὴν κοσμοθεωρία πού θὰ πλήρωνε τὸ κενὸ τῆς ψυχῆς του· αὐτὴν τὴν σύγχρονη τραγωδία πού παίζεται ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἑαυτό του, πού ἔχουνε διχασθῆ· αὐτὴ τὴν μοναξιὰ μέσα στὴν κοσμοπληθώρα τῶν πόλεων, ἔρχεται ἡ Θεοσοφία καὶ τοὺς δίνει διέξοδο, βάζοντας τὸ μεγάλο Ἐρωτηματικό, σπουδάζοντας τὴν μία Γνώση.

Ἂς ἀποδεσμευθοῦμε ἀπὸ τὴν ἀγωνία μας, λοιπόν! Δὲν ἀρκεῖ νὰ παραδεχόμαστε τὴν ὕπαρξή της, ἀλλὰ πρέπει νὰ πάρουμε καὶ τὴν ἀπόφαση νὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὸν μακρὺ δρόμο τῆς ἔρευνας. Διότι ἔτσι βαδίζει ἡ Θεοσοφία: μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὸν διάλογο. Δὲν βάζει ἀξιώματα, ἀλλὰ ἀνοίγει μαζί μας καλόπιστο διάλογο. Δὲν ἀντιστρατεύεται τὶς ὑπάρχουσες γνώσεις καὶ δοξασίες, ἀλλὰ τὶς ἑρμηνεύει καὶ τὶς συμπληρώνει.

Διότι ἡ Θεοσοφία δὲν εἶναι δόγμα· εἶναι ὁδὸς ἔρευνας πρὸς τὴν Ἀλήθεια.

*
**

«Καὶ πῶς εἶστε σίγουρη, πὼς θὰ συναντήσουμε στὸ τέρμα τοῦ δρόμου τὴν Ἀλήθεια; Πῶς ξέρετε ὅτι οἱ ἐντυπώσεις πού θὰ δεχτοῦμε εἶναι οἱ δικές της; Καὶ ποιά σήματα θὰ μᾶς βεβαιώσουν ὅτι πήραμε σωστὴ πορεία;» θὰ ρωτήσετε .

Ἀλήθεια, τί ἀξία ἔχει μιὰ θεωρία, μιὰ ἐμπειρία τοῦ ἄλλου ἂν δὲν ἔχουμε κι ἐμεῖς τὴν ἱκανότητα, ἂν ὄχι νὰ τὴν ζήσουμε, ἀλλὰ ἔστω νὰ τὴν ἀφομοιώσουμε; Διότι ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγωνιᾶ καὶ περιμένει ἀπάντηση δὲν εἶναι τῶν αἰσθήσεων, πού ἔχουμε ἐξοικειωθῆ μαζί της. Ἡ μεταφυσικὴ ρίζα τοῦ εἶναι πού ζητᾶ νὰ βρῆ τὴν καταγωγή της. Ἀόρατη μέσα στ' ἀόρατο, δυνατὴ μέσα στὸ παντοδύναμο, δυσπνοεῖ καὶ τινάζει τοὺς φράχτες πού τῆς ἐμποδίζουνε τὸ δρόμο πρὸς τὴ γενέθλια γῆ.

Πῶς νὰ τὴ συλλάβουμε ὅμως; Ἔχετε δίκαιο ν' ἀπορῆτε. Πῶς μέσα ἀπ' τ' ἀνοιγμένα δάχτυλα νὰ συγκρατήσουμε τὸ νερό; Πῶς νὰ δώσουμε σχῆμα στὸ ἄμορφο; Πῶς νὰ πιστοποιήσουμε τὴν ταυτότητα τοῦ ἀπρόσωπου;

Πόσα ἐρωτήματα, πόσες δυσκολίες ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας στιγμή! Πόσο εὔκολη ἦταν ἡ ἀβάσιμη ἄρνηση ἢ ἡ τυφλὴ πίστη ἑνὸς δόγματος!

Ἀλλὰ ἡ Θεοσοφία δὲν παραμερίζει τὰ ἐμπόδια, τὶς δυσκολίες. Μᾶς ζητᾶ συμμετοχή, νὰ ἐρευνήσουμε τὸ ὑπεραισθητὸ μὲ καινούργια αἴσθηση, τὸ ἀόρατο μὲ καινούργια μάτια. Δηλαδή, μᾶς ζητᾶ ἐ μ ε ῖ ς ν' ἁπλώσουμε τὴ γέφυρα ἀνάμεσα στὶς δυὸ ὄχθες πού εἶναι οἱ δυὸ φύσεις τοῦ ἀνθρώπου.

Κι' αὐτὸ πῶς μπορεῖ νὰ γίνη;

Μόνο ἂν ἀποδεσμεύσουμε λίγο ἀπ' ὅ,τι ἐμποδίζει ν' ἀναπνεύση ἡ δεύτερη φύση μας. Καὶ δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ πάθη, οἱ ἀκρότητες τοῦ ἐγωϊσμοῦ· δηλαδὴ ὅλες οἱ ἰσχυρὲς ἐκφράσεις τοῦ αἰσθητοῦ μας σώματος; Διότι κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ροπὲς δημιουργεῖ χημικὴ ἕνωση μέσα μας, ποὺ ἀλλάζει τὴν ἰσορροπία. Τό 'χουμε προσέξει κι οἱ ἴδιοι αὐτό. Δὲν εἶναι ἔτσι; Δὲν ἔχουμε κάποτε ὑποφέρει σωματικὰ ἢ ψυχικὰ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀλλοίωση;

Τότε, λοιπόν, εἶναι σωστὸ νὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὸ ταξίδι ποὺ μᾶς καλεῖ ἡ Θεοσοφία, ἂν δὲν ἔχουμε ἔστω καὶ λίγο ἀποτοξινωθεῖ; Διαφορετικά, δὲν θὰ βλάψουμε τὸν ἑαυτό μας;

***

Ἡ ἀποδέσμευση αὐτὴ ἀπὸ τόσα ὑλικὰ φορτία μοιάζει μὲ τὸν ἦχο ποὺ δὲν συντονιζότανε μὲ τοὺς ἄλλους. Τὸν ξαναφέρνουμε σὲ ἁρμονία. Εἶναι μιὰ μετατόπιση δυνάμεων ἀπὸ τὸν ἕνα δίσκο τῆς ζυγαριᾶς στὸν ἄλλον. Αἰσθανόμαστε τὴν ἀλλαγή· σὰν ἀνακαλύπτουμε πὼς ἕνα ὑλικὸ θέμα ποὺ τόσο μᾶς ἀπασχολοῦσε, ἔχει ξάφνου μικρότερη σπουδαιότητα ἀπὸ πρίν· μιὰ ἀπόλαυση διαρκεῖ λιγώτερο ἀπὸ ἄλλοτε· ἡ ροπή μας σὲ κάτι ἢ κάποιον βρῆκε ἄλλη αἰτιολογία, πιὸ ἐκλεπτυσμένη.

Πραγματικά, ἔχει γίνει ἀλλαγὴ μέσα μας. Δὲν εἴμαστε 'μεῖς ποὺ ἀντικρύζαμε, στὴν ἀρχή, ὠργισμένοι ἕναν οὐρανὸ ἄδειον ἀπὸ ἰδανικά, ὠργισμένοι διότι ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς μᾶς ἐστέρησε τὸ καταφύγιο τοῦ δόγματος, ἀφήνοντάς μας ἀναπάντητους μέσα στὴ φλυαρία του. Τώρα, ἔχουμε κάπως στρέψει τὴν προσοχὴ ἀπὸ τοὺς ἠχηροὺς τόνους ποὺ ἄφηνε τὸ κορμί μας. Καὶ στὴν ἡσυχία ποὺ πρώτη φορὰ ἁπλώθηκε μέσα μας ἀκούστηκε ἀνεπαίσθητος ὁ τριγμὸς τῆς ἀόρατης ρίζας μας, καθὼς ζείδωρη αὔρα κυλοῦσε στὴ φλέβα της. Ἦτανε τὸ θεῖο ρεῦμα ποὺ διωχετευότανε. Στὴν θαυμαστὴ στιγμὴ τῆς ἐπαφῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ ἑαυτοῦ μας μὲ τὸ Ἄγνωστο, δηλαδὴ μὲ τὴν παγκόσμια Συνείδηση, τὸ θεῖο ρεῦμα ἔκανε τὴν πρώτη ἐκκένωση. Καὶ τότε, γιὰ λίγο, ἔστω γιὰ μιὰν ἀστραπή, μὲ τὴν καινούργια αἴσθηση ποὺ γεννήθηκε μέσα μας, πήραμε πρόγευση τῆς Ἀλήθειας.

Τώρα πιὰ δὲν ρωτᾶμε: «Πῶς ξέρουμε ὅτι οἱ ἐντυπώσεις ποὺ δεχτήκαμε εἶναι τῆς Ἀλήθειας;» Διότι, τώρα, ἔστω καὶ γι' ἀσήμαντο χρόνο, ἀποκτήσαμε τὸ νέο ὄργανο ποὺ μᾶς τὸ ἐπαληθεύει. Τὸ ἀποκτήσαμε, τὴν γαλήνια στιγμὴ ποὺ τὸ μυαλὸ κι ἡ καρδιά μας ἐλάφρωσαν ἀπ' τὸ ὑπέρβαρο τῆς ὕλης· τὴν ἐξαίσια στιγμή, ποὺ ἀγνοήσαμε τὸν χαλκὰ ἀπὸ τὰ πάθη μας καὶ γείραμε ταπεινὰ ν' ἀφουγκραστοῦμε τὴ μεγαλειώδη συμφωνία τῆς παγκόσμιας Συνείδησης.

ΝΕΛΛΗ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ΑΠΟΡΙΕΣ ΕΝΟΣ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΟΥ

Ψυχολόγος καὶ ψυχαναλυτής, ἐξασκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα γιὰ ἀρκετὰ χρόνια κι᾿ εἶχε ἀρκετὲς θεραπεῖες στὸ ἐνεργητικό του. Δούλευε σ᾿ ἕνα νοσοκομεῖο, καθὼς καὶ στὸ ἰδιαίτερο γραφεῖο του. Οἱ πολλοὶ καὶ εὔποροι πελάται του τὸν εἶχαν κάνει κι᾿ αὐτὸν εὔπορο, μὲ ἀκριβὰ αὐτοκίνητα, ἐξοχικὸ σπίτι, καὶ τὰ λοιπά. Ἔπαιρνε τὴ δουλειά του στὰ σοβαρά, δὲν ἦταν ἁπλῶς μιὰ κερδοσκοπικὴ ὑπόθεσι, καὶ χρησιμοποιοῦσε διάφορους τρόπους ἀναλύσεως, ἀνάλογα μὲ τὸν ἀσθενῆ. Εἶχε μελετήσει τὸν μεσμερισμό, καὶ δοκιμαστικὰ ἐφάρμοζε τὸν ὑπνωτισμὸ σὲ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀσθενεῖς του.

«Εἶναι ἕνα πολὺ παράξενο πρᾶγμα», εἶπε, «πῶς, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὑπνωτικῆς καταστάσεως, οἱ ἄνθρωποι μιλοῦν ἐλεύθερα καὶ μ᾿ ἄνεσι γιὰ τὶς κρυμμένες πιέσεις κι᾿ ἀντιδράσεις τους, καὶ κάθε φορὰ ποὺ ὁ ἀσθενὴς μπαίνει στὴν ὑπνωτικὴ κατάστασι αἰσθάνομαι τὸ πόσο παράξενο εἶναι. Ἐγὼ προσωπικὰ ὑπῆρξα εὐσυνείδητα τίμιος, ἀλλὰ ἔχω πλήρη ἐπίγνωσι τῶν σοβαρῶν κινδύνων τοῦ ὑπνωτισμοῦ, ἰδίως στὰ χέρια ἀσυνείδητων ἀνθρώπων, εἴτε αὐτοὶ εἶναι γιατροὶ εἴτε ὄχι. Ὁ ὑπνωτισμὸς μπορεῖ νὰ εἶναι ἢ νὰ μὴν εἶναι μιὰ συντόμευσι, κι᾿ ἐγὼ δὲν νομίζω ὅτι δικαιολογεῖται παρὰ μόνο σὲ ὡρισμένες ἐπίμονες περιπτώσεις. Παίρνει πολὺ χρόνο γιὰ νὰ θεραπεύσεις ἕναν ἀσθενῆ καὶ εἶναι μιὰ ἀρκετὰ κοπιαστικὴ ὑπόθεσι.

«Πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό», συνέχισε, «μιὰ ἀσθενὴς ποὺ τὴν κούραρα γι᾿ ἀρκετοὺς μῆνες, ἦρθε νὰ μὲ δεῖ. Καθόλου ἀνόητη, εἶχε διαβάσει πολὺ κι᾿ εἶχε πλατειὰ ἐνδιαφέροντα· καὶ μὲ πολλὴν ἔξαψι κι᾿ ἕνα χαμόγελο ποὺ δὲν τὸ εἶχα δεῖ γιὰ πολὺ καιρό, μοῦ εἶπε ὅτι κάποια φίλη της τὴν ἔπεισε νὰ παρακολουθήσει μιὰν ἀπὸ τὶς ὁμιλίες σας. Φαίνεται ὅτι κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ὁμιλιῶν αἰσθάνθηκε ν᾿ ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὶς καταπτώσεις της, ποὺ ἦταν μᾶλλον σοβαρές. Εἶπε ὅτι ἡ πρώτη ὁμιλία τὴν εἶχε πολὺ μπερδέψει. Οἱ σκέψεις καὶ οἱ λέξεις τῆς ἦταν καινούργιες καὶ φαίνονταν νὰ ἀντιφάσκουν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ παρακολουθήσει τὴ δεύτερη ὁμιλία. Ἡ φίλη της ὅμως τῆς ἐξήγησε ὅτι αὐτὸ συνέβαινε συχνά, κι᾿ ὅτι θὰ ἔπρεπε ν᾿ ἀκούσει ἀρκετὲς ὁμιλίες προτοῦ ἀποφασίσει. Τελικά, πῆγε σ᾿ ὅλες τὶς ὁμιλίες, κι᾿ ὅπως εἶπα ἔννοιωσε μιὰν αἴσθησι ἀπελευθερώσεως. Ἐκεῖνο ποὺ εἴπατε φαινόταν ν᾿ ἀγγίζει ὡρισμένα σημεῖα τῆς συνειδήσεώς της, καὶ δίχως νὰ κάνει τὴν παραμικρὴ προσπάθεια ν᾿ ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὶς ἀπογοητεύσεις καὶ τὶς καταπτώσεις της ἀνακάλυψε πὼς εἶχαν φύγει· ἁπλῶς εἶχαν πάψει νὰ ὑπάρχουν.

Αὐτὸ ἔγινε πρὶν ἀπὸ μερικοὺς μῆνες. Τὴν εἶδα ξανὰ προχθές, κι᾿ ἐκεῖνες οἱ καταπτώσεις ἔχουν πραγματικὰ ξεκαθαρίσει· εἶναι σὲ μιὰν ὁμαλὴ κατάστασι κι᾿ εὐτυχισμένη, ἰδίως στὶς σχέσεις της μὲ τὴν οἰκογένειά της, καὶ τὰ πράγματα φαίνεται νὰ πηγαίνουν καλά.

«Αὐτὰ εἶναι ὅλα προεισαγωγικά», συνέχισε «Βλέπετε, χάρι σ᾿ αὐτὴν τὴν ἀσθενῆ, διάβασα μερικὲς ἀπὸ τὶς διδασκαλίες σας, κι᾿ ἐκεῖνο ποὺ πραγματικὰ θέλω νὰ συζητήσω μαζί σας εἶναι τοῦτο: ὑπάρχει ἕνας τρόπος ἢ μιὰ μέθοδος ποὺ νὰ μποροῦμε νὰ φθάνουμε γρήγορα στὴ ρίζα ὅλης αὐτῆς τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας; Οἱ τωρινές μας τεχνικὲς παίρνουν χρόνο κι᾿ ἀπαιτοῦν πάρα πολλὴν ὑπομονετικὴ ἔρευνα».

Κύριε, ἂν μπορεῖ κανεὶς νὰ ρωτήση τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ προσπαθεῖτε νὰ κάνετε μὲ τοὺς ἀσθενεῖς σας;

«Γιὰ νὰ τὸ θέσω ἁπλά, χωρὶς τὴν ψυχαναλυτικὴ ὁρολογία, προσπαθοῦμε νὰ τοὺς βοηθήσουμε νὰ ὑπερνικήσουν τὶς δυσκολίες τους, τὶς καταπτώσεις τους καὶ τὰ λοιπά, γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ προσαρμοστοῦν στὴν κοινωνία».

Νομίζετε ὅτι εἶναι πολὺ σημαντικὸ νὰ βοηθήσετε τοὺς ἀνθρώπους νὰ προσαρμοσθοῦν σ᾿ αὐτὴν τὴ διεφθαρμένη κοινωνία;

«Μπορεῖ νὰ εἶναι διεφθαρμένη, ἀλλὰ ἡ μεταρρύθμισι τῆς κοινωνίας δὲν εἶναι δική μας δουλειά. Δουλειά μας εἶναι νὰ βοηθήσουμε τὸν ἀσθενῆ νὰ προσαρμόσει τὸν ἑαυτόν του στὸ περιβάλλον του καὶ νὰ εἶναι ἕνας πιὸ εὐτυχισμένος καὶ χρήσιμος πολίτης. Ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἀνώμαλες περιπτώσεις καὶ δὲν προσπαθοῦμε νὰ δημιουργήσουμε ὑπερ - ὁμαλοὺς ἀνθρώπους. Δὲν νομίζω πὼς αὐτὸς εἶναι ὁ προορισμός μας».

Νομίζετε ὅτι μπορεῖτε νὰ διαχωρίσετε τὸν ἑαυτό σας ἀπὸ τὸν προορισμόν σας; Ἂν μπορῶ νὰ ρωτήσω, δὲν εἶναι ἐπίσης δικός σας προορισμὸς νὰ δημιουργήσετε μιὰν ἐντελῶς νέα τάξι, ἕναν κόσμο στὸν ὁποῖο νὰ μὴν ὑπάρχουν πόλεμοι, νὰ μὴν ὑπάρχει ἀνταγωνισμός, νὰ μὴν ὑπάρχει ἡ παρόρμησι γιὰ ἅμιλλα, καὶ τὰ λοιπά. Ὅλες αὐτὲς οἱ παρορμήσεις κι᾿ ἐξαναγκασμοὶ δὲν φέρνουν ἕνα κοινωνικὸ περιβάλλον ποὺ δημιουργεῖ ἀνώμαλους ἀνθρώπους; Ὅταν ἐνδιαφέρεται κανεὶς νὰ βοηθήσει τὸ ἄτομο νὰ συμμορφωθεῖ στὸ ὑπάρχον κοινωνικὸ ὑπόδειγμα, ἐδῶ ἢ ἀλλοῦ, δὲν διατηρεῖ τὶς αἰτίες αὐτὲς καθ᾿ ἑαυτὲς ποὺ προκαλοῦν τὴν ἀπογοήτευσι, τὴ δυστυχία καὶ τὴν καταστροφή;

«Ὑπάρχει βέβαια κάτι σ᾿ αὐτὸ ποὺ λέτε, ἀλλὰ σὰν ἀναλυταὶ δὲν νομίζω πὼς εἴμαστε προετοιμασμένοι γιὰ νὰ εἰσχωρήσουμε τόσο βαθιὰ στὶς αἰτίες τῆς ἀνθρώπινης δυστυχίας».

Τότε φαίνεται, κύριε, ὅτι ἐνδιαφέρεστε, ὄχι γιὰ τὴ συνολικὴ ἀνάπτυξι τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ γιὰ ἕνα ὡρισμένο κομμάτι τῆς συνολικῆς συνειδήσεώς του. Ἡ θεραπεία ἑνὸς ὡρισμένου κομματιοῦ μπορεῖ νὰ εἶναι ἀπαραίτητη, ἀλλὰ χωρὶς νὰ κατανοοῦμε τὴ συνολικὴ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου,

μπορεῖ ἔτσι νὰ δημιουργοῦμε νέες μορφὲς ἀσθένειας. Ἀσφαλῶς, αὐτὸ δὲν εἶναι ζήτημα γιὰ ἐπιχειρηματολογία ἢ θεωρητικολογία, εἶναι ἕνα φανερὸ γεγονὸς ποὺ πρέπει νὰ τὸ λαμβάνουν ὑπ' ὄψι ὄχι μόνον οἱ εἰδικοί, ἀλλὰ κι' ὁ καθένας μας.

«Ὁδηγεῖτε σὲ πολὺ βαθιὰ ζητήματα στὰ ὁποῖα δὲν εἶμαι συνηθισμένος, καὶ βρίσκομαι ἔξω ἀπὸ τὰ νερά μου. Ἔχω σκεφθεῖ μόνον ἀσαφῶς γι' αὐτὰ τὰ πράγματα, καὶ γιὰ τὸ τί πραγματικὰ προσπαθοῦμε νὰ ἐπιτύχουμε μὲ τοὺς ἀσθενεῖς μας πέρα ἀπὸ τὴ συνηθισμένη διαδικασία. Βλέπετε, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς δὲν ἔχουν μήτε τὴν κλίσι, μήτε καὶ τὸν ἀπαραίτητο χρόνο γιὰ νὰ τὰ μελετήσουμε ὅλ' αὐτά. Ἀλλὰ ὑποθέτω ὅτι πραγματικὰ θὰ πρέπει νὰ τὸ κάνουμε ἂν θέλουμε νὰ ἐλευθερώσουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ νὰ βοηθήσουμε τοὺς ἀσθενεῖς μας νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴ σύγχυσι καὶ τὴ δυστυχία τοῦ σημερινοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ».

Ἡ σύγχυσι κι' ἡ δυστυχία δὲν ὑπάρχουν μόνο στὴ Δύσι, γιατὶ τ' ἀνθρώπινα ὄντα σ' ὅλον τὸν κόσμο βρίσκονται στὴν ἴδια κατάστασι. Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι δυὸ χωριστὲς καὶ διαφορετικὲς πορεῖες. Ἀσφαλῶς. μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ ἀνθρώπινο πρόβλημα, εἴτε τὸ ἀνθρώπινο ὂν βρίσκεται στὴν Ἀνατολὴ εἴτε στὴ Δύσι, ποὺ εἶναι μιὰ αὐθαίρετη γεωγραφικὴ διαίρεσι. Ἡ ὅλη συνείδησι τοῦ ἀνθρώπου ἀσχολεῖται μὲ τὸ Θεό, τὸ θάνατο, τὸ σωστὸ κι' εὐτυχισμένο τρόπο ζωῆς, τὰ παιδιὰ καὶ τὴν ἐκπαίδευσί τους, μὲ τὸν πόλεμο καὶ τὴν εἰρήνη. Χωρὶς νὰ τὰ κατανοήσουμε ὅλ' αὐτά, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη γιατρειὰ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ἔχετε δίκιο, κύριε, ἀλλὰ νομίζω ὅτι πολὺ λίγοι ἀπὸ μᾶς εἶναι ἱκανοὶ γιὰ τόσο πλατειὰ καὶ βαθειὰ ἔρευνα. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς ἔχουμε ἐκπαιδευθεῖ λανθασμένα. Γινόμαστε εἰδικοί, τεχνικοί, ποὺ ἔχει τὴ χρησιμότητά του, ἀλλὰ δυστυχῶς αὐτὸ εἶναι τὸ τέλος μας. Ἔχετε δίκιο, μὰ ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα.

«Τώρα, κύριε, θὰ ἤθελα νὰ ξαναγυρίσω στὴν ἐρώτησί μου: ὑπάρχει κάποια μέθοδος ἢ τεχνικὴ διὰ τῆς ὁποίας νὰ εἰσχωροῦμε ἀπ' εὐθείας στὴ ρίζα τῆς δυστυχίας μας, ἰδίως τῶν ἀσθενῶν, κι' ἔτσι νὰ τὶς ἐξαλείφουμε γρήγορα;»

Καὶ πάλι, ἂν μπορεῖ κανεὶς νὰ ρωτήσει γιατί σκέπτεσθε διαρκῶς μὲ ὅρους μεθόδων καὶ τεχνικῶν; Μπορεῖ μιὰ μέθοδος ἢ μιὰ τεχνικὴ νὰ ἐλευθερώσει τὸν ἄνθρωπο ἢ ἁπλῶς νὰ τὸν διαμορφώσει σύμφωνα μ' ἕναν ἐπιθυμητὸ σκοπό; Κι' ὁ ἐπιθυμητὸς σκοπός, ποὺ εἶναι τὸ ἀντίθετο ἀπὸ τὶς ἀγωνίες, τοὺς φόβους, τὶς ἀπογοητεύσεις, τὶς πιέσεις τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν τὸ ἀποτέλεσμά τους. Ἡ ἀντίδρασις τοῦ ἀντίθετου δὲν εἶναι ἀληθινὴ δρᾶσι, εἴτε στὸν οἰκονομικὸ εἴτε στὸν ψυχαλογικὸ κόσμο. Πέρ' ἀπὸ τὴν τεχνικὴ ἢ τὴ μέθοδο, μπορεῖ νὰ ὑπάρχει ἕνας παράγων ποὺ θὰ βοηθήσει πραγματικὰ τὸν ἄνθρωπο.

«Ποιός εἶναι αὐτός»;

Ἴσως ἡ ἀγάπη.

Ένα βιβλίο πού έλειπε

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ

ἀνθολογία ἀπό τίς ὁμιλίες καί τά βιβλία του

1926 — 1966

★

Ἐπιλογή ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

★

Ὁ φιλόσοφος τῆς ἐσωτερικῆς
ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀτόμου
γιά μιά νέα Ἀνθρωπότητα

εἶναι τώρα στή διάθεσι ὅλων τῶν πνευματικῶν
Ἑλλήνων μέ τό νέο αὐτό βιβλίο

★

Ἀποστέλλεται ἐλεύθ. ταχ. τελῶν
ἀντί δρχ. 50 καί (χρυσοπανόδετο) δρχ. 70

★

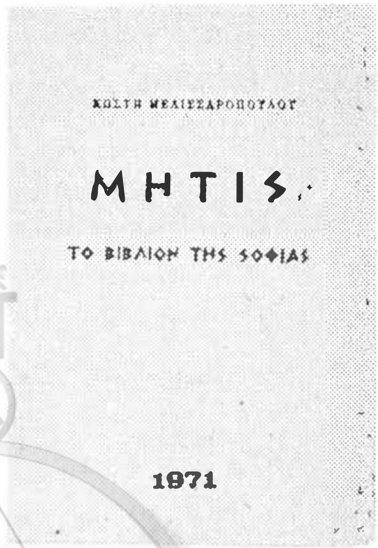
Ὁ Κρισναμοῦρτι ὑποδεικνύει τήν ὁδό τῆς Ἀλήθειας

ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Μὲ 3 πίνακες ἐκτὸς κειμένου

Ἀδ. 50, Δεμ. 70

ΜΗΤΙΣ

(Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας)

β΄ ἔκδοσις ἀναθεωρημένη

Δεμ. 90

Τὸ θέμα τῆς ἀναμνήσεως τῶν προηγουμένων βίων

Τῆς ΑΝΝΙ ΜΠΕΖΑΝΤ

Κάθε φορὰ ποὺ γίνεται συζήτησις περὶ μετενσαρκώσεως, τὸ συνηθέστερο ἐρώτημα εἶναι: Ἀφοῦ ὑπήρξαμε καὶ ἄλλοτε, γιατί δὲν τὸ ἐνθυμούμεθα;

Ἐν πρώτοις, καὶ σ' αὐτὴ τὴν παροῦσα ζωή μας, τὴν ὁποίαν δὲν ἀμφισβητεῖ κανείς, ὅσα ἔχομε λησμονήσει εἶναι περισσότερα τῶν ὅσων ἐνθυμούμεθα. Πολλοὶ δὲν ἐνθυμοῦνται πότε ἔμαθαν νὰ διαβάζουν καὶ ὅμως τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι εἰς θέσιν νὰ διαβάζουν ἀποδεικνύει ὅτι κάποτε ἔμαθαν. Πολλὰ περιστατικὰ τῆς παιδικῆς καὶ τῆς νεανικῆς μας ἡλικίας ἔχουν χαθῆ ἀπὸ τὴν μνήμη μας, ἂν καὶ ἄφησαν ἴχνη στὸν χαρακτῆρα μας. Ἕνα πέσιμο κατὰ τὴν παιδικὴ ἡλικία, ποὺ προεκάλεσε μία ἀναπηρία, μπορεῖ νὰ λησμονηθῆ, ἀλλὰ τὸ θῦμα τοῦ ἀτυχήματος ἀποδεικνύει ὅτι κάποτε αὐτὸ συνέβη. Ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο τὸ φυσικὸ σῶμα, στὴν τωρινή του κατάστασι, ὑπάρχουν πράγματα ποὺ λησμονοῦνται ἐνῶ ἔχουν ἀποδεδειγμένως συμβῆ, ὅπως σὲ περιπτώσεις ὑπνωτισμοῦ. Πολλὲς ἀνάλογες περιπτώσεις θὰ μποροῦσε ν' ἀναφερθοῦν. Τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ὑποσυνειδήτου μας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐμπειρίες βυθισμένες, ἀπὸ ἀναμνήσεις χαμένες γιὰ τὴν κανονικὴ συνείδησι, ἀλλὰ δυνάμενες ν' ἀνακληθοῦν ὑπὸ δεδομένες προϋποθέσεις.

Ἐὰν τοῦτο ἀληθεύη προκειμένου περὶ ἐμπειριῶν ποὺ τὶς ἔχομε ζήσει στὸ παρὸν σῶμα μας, πρέπει ν' ἀληθεύη, κατὰ μείζονα λόγον, γιὰ ἐμπειρίες σὲ σώματα προηγούμενα, ποὺ πέθαναν καὶ ἀποσυνετέθησαν, πολλοὺς αἰῶνες πίσω μας. Τὸ σῶμα μας καὶ ὁ ἐγκέφαλός μας δὲν εἶχαν καμμία λειτουργία σ' ἐκεῖνα τὰ μακρινὰ περιστατικά, πῶς λοιπὸν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρήσουν τὴν ἀνάμνησί των; Τὸ διαρκὲς σῶμα μας, ἐκεῖνο ποὺ μένει μαζί μας σ' ὅλον τὸν κύκλο τῶν ἐνσαρκώσεων, εἶναι τὸ πνευματικὸ σῶμα. Αἱ κατώτεραι ἐπενδύσεις ἀποσυντίθενται καὶ ἐπιστρέφουν στὰ στοιχεῖα των προτοῦ μπορέσωμε νὰ ἐνσαρκωθοῦμε ἐκ νέου. Ἡ καινούργια νοητικὴ ὕλη καθὼς καὶ ἡ ἀστρικὴ καὶ ἡ φυσική, ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἐπενδυόμεθα σὲ κάθε καινούργια γηΐνη ζωή, δέχεται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ νόησι τὴν ἰδιότητα, τὶς τάσεις καὶ τὶς ἱκανότητες, ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὶς ἰδιαίτερες ἐμπειρίες τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ ὄχι καὶ τὴν μνήμη των.

Ἡ ἐνστικτώδης μας ἱκανότης ἀνταποκρίσεως στὶς κλήσεις τοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ λογικοῦ, ἡ ἰδιότης μας ἀναγνωρίσεως τῆς δυνάμεως λογικῶν ἐπιχειρημάτων, ἡ ἄνοδός μας στὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ὀφείλονται στὶς περασμένες ἐμπειρίες.

Ἕνας ἄνθρωπος χαμηλῆς διανοητικῆς στάθμης δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοήση μία λογικὴ ἢ μαθηματικὴ ἀπόδειξι καὶ ἕνας ἄνθρωπος ἠθικὰ κατώτερος δὲν μπορεῖ νὰ αἰσθανθῆ τὴν παρορμητικὴ δύναμι ἑνὸς ὑψηλοῦ ἰδεώδους .Ὅταν κατανοῆ κανεὶς μὲ ταχύτητα καὶ ἀφομοιώνη μία φιλοσοφικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ ἄποψι, ἡ μνήμη εἶναι παροῦσα, ἂν καὶ ἔχει λησμονηθῆ ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν διδαχὴ τῶν ἴδιων πραγμάτων. Ὁ Πλάτων ἔλεγε ὅτι κάθε μάθησις εἶναι μία ἀνάμνησις. Ὅταν αἰσθανώμεθα ἐγκάρδιοι μ' ἕνα ξένο πρόσωπο, ποὺ μόλις τὸ ἔχομε συναντήσει, ἡ μνήμη εἶναι παροῦσα, διότι τὸ πνεῦμα ἀναγνωρίζει στὸ πρόσωπο αὐτὸ ἕναν φίλο ἀπὸ περασμένη ἐποχή. Αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις, αὐτὲς οἱ προαισθήσεις προέρχονται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ νόησι ἡ ὁποία συνθέτει τὸν ἑαυτό μας. Τὰ πάντα ἐνθυμούμεθα, ἀλλὰ δὲν μποροῦμε νὰ τ' ἀποτυπώσωμε στὸν παρόντα μας ἐγκέφαλο. Ὁ ἐγκέφαλός μας, ὅπως καὶ ὅλο τὸ νοητικὸ σῶμα, εἶναι καινούργια σὲ κάθε μία ὕπαρξι, τὸ δὲ πνεῦμα, ποὺ παραμένει τὸ ἴδιο, προμηθεύει στὰ νέα ὄργανα τὰ πορίσματα τῶν περασμένων ἐμπειριῶν, χωρὶς τὴν ἀνάμνησί των. Κανένας ἐγκέφαλος δὲν θὰ μποροῦσε νὰ περιέχη τὴν μνήμη τῶν περιστατικῶν ποὺ τὰ ἐζήσαμε σὲ πολυάριθμες ὑπάρξεις, ἀλλὰ ὅταν τὰ περιστατικὰ αὐτὰ ἔχουν συνοψισθῆ σὲ κριτήρια νοητικὰ καὶ ἠθικά, εἶναι δυνατὸν νὰ τὰ χρησιμοποιῆ.

Ὁ πορεία τῶν Ἐκκλησιῶν

Τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ

Πορευόμεθα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἐμμαούς.

Ἡ «ὁδὸς τῆς Ἐμμαοὺς» εἶναι ἀπὸ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Κλεώπας, τὴν ἰδίαν Κυριακὴν τῆς Ἀναστάσεως, μετέβαινον εἰς τὴν κωμόπολιν Ἐμμαοὺς τῶν Ἱεροσολύμων. Καὶ εἰς τὸν δρομον συναντοῦν τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος πηγαίνει μαζί τους στὸ χωριό. Περιτριγυρίζουν μαζὶ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν, τὴν εὐλογεῖ ὁ Χριστος καὶ μετὰ ἐξαφανίζεται.

Τώρα λοιπὸν πορευόμεθα μὲ τὴν Αὐτοῦ Ἁγιότητα καὶ αἱ δύο Ἐκκλησίαι, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἐμμαούς. Καὶ κρούομεν τὴν θύραν τοῦ οἰκήματος διὰ νὰ ἀνοίξῃ καὶ νὰ εἰσέλθωμεν. Νὰ τελέσωμεν τὴν «κλάσιν τοῦ ἄρτου» ὅπως λέγει καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, δηλαδὴ τὸ ἅγιον Μυστήριο καὶ νὰ μεταλάβωμε ἀπὸ τὸ ἴδιον ἅγιον Κοινὸν Ποτήριον.

⁂

Ὁ θεολογικὸς διάλογος δὲν θὰ εἶχε κανένα σκοπό. Διότι οὐδέποτε, μέχρι τώρα, ἀπέφερε ἀποτέλεσμα. Τί νὰ συζητήσουν οἱ θεολόγοι ἑκατέρωθεν; Εἶναι μερικὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ὑφίστανται μέν, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν πραγματικότητα. Τί νὰ συζητήσουν; Ὁσακις οἱ θεολόγοι συνηντήθησαν εἰς διασκέψεις, ἐξῆλθον μᾶλλον στενοχωρημένοι παρὰ μὲ θετικὸ ἀποτέλεσμα. Ἄλλωστε ἰδοὺ ποῦ εὑρίσκετοι τὸ ζήτημα:

Ἕως τὸ 1054 ὑπῆρχον πολλαι διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο θρησκειῶν, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς. Μερικαι μάλιστα, ὅπως τὸ σχίσμα ἐπὶ Φωτίου τοῦ Πατριάρχου, ἦσαν σκληροι. Ἀλλὰ ὑπῆρχε τὸ κοινὸν Ἅγιον Ποτήριον καὶ τὰ κοινὰ Μυστήρια. Το 1054 ὅμως ἐπῆλθε τὸ Σχίσμα, πού ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν δύο ἀτόμων: Τοῦ καρδιναλίου Οὑμβέρτου καὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου.

Ὁ Οὑμβέρτος κατέθεσεν εἰς την ἁγίαν Τράπεζαν τῆς Ἁγίας Σοφίας ενα λίβελλον κατὰ τοῦ Πατριάρχου Καὶ ὁ Πατριάρχης ἀπήντησε. Καὶ αὐτοὶ οἱ λίβελλοι ἐχαρακτηρίσθησαν Σχίσμα, χωρὶς αὐτὸ νὰ ἐπικυρωθῇ οὔτε ἀπὸ τὸν Πάπα Ρώμης, οὔτε

ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἀλλὰ τὸ ζήσαμε αὐτὸ τὸ Σχίσμα. Τὸ ὁποῖο προῆλθε ὄχι ἀπὸ δογματικὰς διαφοράς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ὅτι εἴχαμε πάψει νὰ ἀγαπώμεθα. Καὶ ζήσαμε αὐτὸν τὸν χωρισμὸν καὶ τὴν θλιβερότητα ἐπὶ ἐννέα αἰῶνας.

Σήμερα μετὰ τὸ γεγονότα τῶν τελευταίων 10 ἐτῶν, ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἐπανῆλθε μεταξύ μας. Ἀγαπώμεθα! Ἐγὼ δέχομαι ἐδῶ ἀδελφοὺς Καθολικούς, χωρὶς οὔτε ἐγώ, οὔτε αὐτοὶ νὰ αἰσθανώμεθα τίποτε τὸ διαφορετικόν.

Ἑπομένως τί εἶναι τὸ ζητούμενον τώρα; Νὰ ἐπανέλθωμεν ὅθεν ἐξέβημεν;

Πόθεν ἐξέβημεν; Ἀπὸ τὸ μυστήριον.

Νὰ ἐπανέλθωμεν ὅπως εἴμεθα, ντὲ φάκτο! Αὐτὸ εἶναι.

Νὰ προπαρασκευασθῶμεν Ἐκκλησίαι καὶ λαοὶ καὶ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ζωὴν ποὺ ἐκάμαμε ἐπὶ 1000 ἔτη.

Φυσικὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι διαφοραὶ σχετικὰ μὲ τὸ τί ἀνήκει εἰς τὴν κάθε Ἐκκλησία, ὡς ἰδικόν της κτῆμα. Ἀλλὰ οὗται δὲν λύονται ποτέ...

Πολλὰ πράγματα τοῦ παρελθόντος, ἐν τούτοις, ἀποχρωματίζονται ἤδη ἔσωθεν, εἰς ἑκάστην Ἐκκλησίαν. Ἑπομένως ὑπάρχει πλήρης ἐλευθερία σήμερον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ Μυστήριον.

Καὶ ἐνῶ ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ τὴν θέσιν, βλέπω ἀπέναντι ἀπὸ τὸν λόφον νὰ ὑψώνεται τὸ Ἅγιον Ποτήριον, τὸ ὁποῖον ἀναζητεῖ ἡ Ἀνθρωπότης. Τὸ αἷμα καὶ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Πότε θὰ ἔλθη αὐτό; Δὲν γνωρίζω. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο γνωρίζω εἶναι ὅτι θὰ ἔλθῃ, διότι πιστεύομεν εἰς αὐτό.

Θὰ ἔλθῃ ὡς μία ἀνοιξιάτικη λαμπερὰ καὶ φωτεινὴ ἡμέρα. Ὁ ἥλιος θὰ λάμπῃ. Τὰ ἄνθη θὰ εὐωδιόζουν. Τὰ πτηνὰ θὰ κελαϊδοῦν τὰ καλυτερά τους τραγούδια. Καὶ οἱ λαοί, οἱ χριστιανικοί, ποὺ δὲν μπορεῖ να γίνῃ ἀλλοιῶς, θὰ βαδίσουν ἡνωμένοι μὲ τὴν κοινὴ πίστι.

Ποιὰ εἶναι ἡ κοινὴ πίστις; Ὁ Χριστός!

Ποιὰ εἶναι ἡ ἀλήθεια ποὺ λέγουν ὅλοι; Ὁ Χριστός!

«Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀλήθεια», εἶπεν ὁ ἴδιος...

Αἱ Ἐκκλησίαι εἶναι ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ὡσὰν παρακαταθήκη ποὺ εἶναι τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ, πρέπει καὶ νὰ τὸν ἐπαναφέρουν ἐντός των.

Τώρα, μὲ συμφωνία ὅλων, θὰ ἤθελα νὰ ἡγηθῇ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διότι εἶναι Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία! Νὰ ἡγηθῇ αὐτὴ τοῦ μεγάλου κινήματος τοῦ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ἑρμηνευθεῖσαν διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου!

Τώρα λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπολείπονται τρία πράγματα: «Πίστις, Ἐλπίς, Ἀγάπη, μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη». Αὐτὴ εἶναι. Δὲν μπορεῖ νὰ ἔλθῃ Εἰρήνη ἄνευ Ἀγάπης. Δὲν μπορεῖ νὰ ἔλθῃ Δικαιοσύνη ἄνευ Ἀγάπης. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ συμφιλίωσις τῶν λαῶν καὶ νὰ σταματήσουν οἱ πόλεμοι, ἄνευ Ἀγάπης. Πρέπει νὰ ἀγαπηθῶμεν, καὶ ὅταν ἀγαπηθῶμεν, θὰ ἔλθουν ὅλα αὐτομάτως. Αὐτομάτως! Αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμις τῆς Ἀγάπης.

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α΄

(«Νέα Πολιτεία» 19 Μαρτ.)

Σχέδιον Εἰρήνης τοῦ Πάμπλο Καζάλς

Ὁ μεγαλύτερος βιολοντσελίστας τοῦ κόσμου Πάμπλο Καζάλς, στην ἐπέτειο τῶν 95 ἐτῶν του, ἐδήλωσε:

«Μὲ τὸ σημερινὸ ρυθμὸ ἐξελίξεως τῆς ἀνθρωπότητος θὰ χρειαστοῦν 300 ἀκόμη χρόνια γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ παγκόσμιος εἰρήνη. Ἀλλὰ οἱ προσπάθειές μας πρέπει ν' ἀρχίσουν ἀπὸ σήμερα».

«Πρέπει νὰ ἀρχίσουμε ἀπὸ τὰ παιδιά, ἀπὸ τὴν ἡλικία ποὺ ἀρχίζουν νὰ συλλαμβάνουν τὸ νόημα τῶν διαφόρων λέξεων. Πρέπει νὰ διδάσκουμε στὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν 9 ἐτῶν τὸ πόσο ὑπέροχο, πόσο θαυμάσιο εἶναι αὐτὸ τὸ πλάσμα ποὺ λέγεται ἄνθρωπος... Ὅτι διαθέτει τέτοια πράγματα (δείχνει τὰ δικά του ἀστραφτερὰ γαλάζια μάτια)... ὅτι μπορεῖ νὰ βλέπη... νὰ ἀκούῃ... νὰ σκέπτεται. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἕνα θαῦμα. Ἂν τὸ παιδὶ τὸ καταλάβη αὐτό, νοιώθει τό τί σημαίνει ὑπευθυνότης καὶ ἂν κάθε ἄτομο πιστεύῃ στὸ βαθύτερο νόημα τῆς εἰρήνης, τότε ἡ κοινωνία θὰ εἶναι ὥριμη νὰ προχωρήση στὴν δημιουργία ἑνὸς εἰρηνικοῦ κόσμου».

(«Ἀπογευματινή», 8 Ἰαν.)

Ὁ Ὕπνος: Δεύτερη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου

Θὰ ἄξιζε νὰ γίνη κάποτε (ἐὰν δὲν ἔχει γίνη κιόλας, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω) μιὰ συστηματικὴ ἐξερεύνηση στὰ πνευματικὰ ἀρχεῖα τῆς ἀνθρωπότητας, γιὰ νὰ ἀπογραφῇ ἡ ὀφειλὴ τῆς παιδείας μας στὰ δύο βιοψυχολογικὰ φαινόμενα ποὺ ὠνόμασα, τὸν ὕπνο καὶ τὸ ὄνειρο. Παραδόσεις καὶ κείμενα, ἀνώνυμα καὶ ἐπώνυμα, ἀρχαίων καὶ νέων λαῶν, ἀπὸ ὅλα τὰ γεωγραφικὰ πλάτη τῆς Γῆς, μαρτυροῦν μὲ τρόπον ἀναμφισβήτητο τὸ πόσο τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἐπηρέασαν βαθιὰ τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων σὲ ὅλη τὴ διαδρομὴ τῆς ἱστορίας, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν σπηλαίων ἕως τὴ δική μας, τὴν ἐποχὴ τῶν διαστημικῶν ὀχημάτων.

Θὰ ἀναφέρω δύο μόνο, ἀλλὰ πολὺ χαρακτηριστικὰ παραδείγματα. Μιὰ ἀπὸ τὶς σοβαρώτερες ὑποθέσεις γιὰ τὴν προέλευση τῆς ἰδέας τῆς «ψυχῆς» (ἡ λέξη, ἰσχυρίζονται οἱ ὀπαδοί της, προῆλθε μὲ ἀναγραμματισμὸ ἀπὸ τὴν ἰνδοευρωπαϊκὴ Spuk - φάντασμα) εἶναι ἐκείνη ποὺ ὑποστηρίζει ὅτι ἀπὸ τὶς ὀνειρικὲς παραστάσεις ἀπομακρυσμένων ἢ πεθαμένων προσώπων ὡδηγήθηκε ὁ ἄνθρωπος νὰ πιστέψει ὅτι ὁ θάνατος δὲν ἐξαφανίζει τὴν ὑπόστασή του· ἁπλῶς τὴν ἀποχωρίζει ἀπὸ τὸ ὑλικὸ καὶ ἑπομένως φθαρτὸ σκήνωμά της καὶ τὴ μετατρέπει σὲ «φάντασμα», ἀόρατο τὴν ἡμέρα, ποὺ ἐπισκέπτεται ὅμως τὴ νύχτα τοὺς ζωντανούς, γιὰ νὰ τοὺς ζητήσει μιὰν ἐκδούλευση, νὰ τοὺς μεταδώσει ἕνα μήνυμα, νὰ τοὺς παρασταθεῖ ἢ νὰ τοὺς ἐκδικηθεῖ κτλ. Τοῦτο τὸ πανομοιότυπό μας, τὸ καμωμένο ἀπὸ ἄλλη στόφα, εἶναι — εἶπε — ἡ «ψυχὴ» ποὺ κατοικεῖ μέσα μας ὅσο ζοῦμε καὶ ὕστερα φεύγει μακριά, ἀλλὰ ξαναγυρίζει νὰ μᾶς συναντήση στὸν ὕπνο, ὅταν μᾶς καταδιώκει ἢ ὅταν ἐπικαλούμαστε τὴν ἐπικουρία της. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴν καὶ μία ἄλλη ἰδέα ποὺ ἀξιώθηκε νὰ ἔχη περίλαμπρη σταδιοδρομία μέσα στὴν ἱστορία τῆς φιλοσοφίας γεννήθηκε ἀπὸ τὶς ἐμπειρίες τοῦ ὕπνου: ἡ ἰδέα ὅτι ὁ κόσμος τῶν αἰσθήσεων ὁ ορατὸς καὶ ἁπτὸς εἶναι ἀπατηλὸς ἢ τουλάχιστον ἀβέβαιος, καὶ γιὰ τοῦτο ὁ «σοφὸς» δὲν πρέπει νὰ τὸν ἐμπιστεύεται, νὰ παρασύρεται ἀπὸ τὴ γοητεία του ἢ νὰ ὑποκύπτει στοὺς πειρασμούς του. Ἂν ὁ ἁπλοικός, ὁ «ἀμύητος», ἄνθρωπος δέχεται ὡς ἀληθινὰ τὰ ὅσα βλέπει, εἶναι γιατὶ παθαίνει ὅ,τι καὶ ἐκεῖνος ποὺ ὀνειρεύεται: «γελιέται» καὶ νομίζει ὅτι ζῆ σ' ἕναν κόσμο πραγματικό, ἐνῶ αὐτὸς ποὺ βλέπει εἶναι ἁπλούστατα γέννημα τῆς φαντασίας του. Ἡ θεωρία αὐτὴ ἔχει ἐμφανιστῆ μὲ πολλὲς καὶ ποικίλες μορφὲς στὴν πνευματικὴ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας· ἂς θυμηθοῦμε ἔνδοξες ἔννοιες, ὅπως τὴ μάγια τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, τὸ «σπήλαιο» τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνα, τὰ «φαινόμενα» τοῦ Κάντ, ἀκόμη καὶ τὸν «μακρόκοσμο» τῆς Φυσικῆς τοῦ καιροῦ μας — ὅλες εἶναι δικά της εὐγενῆ προϊόντα. Ἕνας Κινέζος, ὁ

Τσουάγκ Τσού, ἔχει δώσει κλασική διατύπωση στό κατ' ἐξοχήν μεταφυσικό τοῦτο θέμα: Ἐδῶ καί εἴκοσι τέσσερες αἰῶνες, σημειώνει ὁ Ἄγγλος συγγραφέας Χέρβερτ Ἄλλεν Γκίλες (1889), ὁ Τσουάγκ Τσού ὠνειρεύτηκε πώς ἦταν μιά πεταλούδα «πού πηγαινοερχόταν στόν ἀέρα καί δέν ἤξερε τίποτα γιά τόν Τσουάγκ Τσού» κι ὅταν ξύπνησε δέν ἤξερε ἄν ἦταν ἕνας ἄνθρωπος πού εἶχε ὀνειρευτῆ πώς ἦταν μιά πεταλούδα, ἤ μήπως ἦταν μιά πεταλούδα πού τώρα ὠνειρευόταν πώς ἦταν ἄνθρωπος... Μέ ἄλλους λόγους ὁ ὕπνος εἶναι ὅπως ὁ θάνατος: ἕνα σύνορο πού χωρίζει δύο κόσμους, διαφορετικούς ἀπό πολλές ἀπόψεις (λογικός, ὑποταγμένος σέ νόμους, σαφής ὁ ἕνας· μαγικός, ἀκανόνιστος, θολός ὁ ἄλλος), ἀλλά ἐξίσου ἀβέβαιους γιά ὅποιον ἀγαπᾶ νά μή στέκεται σέ ὅ,τι φαίνεται ἀλλά ἀναζητεῖ ἀποδείξεις ἀδιάσειστες. Ποιός ἀπό τούς δύο νά εἶναι τάχα ὁ «ἀληθινός»; Ἡ ἀπορία αὐτή βασάνισε καί βασανίζει ὄχι τούς ἀφελεῖς μόνο, ἀλλά καί πολλούς στοχαστικούς ἀνθρώπους προικισμένους μέ μεγάλην εὐαισθησία ἀπέναντι στά μεταφυσικά θέματα. Δραματικά διατυπωμένη τή βρίσκομε σ' ἕνα ἀπόσπασμα τοῦ Εὐριπίδη:

«Τίς δ' οἶδεν εἰ τό ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν, τό κατθανεῖν δέ ζῆν»; Ποιός ξέρει ἄν ἡ ζωή εἶναι (στήν πραγματικότητα) θάνατος καί ὁ θάνατος ζωή;

Ἄλλη παραλλαγή τῆς ἀπορίας: αὐτά πού ἀντιλαμβανόμαστε ξυπνοί εἶναι τά ἀληθινά ἤ ἐκεῖνα πού βλέπουμε στά ὄνειρά μας; Καί γιά τά μέν καί γιά τά δέ εἴμαστε, ὅταν τά ζοῦμε, ἐξίσου βέβαιοι ἤ τουλάχιστον ἐξίσου ἀβέβαιοι.

Ε. Π. ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ
(«Βῆμα», 12 Μαρτίου).

Ἀσχολίες τῆς Ἐκκλησίας...

Ἐλπίζοντας ὁ εὐσεβής καί φιλακόλουθος πρόεδρος ὅτι θά παρασύρη τόν Πανάγαθο μέ τό μέρος του —γιά νά τόν κάνη ὀπαδό τοῦ Αἰγάλεω καί ὄχι ἄλλης ποδοσφαιρικῆς ὁμάδας — κάλεσε τόν παπᾶ... ν' ἁγιάση τό γήπεδο μαζί μέ τούς πόδας τῶν ποδοσφαιριστῶν. Καί ὁ παπᾶς ἔσπευσε νά πάη γιά νά ψάλη τόν ἁγιασμό «μέ ὅλους τούς ἐκκλησιαστικούς κανόνες, παρισταμένων τῶν συμβούλων καί παικτῶν τοῦ Συλλόγου».

Κατανυκτική πού θά ὑπῆρξε ἡ στιγμή! Νομίζω ὅμως ὅτι μιά καί ἀποφασίστηκε αὐτή ἡ εὐλαβής ἀναφορά στόν Ὕψιστο — ὅπως συνδράμη τήν εὐθυβολία τῶν εὐσεβῶν παικτῶν — θά ἔπρεπε νά γίνη καί μία ἀναπροσαρμογή τῶν εὐχῶν, κυρίως δέ τοῦ γνωστοῦ «σῶσον, Κύριε, τόν λαόν Σου», πού ψάλλεται στήν ἱεροτελεστία τοῦ ἁγιασμοῦ. Πολύ περισσότερο γιατί, ὅπως μαθαίνω ἀπό εἰδικούς περί τό ποδόσφαιρο συναδέλφους τῆς ἀθλητικῆς ἐφημερίδος μας «Ὁμάδα», δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού συμβαίνει νά γίνεται τοῦ εἴδους τούτου ἐπίκληση πρός τούς οὐρανούς γιά τόν ἴδιο θεάρεστο σκοπό. Προτείνω, λοιπόν, νά τροποποιηθῆ κάπως ἔτσι τό σχετικό τροπάριον:

— Σῶσον, Κύριε, τό ποδόσφαιρον καί εὐλόγησον τήν κλωτσοβολίαν του, νίκας τοῖς ἡμετέροις κατ' ἐναντίων δωρούμενος, καί τόν Σόν φυλάττων, διά τῆς ἀγάπης Σωματεῖον!

Ἐν τάξει ὅλα αὐτά, βεβαίως, ἀλλά προκύπτουν μερικές ἀπορίες, εἰς τίς ὁποῖες ἐγώ, τουλάχιστο, δυσκολεύομαι ν' ἀπαντήσω, λόγῳ τῶν περιωρισμένων γνώσεών μου γύρω ἀπ' τό φλέγον — τούς φιλάθλους — θέμα. Ἀπ' τή στιγμή, θέλω νά πῶ, πού ὁ Πανάγαθος κρίνεται φίλαθλος, ὥστε νά χορηγῆ τήν προτίμησή του στήν ἄλφα ἤ βήτα ποδοσφαιρική ὁμάδα, πῶς τοῦ ζητεῖται νά ρίξη τό ἅγιον βάρος του σέ τούτη ἤ ἐκείνη; Ἄν, φερ' εἰπεῖν, εἶναι... «Παναθηναϊκός», πῶς θά μπορῆ νά ζητῆ ὑπέρ αὐτοῦ τήν προτίμησή του ὁ Ὀλυμπιακός, στήν περίπτωση πού καί αὐτός θ' ἀποφασίση νά ἐπικαλεσθῆ

τὸ ἅγιον ὄνομά Του ὑπὲρ τῆς συντριβῆς τῆς ἀντιπάλου ὁμάδος.

Ἂς μὴ βιαστοῦν, παρακαλῶ, οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ θεοσεβεῖς ἀναγνῶστες μου νὰ μοῦ ποῦν ὅτι ἁμαρτάνω, μεταχειριζόμενος τ' ὄνομα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν «ἐπὶ ματαίῳ». Τὴν δυσφορία τους καλύτερα εἶναι νὰ τὴν στρέψουν πρὸς ἐκείνους, ποὺ ἔχοντας χάσει τὸ αἴσθημα τοῦ μέτρου ἀσεβοῦν πρὸς τὸν Θεό, ὅταν ἀποφασίζουν νὰ βαπτίζουν ἐν Ἰορδάνῃ τοὺς ποδοσφαιριστὰς — ραντίζοντας μὲ ἁγιασμὸ τὰ πόδια τους, ἴσως — γιὰ νὰ ἐπιτύχουν τὰ περιπόθητα γκόλ, ποὺ τοὺς ἐστέρησε ἡ «κακοδαιμονία» καὶ ἡ γκίνια.

Καὶ δὲν ἔχουν χάσει, δυστυχῶς, μόνο τὸ αἴσθημα τοῦ μέτρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ γελοίου. Ὑπάρχει, τάχα, σὲ ὅλον τον ἄλλο πολιτισμένο κόσμο ἀνάλογο παράδειγμα ἐπίσημης συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας σὲ τέτοιες ἀστειότητες.

ΔΗΜ ΨΑΘΑΣ

(«Τὰ Νέα», 20 Μαρτίου)

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σημειώσεις ΧΡΙΣΤΟΥ Α. ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Στὰ Βήματα τοῦ Ναζωραίου

ΜΕΛΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ: Ο ΙΗΣΟΥΣ «ὅπως τὸν εἶδε ἕνας ἄγνωστος μαθητής του»

Ὁ διακεκριμένος λογοτέχνης, ποὺ ἔχει ἤδη γράψει ἄλλα τέσσερα βιβλία ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸν Χριστιανισμὸ τῶν πρώτων αἰώνων, θέλοντας ἀπὸ καιρὸ νὰ γράψη γιὰ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦ καὶ διστάζοντας νὰ ἐμφανισθῆ ὡς ἀφηγητής, ἀξιοποιεῖ μιὰ σκοτεινὴ περικοπὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (α΄ 41), ὅπου γίνεται λόγος περὶ δύο μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων μόνον ὁ ἕνας κατονομάζεται ὡς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σίμωνος Πέτρου, Ἀνδρέας. Τὸν δεύτερον μαθητήν, ποὺ παρέμεινε ἄγνωστος (ἂν καὶ μερικοὶ σχολιασταὶ τὸν ταυτίζουν μὲ τὸν ἴδιον τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην), ὁ συγγραφεὺς τὸν ἐγκολπώνεται, γιὰ νὰ γράψη μία νέα βιογραφία τοῦ Ἰησοῦ, ὡς προερχομένην ἀπὸ ἐκεῖνον. Στὴν οὐσία, εἶναι μία λογοτεχνικὴ μορφὴ τῶν ἀφηγήσεων τῶν γνωστῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καὶ ἰδιαζόντως τοῦ Ματθαίου. Ὁ «ἄγνωστος μαθητής» δὲν παίρνει καμμία ἐλευθεριότητα, δὲν προσφέρει καμμία νέα ἄποψι ἢ πληροφορία, «ποιητικὴ ἀδεία». Δὲν ἐπιχειρεῖ κἂν νὰ χρησιμοποιήση κανένα στοιχεῖο ἀπὸ τὰ «ἀπόκρυφα» λεγόμενα Εὐαγγέλια. Φαίνεται σκοπὸς τοῦ συγγραφέως ἦτο μόνον νὰ δώση σὲ ζωντανὴ λογοτεχνικὴ μορφὴ τὸ ὑλικὸ τῆς αὐθεντικῆς παραδόσεως καὶ οὐδὲν πλέον. Πρέπει νὰ λεχθῆ, ἀμέσως, ὅτι τὸ ἐπιτυγχάνει. Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ «ἀγνώστου μαθητοῦ», εἶναι μία εὐαγγελικὴ διασκευή, ἡ ὁποία δὲν θέτει κανένα ζήτημα δογματικό. Δίνει μόνον τὴν πνοὴ τῆς Τέχνης στὰ εὐαγγελικὰ κείμενα καὶ διεγείρει ἔτσι ζωηρότερα τὰ αἰσθήματα τοῦ εὐσεβοῦς ἀναγνώστου.

Πολὺ προσεκτικὸς στὸ θέμα τῆς δημοτικῆς γλώσσης (μάλιστα, ἔπειτα ἀπὸ τὴν παλαιὰ καπηλεία περὶ σχεδίων τῶν δημοτικιστῶν νὰ μεταφράσουν τὸ «Σοφία ὀρθοί!» σὲ «Σοφία .. σούζα»!), καταγράφει τὴν Κυριακὴ προσευχὴ μὲ τὰ ἴδια τὰ λόγια τοῦ Ματθαίου, διότι τὴν θεωρεῖ ἄθικτη ὡς λειτουργικὸ κείμενο, ἐνῶ μεταφέρει τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁ-

μιλία σὲ στρωτὴ λογικὴ δημοτική.

Ὁ «ἄγνωστος μαθητὴς» ἐμφανίζεται νὰ ἀφηγῆται ὄχι ἐντυπώσεις δικές του, ἀλλὰ τῶν Εὐαγγελιστῶν, τοὺς ὁποίους συναναστρέφετο. Στὴν οὐσία δὲν εἶναι ἕνας ἀφηγητής, ἀλλὰ ἕνας συνθέτης τῶν ἀφηγήσεων τῶν ἄλλων.

Ἀλλὰ ὁ συγγραφεὺς παρεμβάλλει σ' αὐτὲς τὶς ἀφηγήσεις καὶ περικοπὲς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐκεῖνες ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν βίο τοῦ Ἰησοῦ, προφητικὰ ἢ πνευματικά, Ἔτσι τὸ ἔργον του ἀποκτᾶ μία θρησκευτικὴ πληρότητα.

Σὲ ἕνα μόνον σημεῖο ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ εὐαγγελικὰ κείμενα. Θέλοντας, ἴσως, νὰ δώση ἰδιαίτερη ἔμφασι στὴν παρανομία τοῦ ἱεροσυνεδρίου (Σανχενδρίν), ἐμφανίζει τὸν νομοδιδάσκαλο Γαμαλιὴλ ὡς μετέχοντα τῆς συνεδριάσεως καὶ καταγγέλλοντα τὶς νομικὲς ἀταξίες, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἦτο παράνομη ὁποιαδήποτε καταδίκη τοῦ Ἰησοῦ. Συγκεκριμένως, ὑπῆρχε μία θεμελιώδης διάταξις τοῦ Ἰουδαϊκοῦ νόμου, κατὰ τὴν ὁποίαν (Δευτερον. κθ' 15) «ἐπὶ στόματος δύο ἢ τριῶν μαρτύρων στήσεται πᾶν ρῆμα». Καὶ ὁ Γαμαλιὴλ φέρεται ὑπογραμμίζων τὶς κραυγαλέες ἀντιφάσεις τῶν μαρτύρων σχετικὰ μὲ τὸ λεχθὲν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ περὶ «ἐν τρισὶν ἡμέραις» κρημνίσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἀνοικοδομήσεως αὐτοῦ, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ στηριχθῆ κανένα «ρῆμα», καμμία καταδίκη. Ἀλλά, ἡ συμμετοχὴ τοῦ Γαμαλιὴλ στὸ Σανχενδρὶν εἶναι ὅλως φανταστική. Ὁ νομοδιδάσκαλος ἦτο ἐπίλεκτον μέλος τοῦ Συνεδρίου καὶ ἀκέραιος ὡς ἄνθρωπος, γι' αὐτὸ καὶ δ ὲ ν προσεκλήθη στὴν νυκτερινὴ συνεδρίασι (ἄλλη παρανομία αὐτή), ὅπως δὲν ἔλαβε μέρος οὔτε ὁ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθείας καὶ τὸ ἀναφέρει ὁ Λουκᾶς (κγ' 51). Στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται (ε' 34) ὅτι χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασι τοῦ Γαμαλιὴλ ἐσώθηκαν οἱ Ἀπόστολοι ἀπὸ τὸν ἐπαπειλούμενο θάνατο, διότι ἐκήρυτταν περὶ τοῦ Ἰησοῦ. Θὰ εἶχε παίξει τέτοιο ρόλο στὴν δίκη τοῦ Ἰησοῦ καὶ θὰ τὸ παρασιωποῦσαν οἱ Εὐαγγελισταί; Τοὐναντίον, βεβαιώνουν ὅτι ὑπῆρξε ὁμοφωνία στὴν καταδίκη. «Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου» γράφει ὁ Μᾶρκος (ιδ' 65). Περὶ «πάντων» γράφουν καὶ ὁ Ματθαῖος (κζ' 1) καὶ ὁ Λουκᾶς (κβ' 70). Πάντων τῶν παρόντων. Δὲν ὑπάρχει, λοιπόν, κανένα τεκμήριο περὶ οἱασδήποτε μειοψηφίας στὴν παρασυναγωγὴ τοῦ Σανχενδρίν. Ἀλλὰ ἡ φερομένη ὡς μειοψηφία τοῦ Γαμαλιὴλ — ἡ μόνη συγγραφικὴ ἐλευθεριότης — δὲν μειώνει τὴν ὀρθόδοξη αὐθεντικότητα τῆς νέας ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται, μὲ τὴν ζεστασιὰ τῆς ἀφηγήσεως, ἀπὸ τὴν γραφίδα ἑνὸς ἐξαιρετικοῦ λογοτέχνου, ὅπως ὁ Μελῆς Νικολαΐδης.

ΠΑΝ. Δ. ΗΛΙΑΚΗ: Ἡ Δίκη τοῦ Ἰησοῦ

Ὁ συγγραφεὺς εἶναι τέως Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν. Ὡστόσο τὸ ἔργον του δὲν εἶναι καθαρὰ καὶ ἀποκλειστικὰ νομικό. Δὲν εἶ-

ναι μία ἀπὸ τὶς πολλὲς ποὺ κατὰ καιροὺς ἔχουν ἐπιχειρηθῆ «ἀναθεωρήσεις» τῆς δίκης τοῦ Ἰησοῦ. Κατὰ τὸ ἥμισυ, τουλάχιστον, ἂν ὄχι καὶ μερικὲς σελίδες ἐπὶ πλέον τοῦ ἡμίσεος, εἶναι ἔργο λογοτεχνικό. Ἀπὸ τὶς 190 σελίδες τοῦ ὅλου βιβλίου, ἡ δίκη ἀρχίζει μόλις ἀπὸ τὴν σελίδα 103. Στὸ πρῶτο μέρος παρελαύνουν τὰ πορτραῖτα μερικῶν ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν στὴ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως τοῦ Πέτρου, τῶν Ζεβεδαίων, τοῦ Ζακχαίου, τοῦ Νικοδήμου, τοῦ Λαζάρου, τῆς Σαμαρείτιδος καὶ τοῦ Ἰούδα. Καὶ εἶναι κάθε μία ἀπὸ τὶς σύντομες αὐτὲς βιογραφίες, καὶ μία λογοτεχνικὴ μεταγραφὴ τοῦ εὐαγγελικοῦ ὑλικοῦ. Εἶναι προσωπογραφίες, ὅπου διακρίνεται ἡ δύναμις τοῦ τεχνίτου.

Ἀλλὰ καὶ στὸ δεύτερο μέρος, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν δίκη, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς ἐξομολογεῖται, δὲν ἐπιχειρεῖ μία καθαρῶς νομικὴ πραγματεία. Ἔχει δύο πλευρές: μία νομική, ποὺ ἀποβλέπει στὴν πρόκλησι συγκινήσεως γιὰ τὸ ἄδικο τῆς καταδίκης, καὶ μία θεολογική, μὲ στόχο τὴν ἀνθρώπινη εὐαισθησία, μία συμμετοχὴ αἰσθηματικὴ στὸ Θεῖον δρᾶμα. Ἔτσι, ἡ παράταξις τῶν νομικῶν ἐπιχειρημάτων δὲν ἔχει τὴν ψυχρότητα δικογράφων, ἀλλὰ εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὸ αἰσθηματικὸ μέρος. Λογοτεχνικὴ ὑφὴ ἔχει καὶ τὸ νομικὸ αὐτὸ μέρος.

Ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ ὅλες τὶς παραβιάσεις τοῦ γράμματος τῶν Νόμων, ποὺ ἔγιναν κατὰ συρροήν. Ὁ Ἰησοῦς συνελήφθη νύκτα, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, καὶ χωρὶς ἔνταλμα. Οἱ διῶκται τοῦ Ἰησοῦ εἶχαν συνείδησιν τῆς παρανομίας των. Γι' αὐτὸ καὶ παρεσιώπησαν τὸ κόψιμο τοῦ αὐτιοῦ τοῦ Μάλχου ἀπὸ τὸν Πέτρο, ὄχι ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἀμέσως, ἀλλὰ διότι, ἐὰν διετύπωναν καταγγελία ἐπὶ ἀντιστάσει κατὰ τῆς ἀρχῆς καὶ γιὰ τὸν τραυματισμό, ἀφ' ἑνὸς θὰ διεπιστώνετο ἡ παρανομία τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου θὰ προσετίθετο ἕνα ἀκόμη θαῦμα Του. Παράνομη ἦταν καὶ ἡ νυκτερινὴ συνεδρίασις τοῦ Συνεδρίου. Δίκαι ἔπρεπε νὰ γίνωνται μόνον «ἀπὸ πρωΐας ἕως δείλης» (Ἔξ. ιη' 14). Ὁ Καϊάφας τὸ ἤξερε, γι' αὐτὸ μόλις ξημέρωσε, ἀφοῦ οἱ σύνεδροι ξεκουράσθηκαν λίγο, συνεκλήθησαν ἐκ νέου γιὰ νὰ ἐπικυρώσουν τὴν καταδίκη, σύμφωνα καὶ μὲ τοὺς νομικοὺς τύπους. Πιὸ σοβαρὴ παρανομία ἦταν ἡ ἔκδοσις ἀποφάσεως χωρὶς ἐνοχοποιητικὴ μαρτυρία δύο τουλάχιστον κατηγόρων. Οἱ καταθέσαντες περιέπεσαν σὲ σοβαρὲς ἀντιφάσεις, ἄρα δὲν ὑπῆρξαν οἱ δύο μάρτυρες νὰ ὁμοφωνήσουν σὲ κάτι. Ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει ὅτι ἡ ὡραία Σωσσάνα ἐσώθηκε ἀπὸ τὸν λιθοβολισμὸ γιὰ μοιχεία, μόνον διότι ὁ ἕνας ἐκ τῶν μαρτύρων κατέθεσε ὅτι τὴν ἀντελήφθη μοιχευομένην κάτω ἀπὸ ἕνα σχῖνο, ἐνῶ ὁ ἄλλος περιέγραψε τὸ δένδρο ὡς πρῖνο. Καὶ ἐθανατώθησαν διὰ λιθοβολισμοῦ οἱ μάρτυρες γιὰ ψευδορκία. Ἐνῶ, στὴν περίπτωσι τοῦ Ἰησοῦ, οἱ καθαρὰ ἀντιφατικοὶ μάρτυρες ἔμειναν ἀνενόχλητοι καὶ κατεδικάσθη ὁ Ἰησοῦς. Ἄλλη παρανομία ἦταν ὅτι ἐπεβλήθη στὸν Ἰησοῦ ὅρκος,

ἂν εἶναι «υἱὸς Θεοῦ», ἐνῷ κατὰ τὴν δικονομία μόνον ὅρκος ἀπαλλακτικὸς ἐπιτρέπεται νὰ τεθῆ στὸν κατηγορούμενο. Παράνομη ἦταν καὶ ἡ εἰς θάνατον καταδίκη, μὲ τὴν δικαιολογία ὅτι ὁ Ἰησοῦς «ἐβλασφήμησε», ὀνομάσας τὸν Θεόν, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἔπραξε. Τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸ ἐγνωστοποίησε στὸν Μωϋσῆ, ἦτο μυστικὸν καὶ ἀνεκφώνητον. Μία μόνον φορὰ ἐτησίως ἐπετρέπετο νὰ τὸ ἐκφωνήση ὁ ἀρχιερεύς, στὴν λειτουργία τοῦ Ἐξιλασμοῦ, μέσα στὸ ἄδυτον τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπροκαλεῖτο θόρυβος ἀπὸ τὰ μουσικὰ ὄργανα καὶ τὸ ἐκκλησίασμα, ὥστε νὰ μὴν ἀκουσθῆ ἀπὸ κανέναν. Αὐτό, διότι τὸ Ὄνομα εἶχε, κατὰ τὴν Ἀποκρυφολογία, μεγάλη μαγικὴ δύναμι, ἐπικίνδυνη στὰ χέρια ἀνεξελίκτων ἀνθρώπων. Γι' αὐτό, ἂν καὶ τὸ Ὄνομα ἀναφέρεται 6.823 φορὲς στὴν Παλαιὰ Διαθήκη (βέβαια, κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴ γραφή, χωρὶς φωνήεντα, ἑπομένως δύσκολο νὰ προφερθῆ σωστά), οὔτε μία φορὰ δὲν ἀναφέρεται στὴν ἑλληνικὴ μετάφρασι τῶν Ἑβδομήκοντα, ἀντικαθιστάμενον ἀπὸ ἐπίθετα περιγραφικά. Ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζε τὴν ἀπαγόρευσι προφορᾶς τοῦ Ὀνόματος καὶ γι' αὐτό, στὴν ἀπάντησί του, δὲν μίλησε περὶ τοῦ Θεοῦ, μὲ τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ μόνον περὶ «τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ». Καὶ ὅμως οἱ δικασταί, μεταβαλλόμενοι εἰς μάρτυρας κατηγορίας, εἶπαν ὅτι δὲν ἔχουν «χρεῖαν» μαρτύρων καὶ ἐξέδωσαν τὴν καταδίκη. Αὐτὴν τὴν καταδίκη, ἐν πάση περιπτώσει, τὴν κρύβουν ἀπὸ τὸν Πιλᾶτο. Κρύβουν ὅτι τὸν ἔχουν καταδικάσει ὡς βλάσφημον καὶ τὸν παρουσιάζουν ὡς στασιαστήν, γιὰ νὰ δικασθῆ κατὰ τὸν νόμο τῶν Ρωμαϊκῶν δυνάμεων κατοχῆς.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ἐνδέχεται ὁ συγγραφεὺς νὰ κάνη λάθος, ὑποστηρίζων ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀρχιερεῖς ἔκρυψαν τὸ γεγονὸς τῆς θανατικῆς καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ, ὡς μὴ ἔχοντες δικαίωμα θανατικῆς ἐκτελέσεως. Ἐὰν δὲν εἶχαν τέτοιο δικαίωμα, ποιός ὁ λόγος νὰ τὸν δικάσουν; Ἄλλως τε, τὸ γεγονὸς ὅτι στὸν Πιλᾶτο ἐνεφάνισαν διαφορετικὴ ἐνοχὴ τοῦ Ἰησοῦ, ὡς στασιαστοῦ καὶ ὄχι ὡς βλασφήμου, ἀποδεικνύει ὅτι καὶ οἱ Ρωμαῖοι δὲν εἶχαν δικαίωμα νὰ δικάσουν ὑποθέσεις οἰκογενειακὲς τῶν Ἑβραίων, ποὺ δὲν ἐσχετίζοντο μὲ τὴν ἀσφάλεια τῶν στρατευμάτων κατοχῆς. Καὶ ναὶ μὲν ἀναφέρει ὁ Ἰωάννης (ιη' 32) ὅτι εἶπαν στὸν Πιλᾶτο οἱ ἀρχιερεῖς ὅτι σ' αὐτοὺς «οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα», ἀλλὰ ἡ σωστὴ ἔννοια, συνακόλουθα μὲ τὴν προηγούμενη στιχομυθία, εἶναι ὅτι δὲν εἶχαν οἱ Ἑβραῖοι ἁρμοδιότητα νὰ θανατώσουν κανέναν, ὁ ὁποῖος θ' ἀπεδεικνύετο ἔνοχος γιὰ ἀδίκημα στρεφόμενον κατὰ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας. Γιατί, τώρα, ἐπεκαλέσθησαν τέτοιο ἀδίκημα; Οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς ὑποστηρίζουν ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀρχιερεῖς, γενικὰ ἡ Ἑβραϊκὴ ἐξουσία, διετήρησε καὶ ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κατοχὴν ὅλα τὰ δικαιώματα ποὺ εἶχε καὶ πρίν, πλὴν τῶν ἁρμοδιοτήτων σὲ θέματα ἀσφαλείας, τὰ ὁποῖα περιῆλθαν

στοὺς Ρωμαίους. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Πιλᾶτος, ὅταν ἐρώτησε «τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου» δὲν τοῦ ἔδωσαν εὐθέως ἀπάντησιν, ἀλλὰ τοῦ εἶπαν, ὅτι «ἂν δὲν ἦταν κακοποιός, θὰ σοῦ τὸν φέρναμε;», τότε τοὺς εἶπε: «Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν», ἐπιβεβαιώνοντας τὴν πάντοτε ἰσχύουσαν ἁρμοδιότητα τῶν ἰουδαϊκῶν δικαστηρίων. Ἐδέχθη ν' ἀσχοληθῇ ὁ Πιλᾶτος μόνον ὅταν τοῦ κατέστησαν σαφὲς ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦταν ἐπαναστάτης, ἀπέτρεπε τὴν πληρωμὴ τῶν φόρων, παρουσίαζε τὸν ἑαυτό του ὡς βασιλέα κλπ. Τὸ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι εἶχαν δικαίωμα καταδίκης δὲν ἀποδεικνύεται μόνον ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν καταδίκη τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν καταδίκη τῆς μοιχαλίδος καὶ πολλὲς ἄλλες περιπτώσεις, ἱστορικὰ τεκμηριωμένες. Μία εἶναι ἡ δικαιολογία τῆς παραπομπῆς τοῦ Ἰησοῦ στὴν Ρωμαϊκὴ ποινικὴ ἐξουσία: Ἡ δειλία τῶν δικαστῶν του πρὸ τῆς ἐξεγέρσεως προσωπικοτήτων (ὅπως τοῦ Ἰωσήφ, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Λουκᾶς ἀναφέρει ὅτι δὲν ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν ἀπόφασι τοῦ Συνεδρίου) καὶ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Ἐπροτίμησαν νὰ γίνουν ἐκτελεσταὶ οἱ Ρωμαῖοι, ὥστε νὰ μὴν ἀποτολμηθῇ ἐξέγερσις ἐναντίον των.

Ἄσχετα, ὅμως, ἀπὸ ὅλες τὶς δικαστικὲς ἀθλιότητες, ὁ συγγραφεὺς δέχεται τὸ ρηθὲν ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Ἰησοῦ ὅτι «οὐδεὶς ἦρεν αὐτὴν (τὴν ψυχήν του) ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτὸς τίθησιν αὐτήν, ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων». Ἦταν μία θυσία ἐθελοντική, γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων, μέσῳ ἑνὸς δράματος, στὸ ὁποῖο ἔπρεπε νὰ συμπράξουν καὶ παράγοντες ἄθλιοι καὶ ἀποκρουστικοί, ἀσυναίσθητα ὑπηρετοῦντες ἕνα Θεῖον σχέδιον. «Ὁ Χριστὸς — λέγει ὁ συγγραφεὺς — κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ πῆρε ἀνθρώπινη σάρκα, γιὰ νὰ μπῇ ἀπὸ μόνος του μέσα στὸ στόμα τῶν λύκων».

Ἀλλὰ — δυστυχῶς — τὸ συμπέρασμα τοῦ συγγραφέως εἶναι σκληρὸ γιὰ τὸν σημερινὸ κόσμο τῶν Χριστιανῶν: «Κατὰ τὴν ροὴ τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἄλλαξαν, μόνον οἱ τρόποι τους ἄλλαξαν. Κάθε μέρα σταυρώνουν τὸν Χριστὸ στὰ πρόσωπα τῶν συναδέλφων τους καὶ τῶν συνανθρώπων τους καὶ μάλιστα μὲ καινούργια μέσα καὶ τελειοποιημένη τεχνικὴ μέθοδο. Τὰ καρφιὰ δὲν τὰ φτιάνουν πλέον οἱ γύφτοι, ἀλλὰ τὰ βγάζουν οἱ μηχανὲς σὲ μεγάλες ποσότητες καὶ σὲ χαμηλὸ κόστος. Οἱ σύγχρονοι σταυρωτῆδες εἶναι καὶ λίγο πονετικοί. Κάποτε βάζουν πάνω στὶς πληγές μας ἀναλγητικὰ καὶ ἀντιβιοτικὰ παρασκευάσματα. Πόσο ἔχει προοδεύσει ἡ ἀνθρωπίνη ὑποκρισία!».

ΝΤΙΝΟΥ ΚΟΝΟΜΟΥ: Κείμενα τῆς Ἐθνεγερσίας (καὶ ἕνα ἠθικὸ πρόβλημα)

Πληθωρικὴ ὑπῆρξε ἡ εἰσφορὰ τοῦ ἀκούραστου ἱστοριοδίφου γιὰ τὸν πανηγυρισμὸ τῶν 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Ἐθνεγερσίας.

Ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐξέδωσε τὸ ἔργον του «Ἱστο-

ρικὲς σελίδες καὶ ἀνέκδοτα κείμενα 1571—1821», μὲ στοιχεῖα τῆς ἐπιθέσεως τῶν Τούρκων κατὰ τῆς Ζακύνθου (Ἰούλιος 1571) καὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Ζακυνθίων στὴν ναυμαχία Ναυπάκτου, κατάλογο Ζακυνθίων ἀγωνιστῶν τοῦ '21 καὶ ἀνέκδοτα κείμενα ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα Ἀνδρέου Ζαΐμη, Σωτηρίου Χαραλάμπη, Ν. Πετιμεζᾶ καὶ μία ἀνέκδοτη ἐπίσης ἐπιστολὴ τῆς Χρυσούλας Μάρκου Μπότσαρη.

Ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς ἐξέδωσε σὲ ἀνάτυπα ἐργασίες του σὲ περιοδικά: 1) «Ἡρωϊκὰ κείμενα τῆς Ἐθνεγερσίας» ἀπὸ τὰ ἀρχεῖα τοῦ Γ. Λασσάνη καὶ τοῦ Ἰ. Παπαδιαμαντοπούλου, ἀπὸ «λυτὰ φύλλα» τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς, καὶ 2) «Θεσσαλοὶ ἀγωνιστὲς τῆς Ἐθνεγερσίας». Ἐπίσης ἐξέδωσε ὁ ἴδιος καὶ διένειμε δωρεάν, ὡς διπλῆ συμβολή του, πνευματικὴ καὶ οἰκονομική, τὰ Πρακτικὰ μυστικῶν συνεδριάσεων τοῦ Βουλευτικοῦ» (ἀπὸ 3 Νοεμβρίου 1825 ἕως 17 Ἀπριλίου 1826).

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔργα, καθὼς καὶ τὰ προηγουμένως δημοσιευθέντα καὶ ἐκεῖνα, ποὺ ἀναγγέλλονται γιὰ προσεχὲς μέλλον, θεμελιώνουν γρανιτωδῶς τὴν γνωστή, ἄλλωστε, ἀφοσίωσι τοῦ Ντίνου Κονόμου στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα, καὶ ἰδιαιτέρως τὸν μόχθο του κατὰ τὴν περίοδο τῆς ὑπηρεσίας του στὴν Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς. Μόνον, ὅτι ἡ περίοδος αὐτὴ θέτει ἕνα ἠ θ ι κ ὸ πρόβλημα ἀπὸ τὸν συσχετισμό, ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς πνευματικῆς παραγωγικότητος τοῦ συγγραφέως, καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ὑπηρεσιακῆς του ἐξελίξεως, ἡ ὁποία ἀκολούθησε μία αἰνιγματικὴ κατιοῦσα: Ἀπὸ ἔκτακτος ὑπάλληλος (προσληφθεὶς μετὰ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ τῆς περιουσίας του στὴ Ζάκυνθο ὑποβιβάζεται εἰς... «ἀνεξέλικτον γραφέα», γιὰ νά... ἀπολυθῆ, λίγο ἀργότερα, ὡς... ἀνίκανος!

Σὲ ὅσα ἤδη ἔγραψαν γι' αὐτὸ τὸ θέμα πνευματικοὶ ἄνθρωποι τοῦ ἀναστήματος ἑνὸς Κωστῆ Μπαστιᾶ καὶ ἑνὸς Χρίστου Σολομονίδη, δὲν θὰ μποροῦσα νὰ προσθέσω, παρὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι κάποια σ υ ν ε ί δ η σ ι ς θ' ἀφυπνισθῆ καὶ θὰ προσέξη αὐτὸ τὸ «αἴνιγμα», μάλιστα σὲ μιὰ περίοδο ποὺ γίνεται τόσος λόγος γιὰ στοργὴ πρὸς τοὺς ἐργάτες τοῦ Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ἔργα θετικὰ πραγματοποιοῦνται, πρὸς τὰ ὁποῖα, ὅμως, ἡ περίεργη μεταχείρισις τοῦ Ντίνου Κονόμου εἶναι παραφωνία.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ: ΛΑΓΚΑΔΙΑΝΟ '21

Ἐν προοιμίῳ: Γιατί ὑπογραμμίζεται τὸ πατρώνυμον τοῦ συγγραφέως; Οὐδεμία ἀντίρρησις ὅτι ἐλέγετο Γιάννης. Ἀλλά, στὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα ἕ ν α ς ἦταν ὁ Γιάννης Βλαχογιάννης, ὁ Ρουμελιώτης. Καὶ δὲν ἀπαγορεύεται, βέβαια, νὰ ὑπάρχουν καὶ στὸ Μωρηᾶ Βλαχογιάννηδες καὶ Γιάννηδες, ἀλλὰ ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο προβολὴ τοῦ πατρωνύμου τοῦ συγγραφέως προδιαθέτει τὸν ἀναγνώστη, ποὺ σκέπτεται τὸν μεγάλο ἱστοριοδίφη. Δὲν εἶναι ἁμάρτημα, ἀλλὰ εἶναι λάθος. Τὰ

δποιωσδήποτε έθνικά ή καθιερωμένα όνόματα πρέπει νά παραμένουν αύτοτελή καί άθικτα.

Στήν ούσία: Τό «Λαγκαδιανό '21» είναι μία θαυμάσια έργασία, μέ τήν καλλιτεχνική είσφορά τοῦ ζωγράφου Μιχάλη Νικολινάκου, ὁ ὁποῖος «ἐπένδυσε» τό ποιητικό κείμενο εἰς μνήμην τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ Εἰκοσιένα, κυρίως τῶν Δεληγιανναίων, μέ ὡραιότατα σχέδια τοῦ ἱστορικοῦ χωριοῦ τῶν Λαγκαδιῶν, τῶν ὀνομαστῶν ἐκκλησιῶν του καί τῶν Λαγκαδιανῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἐπαναστάσεως. Τό ποιητικό μέρος, μία σειρά ἀπό ἐπικές ὠδές, πού ἀπηγγέλθησαν σέ πανηγυρισμό τῆς 150ετηρίδος, πλαισιώνουν ἐπίσης ἀποσπάσματα τῶν σημαντικώτατων Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Κανέλλου Δεληγιάννη καί ἄλλων ἱστορικῶν ἔργων, καθώς καί ἔγγραφα τοῦ Ἀγῶνος.

Ἡ ὅλη ἔκδοσις εἶναι πολυτελής καί μαρτυρεῖ, πέραν τῆς ποιητικῆς εὐαισθησίας τοῦ συγγραφέως, μία λεπτή αἰσθητική ἀντίληψι. Εἶναι, μέ δύο λόγια, ἕνα τοπικῆς μέν ἐκτάσεως, ἀλλά ἐθνικῆς σημασίας λεύκωμα. Στόν ἀναγνώστη (καί θεατή!) προσφέρει ἀληθινή πανδαισία: πατριωτική, πνευματική, καλλιτεχνική. Ἐπί πλέον, ἡ τελειότης τῆς ἐκδόσεως ὡς ἐπιτεύγματος τῶν Γραφικῶν Τεχνῶν, συναγωνίζεται τίς ὡραιότερες ἀνάλογες εὐρωπαϊκές.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΠΡΙΦΤΗ : Νῖκος Καζαντζάκης, μελέτη

Ἡ μελέτη αὐτή, προωρισμένη νά διαβαστῆ σέ συγκέντρωσι τῆς «Παγκρητίου Ἑνώσεως», ὑπέστη, κατ' ἀνάγκην, τίς ὑπαγορεύσεις τοῦ προφορικοῦ λόγου καί τῆς κλεψύδρας. Ὡστόσο, στίς λίγες σελίδες της δίδεται ἁδρά ἡ ζωή καί τό ἔργον τοῦ μεγάλου διανοητοῦ. Σωστά ἀναφέρει ἡ ὁμιλήτρια ὅτι ὁ Καζαντζάκης «Πρῶτα ἔστησε τόν ἀργαλειό καί πάνω σ' αὐτόν ὕφανε ὅ,τι εἶχε νά μᾶς πῆ: Τήν «Ἀσκητική». Ἔφτιαξε τό καλούπι γερό καί σ' αὐτό ἔχτισε τήν «Ὀδύσσεια».

Καί ὄχι μόνον τήν «Ὀδύσσεια». Ὁλόκληρο σχεδόν τό ἔργον τοῦ Καζαντζάκη πηγάζει ἀπό τήν φιλοσοφία τῆς «Ἀσκητικῆς».

ΚΥΠΡΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΗ : Ἡ Νυκτερινή σχολή τῆς Στοᾶς «ΣΟΛΩΝ», χρονικό

Ὁ ἐκλεκτός ἐπιστήμων καί λόγιος τῆς Κύπρου γράφει τό χρονικό τῆς νυκτερινῆς σχολῆς τῆς Λευκωσίας, τήν ὁποίαν ἵδρυσε καί συνετήρησε ἐπί 30 χρόνια (1924—1954) ἡ Τεκτονική Στοά «Σόλων».

Μία ἐργασία ὑποδειγματική γιά ἀνάλογες περιπτώσεις. Καί μία φωτεινή δέσμη: Μεταξύ τῶν συνεργατῶν τῆς Σχολῆς ἦσαν ὁ ἤδη Μητροπολίτης Πάφου Γεννάδιος ὡς διδάσκαλος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος καί κατόπιν Ἐπίσκοπος Μαρεώτιδος καί ἄλλοι κληρικοί, ὡς ὁμιληταί. Ἡ Κύπρος, γεωγραφικά πλησιέστερη πρός τήν Ἀσία, πνευματικά εἶναι περισσότερο κοντά στή Δύσι.

Μ. ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ : Τὸ Ταχυδρομεῖον κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν 1821-1827

Ἔκδοσις τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸν πανηγυρισμὸν τῆς 150ετηρίδος. Ἐργασία ἐνδιαφέρουσα γιὰ ὅλους — καὶ ποιός δὲν ἔχει συναλλαγὴ μὲ τὰ ταχυδρομεῖα; — ποὺ ἀποκαλύπτει τοὺς μόχθους, τοὺς κινδύνους καὶ τὶς θυσίες τῶν πρωτογόνων ταχυδρομικῶν τοῦ Ἀγῶνος.

ΠΑΝΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΔΑΚΗ : Ἐγκαρτέρηση, ποιήματα

Ποιήματα παραδοσιακά, λυρικά, ἐμπνευσμένα ἀπὸ ἱστορίες ἀνθρώπινες.

ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ : Ρωγμὲς μέσ' στὴ Νύχτα, ποιήματα

Ὁ ποιητής, γνωστὸς καὶ ἀπὸ προηγούμενες (ἀπὸ τὸ 1940 κι' ἔπειτα) ἐργασίες του, κινεῖται στὸν κοινωνικὸ χῶρο. Ὁ στίχος του εἶναι νεωτεριστικὸς καὶ μετρημένα συμβολικός. Κυρίως, διακρίνεται γιὰ τὴν σφιχτοδεμένη ρωμαλεότητά του. Νά, σὰν δεῖγμα, τὸ «Χρονικό» του γιὰ τὸν πόλεμο 1940—41:

Ποιά δίψα ξύπνησε
τὶς βρυκολακιασμένες φάλαγγες τῶν καισάρων;
Γυμνοὶ
ἀνάψαμε φωτιὲς πάνω στὰ χιόνια.
Ζεσταθήκαμε
καίγοντας τὶς καρδιές μας.

Τὸ πρῶτο χελιδόνι
μᾶς καλημέρισε πέρ' ἀπ' τὰ σύνορα.
Οἱ ἄνθρωποι μὲ τὰ μαῦρα πουκάμισα
στέγνωναν τὶς ντροπιασμένες περισκελίδες τους
στους τάφους τῶν γαριβαλδινῶν.

Τὸν Ἀπρίλη
ἀγέλες ἀπὸ τσακάλια
σκυλέψανε τὴν αἱμόφυρτη νίκη.

Ἡ νύχτα ἔπεσε πάνω στὴ νύχτα.

ΜΙΧ. Γ. ΜΠΑΚΟΥΡΗ : Τὰ τραγούδια μου, Πειραιεὺς

«Ὅλα τὰ τραγούδια», δημοσιευμένα κατὰ τὴν διάρκεια σχεδὸν τεσσάρων δεκαετιῶν, καὶ τὰ ἀδημοσίευτα, παρουσιάζονται συγκεντρωμένα καὶ δίδουν καθολικὴν εἰκόνα τοῦ ποιητοῦ. Εἶναι παραδοσιακὸς καὶ λυρικός. Πηγὲς ἐμπνεύσεως, περιστατικὰ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, ἰδιαίτερα τῆς οἰκογενειακῆς, ἡ περιήγησις στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο, καὶ ἡ θρησκεία. Τὰ τραγούδια τοῦ Μιχ. Μπακούρη γίνονται συμπαθῆ μὲ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ἐγκαρδιότητα ποὺ τὰ διακρίνει. Ἰδιαίτερη εὐαισθησία φανερώνουν ὅσα ἀναφέρονται στὴ φύσι, δένδρα καὶ λουλούδια.

Δὲν ἀπουσιάζει καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνησυχία καὶ ἡ ἀνάτασις, χωρὶς ὅμως νὰ δεσπόζῃ ἀπὸ ποσοτικῆς ἀπόψεως. Ὁ ποιητὴς εἶναι μᾶλλον πραγματιστής. Καὶ σ' αὐτὰ τὰ μεταφυσικὰ φτερουγίσματα, δὲν εἶναι παρὰ ὁ ἀδύναμος ἄνθρωπος, ποὺ διερωτᾶται καὶ ἀγωνίζεται καὶ χτυπιέται μὲ τὰ αἰώνια προβλήματα. Νὰ ἕνα μέρος ἀπὸ τὸ «Φῶς»:

Ἀπάνωθέ μου ὑψώνεται τὸ ἄπειρο τοῦ οὐρανοῦ
κι ὁ Πόντος πολυκύμαντος ἁπλώνεται μπροστά μου

μέσα στὸ μπλάβο μούχρωμα τοῦ ὡραίου δειλινοῦ
κι Ἐγὼ στὰ δύο εἶμαι ἀνάμεσα μικρὸς σὰν κόκκος ἄμμου.
Κι ὅμως μὲς στὸ κρανίο μου νὰ λύση προσπαθεῖ
το μέγα τὸ μυστήριο τοῦ ἄπειρου τούτου κοσμου
καὶ τὴν Ἀλήθεια ἀποζητᾶ κι αὐτὴν ὁ νοῦς ποθεῖ
κι οἱ γνῶμες μου συγκρούονται πολεμιες ἐντός μου.
Κι ἡ μιὰ τὴν ἄλλην ἄγρια μὲ δύναμι ἀναιρεῖ
καὶ δύσκολα θὰ τὸν εὑρῶ, κι ἂν τὸν εὑρῶ τὸ δρόμο.
Ὁ ἀγώνας ἀνελέητος, μὰ ἡ σκέψι προχωρεῖ
καὶ τὴν ἀκολουθῶ κι ἐγὼ μὲ τὸ σταυρὸ στὸν ὦμο.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΑΛΑΣΚΑΝΤΖΗ: Ἄκμων, Ποιήματα

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἀπὸ αὐτὴ τὴν συλλογὴ εἶναι ἡ ἐπιβολὴ τῆς λιτότητος. Μικρὸ τὸ σχῆμα τῆς συλλογῆς καὶ ἀκόμη πιὸ μικρὴ ἡ ἔκτασις ἑνὸς ἑκάστου τῶν ποιημάτων. Τὰ διανοήματα πέφτουν, σὰν πάνω σ' ἕναν ἄκμονα, σύντομα, χτυπητά, δυνατά, χωρὶς περιττὲς διακοσμήσεις ἤχων.

Θὰ δώσω δύο δείγματα, ποὺ ἀποτελοῦν μία ζωηρὴ ἀντίθεσι. Τὸ ἕνα δείχνει τὸ ξύπνημα τοῦ ἐσώτερου ἀνθρωπισμοῦ καὶ τὸ ἄλλο τὴν ζωώδη κυριαρχία.

ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ

Τὸν ἔπιασε μαλακὰ ἀπ' τὸν ὦμο
καθὼς πέρναγε. Χρόνια ἦσαν ἐχθροί
«Σὲ θέλω», τοὖπε.
«Κ' ἐγὼ σὲ θέλω».
«Ναί, μὰ 'γὼ σ' ἔχω ἀναγκη».
«Κ' ἐγώ».

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Σαράντα χρόνια ἀποβάλλει ἀκαθαρσίες
κι ὅλες τὶς φορές, ἡ καλή του διάθεση
ἐξαρτᾶται μόνον καὶ μόνον ἀπ' αὐτό.

ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΪΤΑΝΤΖΗ-ΤΣΙΚΟΥΛΑ: Φτερουγίσματα στὴ Βροχή, ποιήματα

Ἡ «βροχὴ» μπορεῖ νὰ εἶναι ὁ κατατρεγμὸς τῶν ταπεινῶν τῆς ζωῆς. Καὶ τὰ «φτερουγίσματα» μπορεῖ νὰ εἶναι οἱ παλμοὶ μιᾶς καρδιᾶς εὐαίσθητης. Στίχοι στοργικοὶ ἀφιερώνονται στὰ φτωχὰ ἀγροτόπαιδα, χωρὶς ἴχνος κοινῆς ρητορείας, στοὺς ψυχασθενεῖς καὶ στοὺς ὁδοιπόρους τῆς ζωῆς, ποὺ «κουβαλοῦν τὸ φορτίο τοῦ πόνου καὶ τῆς μοναξιᾶς», ὡστόσο εἶναι καρτερικοὶ καὶ αἰσιόδοξοι.

Ἡ βαθύτερη ἀγάπη πρὸς τὴ ζωὴ ἀναβλύζει ἀπὸ τὴν συλλογή, μὲ τὸν πιὸ ἁπλὸ — καὶ τὸν πιὸ συνάμα ἀληθινὸ — τρόπο: Μὲ τὴν δοξολόγησι τῶν σ τ ι γ μ ῶ ν της. Ἀπολαύσετε καὶ σεῖς τὴν «Μιὰ στιγμὴ χαρᾶς»:

Δυὸ πουλιὰ
Δυὸ στάχυα
Δυὸ σύννεφα —
κι ἄλλο τίποτα:
Κι ὅμως φέραν χαρά!

Ἀπὸ τὴν ἴδια φιλοσοφία πηγάζει καὶ τὸ «Πέρα ἀπὸ τὴν μοναξιά»:

Χώθηκε στὴ φούχτα μου
ἕνα τριζόνι
Κούρνιασε στὸν κόρφο μου
ἕνα μικρὸ ἀηδόνι.
Κόλλησε στὰ μαλλιά μου
ἕνα λουλούδι
Καὶ μοὔφεραν τὴν χαρὰ
καὶ τὸ τραγούδι.

ΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΟΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ «ΑΔΩΝΙΣ»: Συμμετοχὴ εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς Ἐθνικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ 1821

Ἡ Τεκτονικὴ Στοὰ «Ἄδωνις» τῆς Λευκωσίας, ἡ ὁποία — ὑπὸ τὴν δυνατὴ πνοὴ τοῦ πρώην Σεβασμίου της καὶ πρωτοστάτου σὲ κάθε ὡραία πρωτοβουλία Ἀχιλλέα Ζαβαλλῆ — εἶναι μεταξὺ τῶν πρωταθλητῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Τεκτονισμοῦ καὶ ἕνα διαρκὲς ὑπόδειγμα δράσεως καὶ ἀφοσιώσεως, ὠργάνωσε δύο συνεδριάσεις γιὰ τὸν πανηγυρισμὸ τῆς 150ῆς ἐπετείου τῆς Ἐθνεγερσίας. Στὴν πρώτη (21 Μαΐου 1971), ἔπειτα ἀπὸ εἰσήγησι τοῦ Σεβασμίου Ρογήρου Μιχαηλίδη, μίλησαν ὁ Ἀντ. Παπαϊωάννου γιὰ τὸν πατριωτισμὸ ὡς ὑπέρτατο καθῆκον τοῦ Τέκτονος καὶ ὁ Ἀνδρ. Χριστοδουλίδης γιὰ τὸν συσχετισμὸ τῆς φιλοπατρίας μὲ τὴν παγκόσμιο ἀδελφότητα. Στὴν δεύτερη (4 Ἰουνίου) ὁ Δημ. Σφήκας, ἀνέπτυξε τὰ τῆς δράσεως τοῦ Φιλικοῦ Παναγιώτη Ἀναγνωστοπούλου. Ἐξ ἄλλου, σὲ λευκὴ ἑορτὴ (17 Μαρτίου) ἡ κ. Νίκη Λαδάκη Φιλίππου μίλησε γιὰ τὶς ἡρωΐδες τῆς Ἐθνεγερσίας, προεβλήθησαν δὲ καὶ εἰκόνες.

Τὰ κείμενα τῶν ὁμιλιῶν, αἱ ὡραιόταται εἰκόνες καὶ ἕνα ἀκόμη ποιητικὸ ἀφιέρωμα τῆς κ. Φιλίππου ἐξεδόθησαν σὲ κομψὸ τεῦχος. Σ' αὐτὸ συναγωνίζονται ἡ ἐκλεκτικότης τοῦ πνεύματος, ἡ εὐγλωττία τῶν εἰκόνων (ἔργων διασήμων καλλιτεχνῶν) καὶ ἡ ἀνώτερη αἰσθητικὴ μορφὴ τῆς τυπογραφικῆς τέχνης (ἔργον τοῦ Ἀχιλλέα Ζαβαλλῆ καὶ αὐτό). Γαλανὸ φῶς ἀπὸ τὸν ἀκρίτα τοῦ Ἑλληνικοῦ νότου — τόσο ὡραῖο καὶ ἀκτινοβόλο...

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΣΕΡΡΩΝ

Ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Χρ. Χατζηβασιλείου

Ὁ ζηλωτὴς ἐκπαιδευτικὸς κ. Ἰωάν. Χρ. Χατζηβασιλείου, καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου Μαυροθάλασσας Σερρῶν, ὡς πνευματικὸς λειτουργὸς μὲ συναίσθησιν τῆς ἐκπολιτιστικῆς ἀποστολῆς του, μᾶς ἔστειλε τὸ πρῶτο του βιβλιαράκι, μὲ θέμα τὸ πανηγύρι τῆς Ἁγίας Μαρίνας τοῦ χωριοῦ Πύργος Σερρῶν.

Καθὼς μᾶς εἶναι γνωστὸν μέσα στὸ Λαογραφικὸ ὑλικὸ ζεῖ καὶ δρᾶ ἡ ψυχὴ τοῦ πολὺ Λαοῦ μὲ τοὺς ἀκοιμήτους πόθους καὶ φόβους της.

Ἡ Λαογραφία εἶναι τὸ πιὸ ἁγνὸ μέταλλο τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ ἂν τὸ ἀναλύσωμε θὰ βροῦμε τὴν ποιότητα καὶ τὴν πηγή της. Ὅπως γράφει ὁ συγγραφεύς, ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ μιὰ τοπικὴ παράδοση, ἐρχόταν κάθε χρόνο, τὴν παραμονὴ τῆς Ἁγίας Μαρίνας (16 Ἰουλίου) ἕνα μεγάλο ἐλάφι, μὲ ὄμορφα μάτια, μὲ ψηλόλεπτα πόδια, μὲ καστανέρυθρο κοντὸ τρίχωμα καὶ πολλὰ διακλαδισμένα κέρατα. Τσαλαβουτώντας στὰ καθαρὰ νερὰ τοῦ Ἐγοβίτη, περνοῦσε ἀπέναντι γιὰ νὰ συνεχίση τὸν δρόμο ποὺ τοῦ ἔδειχνε ἡ Ἁγία Μαρίνα, ἡ ὁποία φέρνει στὸ μυαλό μας τὴν Ἐλαφηβόλον Ἄρτεμιν. Κάθε ἐμπόδιο τὸ περνοῦσε μὲ Θεία χάρι καὶ τελικὰ ἔφθανε στὸ Ἐκκλησάκι τῆς Ἁγίας Μαρίνας. Ἐκεῖ συγκεντρώνονταν πολλοὶ πανηγυριῶτες καὶ τὸ περίμεναν μὲ ἀγωνία, ὅταν ἤρχετο, τὸ ἐπεριποιοῦντο ὅσο μποροῦσαν περισσότερο. Ἦταν γι' αὐτοὺς ἕνα ἱερὸ ζῶο τῆς Ἁγίας, ὅπως ὁ ταῦρος τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους στὸ χωριὸ Ἁγία Παρασκευὴ τῆς Λέσβου.

Τὴν ἑπομένη, ἐγίνετο μιὰ αἱματηρὴ θυσία, ὅπως ἀκριβῶς ἐγίνετο κατὰ τὴν ἀρχαία ἐποχή, στὰ ἐλαφηβόλια. Τὸ σφαγμένο ἐλάφι ἐψήνετο καὶ προσεφέρετο στοὺς πανηγυριῶτες. Τὰ ἐλαφοκέρατα, τὰ ἔπαιρναν καὶ τὰ κρατοῦσαν στὰ σπίτια, γιὰ ν' ἀπομακρύνουν τὰ διάφορα κακά. Πολλὰ τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ διαφωτιστικὰ ἀναφέρει στὸ βιβλιαράκι του αὐτὸ ὁ ἐκλεκτὸς συγγραφεὺς ποὺ μᾶς θύμισαν τὸ ἔργον τοῦ Σουηδοῦ συγγραφέως Νίλσον «Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Θρησκείας» καὶ ἀξίζουν θερμὰ συγχαρητήρια στὸν ἐξ Ἁγιάσου τῆς Λέσβου κ. Ἰωάν. Χρ. Χατζηβασιλείου γιὰ τὴν πνευματική του αὐτὴ προσφορά, ἡ ὁποία, ἀσφαλῶς, θὰ ἔχη συνέχεια καὶ θερμῶς τὸ εὐχόμεθα.

Αἰδ. Ζάνος Γουγουτᾶς

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἠλεκτρονική διερεύνησις τῆς Πυραμίδος τοῦ Χέοπος

Τὸ ἀστρονομικὸν παρατηρητήριον τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μπολώνια ἐδημοσίευσε τὰ πορίσματα διερευνήσεως τῆς περιφήμου μεγάλης πυραμίδος τοῦ Χέοπος, ποὺ ἔγινε μὲ ἠλεκτρονικὰ μηχανήματα.

Ἡ ἐπιστήμη ἀποδίδει τὴν κατασκευὴ τῆς μεγάλης πυραμίδος στὸν Φαραὼ Χέοπα, τοῦ 27ου αἰῶνος π.Χ., ἐνῷ ὁ Ἄραβας ἱστορικὸς Ἀμποὺ Ζεῒντ βεβαιώνει ὅτι στὴν ἐποχή του ὑπῆρχε ἐπιγραφή, κατὰ τὴν ὁποία ἡ πυραμίδα χτίσθηκε «ὅταν ἡ Λύρα εὑρίσκετο στὸ ζώδιον τοῦ Καρκίνου», ἤτοι 20.000 ἔτη παλαιότερα, ἡ δὲ Μπλαβάτσκυ τῆς ἀποδίδει πολὺ μεγαλύτερη ἀρχαιότητα. Τὸ ζήτημα τῆς ἡλικίας τῆς πυραμίδος θὰ ἀποσαφηνισθῇ μὲ τὶς διεξαγόμενες ἀκόμη ἀναλύσεις τῶν ἠλεκτρονικῶν δεδομένων. Ὡρισμένα πορίσματα ἤδη ἐδόθησαν στὴν δημοσιότητα:

1. Ἡ μεγάλη πυραμίδα εἶναι προσανατολισμένη βορειοδυτικὰ μὲ ἀκρίβεια 0° 3′ 36″ στὸ γεωγραφικὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ὑποστηρίζεται δὲ ὅτι οἱ Ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐπέτυχαν αὐτὸν τὸν προσανατολισμὸ μὲ τὴν καθημερινὴ παρατήρησι τῆς περιστροφῆς τῆς Γῆς.

2. Τὸ ὕψος τῆς πυραμίδος πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ ἕνα δισεκατομμύριο μᾶς δίνει τὴν μέση ἀπόστασι τῆς Γῆς ἀπὸ τὸν Ἥλιο.

3. Τὸ μῆκος τῆς βάσεως διαιρούμενον διὰ τοῦ πυραμιδικοῦ κυβικοῦ (μ/μ 25,4264 ἢ 999/1000 τοῦ ἀγγλικοῦ δακτύλου) μᾶς δίνει τὸν ἀριθμὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους (365,24).

4. Τὸ πυραμιδικὸν κυβικὸν πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ δέκα ἑκατομμύρια ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀκτῖνα τῆς γηΐνης σφαίρας.

5. Ἡ περίμετρος τῆς βάσεως τῆς πυραμίδος εἶναι ἴση πρὸς τὴν περιφέρειαν, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀκτῖνα τὸ ὕψος τῆς πυραμίδος.

Κατὰ τὸν ἀστρονόμο Μπιὸτ αἱ πυραμίδες ἀποτελοῦσαν ἕνα εἶδος πέτρινου ἡμερολογίου. Ἡ κλίσις τῆς ἐπιφανείας τῆς μεγάλης πυραμίδος εἶναι τέτοια, ὥστε ἕνας παρατηρητὴς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στὸ βόρειο πλευρό, κατὰ τὴν ἰ-

σημερία, βλέπει τὸν ἥλιο ἀκριβῶς στὴν κορυφὴ τῆς πυραμίδος. Παρόμοια λειτουργία ὑποστηρίζεται ὅτι εἶχαν οἱ ὀγκόλιθοι τοῦ Στόουνχεντζ τῆς Ἀγγλίας καὶ οἱ «Μενχὶρ» τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἡ Μπλαβάτσκυ στὴν «Μυστικὴ Διδασκαλία» καὶ τὴν «Ἀποκαλυφθεῖσαν Ἴσιδα» ἀσχολεῖται ἐκτενῶς μὲ τὰ ἀρχαῖα αὐτὰ μνημεῖα καὶ ὑποστηρίζει ὅτι ὑπῆρχε κάποια μυστικὴ γνῶσις τῶν οὐρανίων φαινομένων, ποὺ ἀπετυπώθη σ᾿ αὐτά. Ὑπῆρχε δηλ. μία «ἐσωτερικὴ» γεωμετρία.

Παρόμοιες ἔρευνες διεξάγονται τὸν τελευταῖο καιρό, στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὸν ταξίαρχο ἐ.ἀ. κ. Θεοφάνη Μανιᾶ, ὁ ὁποῖος εἰδικεύεται στὴν μυστικὴ σχέσι τῶν διαφόρων ἀρχαίων ἱερῶν μεταξύ τους, βάσει τῶν γεωμετρικῶν δεδομένων των.

Ἀποστολὴ πρὸς τὸν Δία

Ὁ ἀμερικανικὸς «Πρωτοπόρος —Φ», ποὺ ἐξετοξεύθη πρὸς τὸν πλανήτη Δία, ὑπολογίζεται νὰ φθάση τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1973. Γιὰ πρώτη φορὰ ἕνας τεχνητὸς δορυφόρος στέλλεται στὰ ἄκρα τοῦ Ἡλιακοῦ μας συστήματος. Θὰ διατρέξη σοβαρὸ κίνδυνο κατὰ τὸν Ἰούνιο, καθὼς θὰ περνᾶ ἀπὸ τὴν περὶ τὴν τροχιὰ τοῦ Ἡλίου ζώνη τῶν ἀστεροειδῶν. Αὐτοὶ οἱ ἀστεροειδεῖς, ἀνερχόμενοι σὲ 2.500 περίπου, μὲ διάμετρο μερικῶν χιλιομέτρων, μοιάζουν μὲ βολίδες. Θὰ πρέπει ὁ «Πρωτοπόρος» νὰ εἶναι τυχερὸς γιὰ νὰ μὴ συγκρουσθῆ μαζί τους, ὥστε νὰ συνεχίση τὸ ταξίδι του. Τὸ πέρασμα μέσα ἀπὸ τοὺς ἀστεροειδεῖς θὰ διαρκέση 200 ἡμέρες. Πρόσθετος κίνδυνος θὰ εἶναι οἱ μετεωρῖται. Ἐὰν ὁ «Πρωτοπόρος» φθάση τελικὰ στὸν Δία, θὰ συλλέξη πληροφορίες τεραστίας σημασίας γιὰ τὴν Ἐπιστήμη.

Ὁ Ζεὺς χαρακτηρίζεται πλανήτης «αἰνιγματικός». Ἂν καὶ εἶναι χίλιες φορὲς ὀγκωδέστερος ἀπὸ τὴν Γῆ, εἶναι μόνον 318 φορὲς βαρύτερος ἀπὸ αὐτήν. Μοιάζει ἴσως περισσότερο μὲ τὸν Ἥλιο παρὰ μὲ τὴν Γῆ. Ἡ πυκνότης του εἶναι 1,3 σὲ ἀναλογία μὲ τὴν πυκνότητα τοῦ ὕδατος (Γῆ=5).

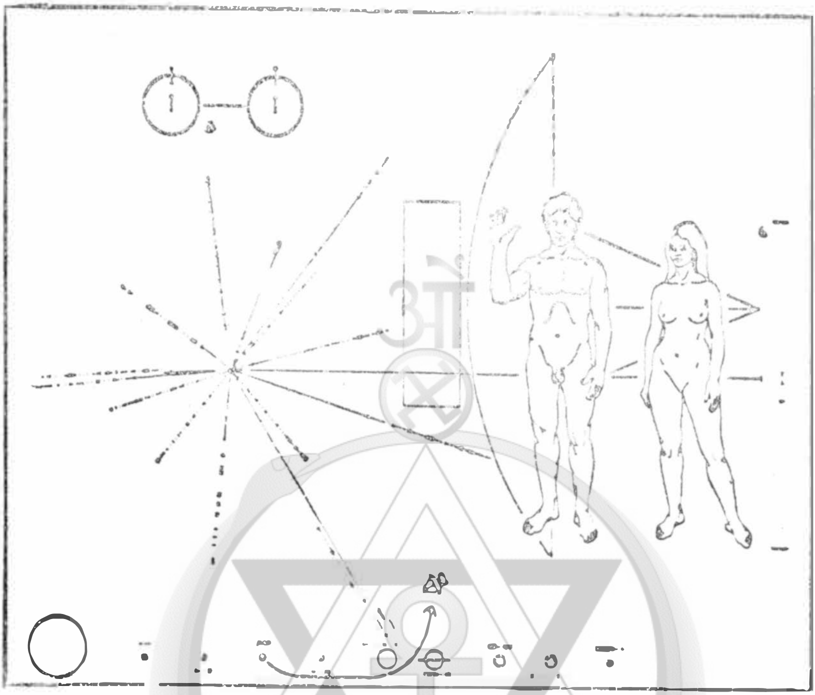
Εἶναι μία ἀστείρευτη πηγὴ ἠλεκτρομαγνητικῶν ἐκπομπῶν.

Στὴν παχειὰ ἀτμόσφαιρά του ὑπάρχει ὑδρογόνο, μεθάνιο, ἀμμωνία, καὶ ἂν κάτω ἀπὸ τὶς συνθῆκες αὐτὲς ἔχει ἐμφανισθῆ τὸ φαινόμενο τῆς ζωῆς, πρέπει ἀσφαλῶς νὰ εἶναι μία ζωὴ διαφορετική.

Ὁ «Πρωτοπόρος», περνώντας εἰς ἀπόστασιν 150.000 χιλιομέτρων ἀπὸ τὸν Δία, δὲν θὰ μπορέση, βέβαια, νὰ διαπιστώση τὴν ὕπαρξι ζωῆς καὶ τὸ εἶδος της, ἀλλὰ θὰ μεταδώση ἐνδείξεις.

Τὰ στοιχεῖα ποὺ περιμένουν ἀπ᾿ αὐτὸ οἱ Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες θὰ εἶναι ἴσως πολὺ πιὸ ἐνθαρρυντικὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἔλαβαν ἀπὸ τὴν Σελήνη, τὸν Ἄρη ἢ τὴν Ἀφροδίτη.

Ὁ «Πρωτοπόρος» ἔχει ἐντολὴ νὰ ρίξη στὴν ἐπιφάνεια τοῦ Διὸς καὶ ἕνα «μήνυμα» τῶν γηΐνων ἀνθρώπων. Τὸ σχέδιο αὐτό, πάνω σὲ μεταλλικὴ πλάκα, περιεγράφη

Τὸ μήνυμα τῆς Γῆς πρὸς τὸν Δία

ὡς «μήνυμα ἐλπίδος» (γιὰ τὴν ὕπαρξι καὶ ἄλλων λογικῶν ὄντων) ἢ καὶ «ἀπογνώσεως» (γιὰ τὴν μὴ ὕπαρξι ἢ τὴν ἀδυναμία διαπιστώσεως).

Κατ᾽ ἀρχὴν σημαίνει ὅτι εἴμαστε ὅλοι ἐδῶ καὶ ὅτι εἴμαστε ἄνθρωποι ποὺ μποροῦν νὰ σκέπτωνται καὶ νὰ σχεδιάζουν λογικὲς γραμμές.

Ὁ ἄγνωστος παραλήπτης, κάπου στὸ ἀχανὲς διάστημα — ἂν βεβαίως ὑπάρξη παραλήπτης — θὰ ἀντιληφθῆ ἀπ᾽ αὐτὲς τὶς γραμμὲς καὶ τὰ σκίτσα ὅτι στὴ Γῆ ὑπάρχει ζωή, καὶ μάλιστα λογική.

Ἂν θέλη, ἂν φλέγεται ἀπὸ περιέργεια νὰ μάθη περισσότερα, δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐπικοινωνήση μαζί μας: Ἡ διεύθυνσίς μας εἶναι γραμμένη στὸ κάτω μέρος τῆς μετάλλινης πλάκας ποὺ φέρει τὸ μήνυμα.

Ἕνας μεγάλος ἥλιος καὶ ἐννέα πλανῆτες, μὲ τὰ συγκριτικὰ μεγέθη τους: Τὸ ἡλιακό μας σύστημα. Ἀπὸ τὸν τρίτο πλανήτη ξεκινᾶ ἡ τροχιὰ τοῦ «Πρωτοπόρου». Περνάει ἀπὸ τὸν ἕκτο, τὸν Δία, καὶ μετὰ προχωρεῖ στὸ Ἄγνωστο.

Οἱ ἀκτινωτὲς γραμμὲς παριστάνουν τὰ 14 πάλσαρ ποὺ ἔχουμε ἀνακαλύψει, δηλαδὴ τὴν τελευταία λέξι τῆς ἐπιστήμης μας.

Τὰ πάλσαρ εἶναι πηγὲς κοσμικῆς ραδιενεργείας χαμένες σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ διαστήματος καὶ ἀνεξιχνίαστες ἀκόμη στὴ σημασία τους.

Ἂν ὅμως ὑποτεθῇ ὅτι τὸ ὂν ποὺ θὰ συλλάβῃ τὸ μήνυμα δὲν θὰ εἶναι ἀρκετὰ λογικὸ γιὰ νὰ ξέρῃ τί σημαίνει πάλσαρ, μπορεῖ νὰ φωτισθῇ ἴσως ἀπὸ τὸ παραλληλόγραμμο: Εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ στοιχειώδη σχήματα τῆς ἀνθρωπίνης γεωμετρίας, καὶ ἂν ὑπάρχουν κάπου πλάσματα μὲ στοιχειώδη λογικὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι σὲ θέσι νὰ τὸ ἀναγνωρίσουν.

Φυσικά, ὅλα αὐτὰ εἶναι θεωρητικά.

Τί εἴδους ζωή;

Ἐν τῷ μεταξύ, ἔγινε καὶ πάλι ἐπίκαιρο τὸ πρόβλημα τοῦ εἴδους τῆς τυχὸν ὑπαρχούσης ζωῆς σὲ ἄλλους πλανῆτες.

Μὲ τί ὅμως θὰ μοιάζουν αὐτὰ τὰ ἐξωγήϊνα νοήμονα ὄντα; Θὰ εἶναι ἄραγε ἔτσι, ὅπως τὰ περιγράφουν τὰ διηγήματα ἐπιστημονικῆς φαντασίας; Πλάσματα ὅμοια μὲ μυρμήγκια, ποὺ θὰ κραδαίνουν ἀκτῖνες θανάτου, χονδροειδῆ ρομπότ, παλλόμενες σφαῖρες ἀπὸ «ὑπερνοήμονα» ὕλη, φαντάσματα ἀπὸ φῶς; Ἕνα μόνο φαίνεται σίγουρο. Δὲν θὰ εἶναι ὁμοιώματά μας. Σύμφωνα μὲ τὸν καθηγητὴ Ζντένεκ Κοπάλ, ἡ γενετικὴ δομὴ τοῦ Ἀνθρώπου εἶναι τόσο πολύπλοκη, ὥστε οἱ πιθανότητες γιὰ τὴν ὕπαρξη ἑνὸς σωσία μας στὸ Σύμπαν εἶναι ἴσες μὲ 1 πρὸς 10, ἀκολουθούμενο ἀπὸ 936 μηδενικά.

Ὁ ἄνθρωπος ξεπέρασε τὸ στάδιο τοῦ πιθήκου ἐδῶ καὶ 20 ἑκατομμύρια χρόνια. Ὑπῆρξε κάπως πολιτισμένος γιὰ 50.000 ἴσως χρόνια. Ποιός θὰ μποροῦσε νὰ φαντασθῇ μιὰ νοημοσύνη ποὺ νὰ προηγῆται ἀπὸ μᾶς ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια χρόνια; Τὸ ἐπίπεδο ἐπαφῆς θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι ἀκόμη πιὸ ἐκτεταμένο σὲ διαφορὲς ἀπὸ ὅ,τι αὐτὸ ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν μυρμηγκιῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Βεβαίως, νοήμονα ὄντα μὲ ὅμοιες ἡλικίες μπορεῖ νὰ ἔχουν ἐξελιχθῇ σύμφωνα μὲ ὡρισμένες κοινὲς ἀρχές, π.χ., μὲ μάτια ἐξαιρετικὰ ἀνεπτυγμένα, ἄκρα ποὺ θὰ ἐπιτρέπουν εὔκολη μετακίνηση, προεκτάσεις τῶν ἄκρων ποὺ θὰ δίνουν τὴν δυνατότητα τοῦ χειρισμοῦ ἀντικειμένων (καὶ πῶς θὰ μποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ ἕνας μηχανοκρατούμενος πολιτισμὸς χωρὶς αὐτά;).

Ὅμως οἱ διαφορὲς στὸ περιβάλλον ἔχουν συχνὰ δώσει διαφορετικὰ ἀποτελέσματα. Ὄντα ποὺ θὰ ζοῦσαν κοντὰ σὲ ἄλλους τύπους ἄστρων μπορεῖ νὰ ἔχουν μάτια προσαρμοσμένα σὲ ἄλλο μέρος τοῦ χρωματικοῦ φάσματος. Θὰ μποροῦσαν, π.χ., νὰ βλέπουν ὑπέρυθρο φῶς, ἀλλὰ νὰ εἶναι τυφλὰ στὶς ὁρατὲς ἀκτινοβολίες.

Ἐπίσης, ἡ λογικὴ λέει ὅτι πλάσματα ποὺ θὰ ζοῦσαν σὲ μεγάλους πλανῆτες, κάτω ἀπὸ πολὺ μεγαλύτερη βαρύτητα, πρέπει νὰ ἔχουν στερεώτερους σκελετοὺς καὶ νὰ κινοῦνται πλησιέστερα στὸ ἔδαφος. Ἐνῷ ὅσα ζοῦν σὲ ἀτμόσφαιρες μὲ μεγάλες πιέσεις πρέπει νὰ ἔχουν σκληρότερα σώματα,

ἴσως κλεισμένα σὲ ἕνα εἶδος ὀστράκου.

Μερικοὶ κάτοικοι τοῦ Σύμπαντος μπορεῖ νὰ ἀναπνέουν ἀέρια ποὺ ἐμεῖς θεωροῦμε δηλητηριώδη. Ὁ Κὰρλ Σάγκαν, καθηγητὴς Ἀστρονομίας τοῦ Κορνέλ, προβάλλει τὴν ἰδέα ὑποθετικῶν κατοίκων μὲ σχῆμα μπαλλονιῶν γιὰ πλανῆτες ὅπως ὁ Ζεύς. Τὰ ὄντα αὐτὰ θὰ προσλαμβάνουν ὀργανικὰ συστατικὰ ἐνῶ θὰ ἐπιπλέουν σὰν τὶς φάλαινες ποὺ τρέφονται ἀπὸ τὸ πλαγκτόν, σὲ ἀεριώδεις «θάλασσες» ὑπὸ ὑδρογόνο, ἀμμωνία καὶ μεθάνιο!

Ὁ ἅγιος Φλωρίνης καὶ τὰ μακρυὰ μαλλιὰ

«Ζήτημα» ἐδημιουργήθη ἀπὸ ἐγκύκλιον τοῦ Μητροπολίτου Φλωρίνης κ. Αὐγουστίνου Καντιώτη πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς δικαιοδοσίας του νὰ μὴν τελοῦν γάμους ἢ βαπτίσεις, ἐὰν οἱ γαμβροὶ ἢ οἱ ἀνάδοχοι ἔχουν μακρυὰ μαλλιά. Ὁ ἅγιος Φλωρίνης ἦλθε εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἁγίου Λαρίσης, ὁ ὁποῖος, πρῶτος, διέκοψε τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, προκειμένου ὁ γαμβρὸς νά... πάῃ νὰ κουρευτῆ!

Πολλοὶ ἔλαβαν «θέσι» ἐπὶ τοῦ ζητήματος καὶ ἦτο ἰδιαιτέρως «προσγειωμένη» ἡ ἄποψις τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Παντελεήμονος, ὁ ὁποῖος, ὑπογραμμίζοντας τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν ἴδια ἡμέρα, ποὺ ἐδημοσιεύετο ἡ ἐγκύκλιος τοῦ Μητροπολίτου Φλωρίνης, ἐδημοσιεύετο ἀφ' ἑτέρου φωτογραφία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐπιδίδοντος βραβεῖον «ἐξαιρέτων πράξεων» σ' ἕνα... μακρυμάλλη νέο, ἄρα τὸ μῆκος τῶν τριχῶν δὲν μπορεῖ νὰ θεωρῆται τεκμήριον χριστιανικότητος ἢ μή.

«Μετάθεσιν» τῆς βάσεως ἐλέγχου ἔκαμε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γερ. Κονιδάρης, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ὑπεστήριξε τὸ μὴ σοβαρὸν της δημιουργίας ζητήματος «περὶ τριχῶν» (διότι ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν ἀνθρώπων, ἀκόμη καὶ τῶν κληρικῶν, δὲν εἶναι στατική, εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ ἀείμνηστος Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος εἶχε γράψει, διὰ λόγους Κανονικούς, ἐναντίον τῆς κόμης τῶν κληρικῶν), ἐδήλωσεν ὅτι ὁ κ. Αὐγουστῖνος Καντιώτης παρανόμως ἐμφανίζεται ὡς Μητροπολίτης. Ἡ ἐκλογή του ἔγινε κατὰ παράβασιν τοῦ 16ου Κανόνος τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου Κων)πόλεως (Μάιος τοῦ ἔτους 861) «περὶ τοῦ μὴ ἐκλέγειν ἐπίσκοπον ζῶντος τοῦ πρώτου». Ὅταν ἐξελέγη ἐπίσκοπος Φλωρίνης ὁ πατὴρ Αὐγουστῖνος (Ἰούνιος 1967) ἔζη ὁ Μητροπολίτης Φλωρίνης Βασίλειος. Δὲν εἶχε παραιτηθῆ, δὲν εἶχε καθαιρεθῆ, εἶχεν ὅλα τὰ νόμιμα δικαιώματα. Ὡς «ὑφαρπαγὴ» θεωρεῖται κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας ἡ εἰς Φλώριναν μετάβασις τοῦ κ. Καντιώτη καὶ ἄκυρος ἡ χειροτονία του, συμφώνως καὶ πρὸς τὸν 16ον Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἐξ ἄλλου, ἄκυρος εἶναι, κατὰ τὸν κ. Κονιδάρην, καὶ βάσει τῶν Κανόνων Γ' τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ Λ' τῶν Ἀποστόλων, ὡς ἐκ τῆς σημειωθείσης πολιτικῆς παρεμβάσεως.

Ἀλλά, ἡ κανονικότης ἢ μὴ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Καντιώτη εἶναι ἄσχετος μὲ τὸ θέμα τῶν μακρυμάλληδων.

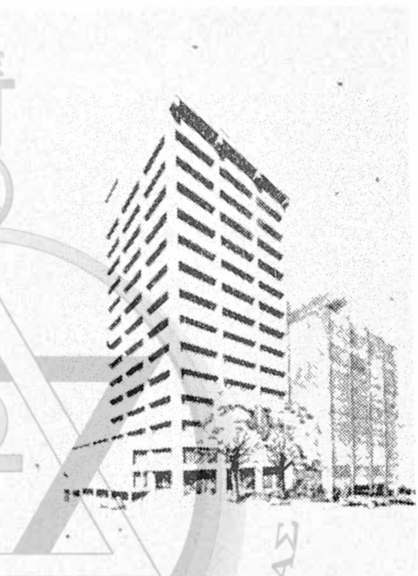
Τὰ μακρυὰ μαλλιὰ καὶ ἡ Μπλαβάτσκυ

Στὸ περιοδικὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ τμήματος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἐδημοσιεύθη σημείωμα τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀλεξάντερ Γουΐλδερ, ἀναφέροντος ὅτι τὰ μακρυὰ μαλλιὰ ἦσαν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔνδειξις αἴγλης καὶ ἀξιοπρεπείας. Μόνον οἱ σκλάβοι καὶ οἱ ἐργάται ἔκοβαν τὰ μαλλιά τους. Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ εὐγενεῖς ἔτρεφαν κόμην, κατὰ μίμησιν τοῦ Σαμψὼν καὶ τοῦ Μίθρα. Ἐπίσης ἄφηναν μακρυὰ μαλλιὰ οἱ «κύριοι», ἤτοι οἱ ἐλεύθεροι, ἦσαν δὲ τὰ μακρυὰ μαλλιὰ ὄχι μόνον σύμβολον κοινωνικῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ ἀνδρικότητος. Τὸ κόψιμο τῶν μαλλιῶν ἐθεωρεῖτο σὰν φθορὰ ζωτικῆς δυνάμεως.

Ἡ σύνταξις τοῦ περιοδικοῦ ὑπενθύμισε ὅτι ἡ ἱδρύτρια τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας Ἕλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκυ, σὲ σχόλιό της, τὸν Ἰούνιο τοῦ 1883, στὸ περιοδικὸ «Λούτσιφερ», ἔγραφε ὅτι μακρυὰ μαλλιὰ δὲν εἶχαν μόνον ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοι (πλὴν τοῦ Παύλου), ἀλλὰ καὶ οἱ Ναζηραῖοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Σαμψών, Σαούλ, Ἰωάννης Βαπτιστὴς κ.ἄ.), οἱ Σαδδουκαῖοι, οἱ μεμυημένοι τοῦ Θιβέτ καὶ ὁ σύγχρονος χριστιανικὸς κλῆρος καὶ οἱ μοναχοί, «μερικῶν δὲ ἐξ αὐτῶν — κατέληγεν ἡ Μπλαβάτσκυ — ἔμεινε παροιμιώδης ἡ μακροβιότης».

Κτίριο 13 ὀρόφων στὴν Αὐστραλία

Εἶναι τόσο σπουδαῖο ἕνα κτίριο 13 ὀρόφων; Ὄχι, βέβαια.

Ἐκτὸς ἂν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ κτίριο θ' ἀνήκη στὴν Θεοσοφικὴ Ἑταιρία. Πράγματι, τὸ ἐθνικὸ τμῆμα τῆς Αὐστραλίας τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ἀφοῦ ἐξεποίησε τὴν ἕως τώρα ἀκίνητη περιουσία του καὶ ἀγόρασε ἕνα διώροφο παληὸ κτίριο στὸ βόρειο Σίδνεϋ, ἄρχισε τὴν ἀνέγερσι κτιρίου 13 ὀρόφων γιὰ τὴν καλύτερη ἐξυπηρέτησι τῶν σκοπῶν του. Τὸ σχέδιο προβλέπει βιβλιοπωλεῖο στὸ ἰσόγειο καὶ αἴθουσα δημοσίων διαλέξεων καὶ αἴθουσα κινημ) φικῶν προβολῶν καὶ αἴθουσες στὸν πρῶτο ὄροφο γιὰ συνεδριάσεις τῶν στοῶν. Θὰ ὑπάρχουν

καὶ δύο ὑπόγειοι σταθμοὶ αὐτοκινήτων. Ἡ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία προσδοκᾶ ἀξιόλογα εἰσοδήματα ἀπὸ τὴν ἐνοικίασι τῶν πλεοναζόντων διαμερισμάτων στοὺς 12 ὀρόφους.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτή, ἂς σημειωθῆ ὅτι τὸ ἐθνικὸ τμῆμα Ἑλλάδος τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας ἔχει θέσει ὡς στόχο τὴν ἀπόκτησι ἰδιοκτήτου στέγης στὸ κέντρο τῶν Ἀθηνῶν, βάσει σχεδίου σὲ μία ἀπὸ τὶς πολυκατοικίας, ποὺ θ' ἀνεγερθοῦν προσεχῶς. Ἡ στέγη τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας θ' ἀποτελῆται ἀπὸ μία αἴθουσα δημοσίων διαλέξεων, μία μικρότερη αἴθουσα ἐργασιῶν τῶν στοῶν, γραφεῖα καὶ δανειστικὴ βιβλιοθήκη. Ἀλλὰ τὸ σχέδιο αὐτὸ θὰ κινηθῆ μόνον ὅταν — καὶ ἐὰν — ὑπάρξουν ἐπαρκεῖς εἰσφοραὶ ὥστε νὰ ἐπιδιωχθῆ εἰδικὴ σύμβασις μὲ κάποια οἰκοδομικὴ ἑταιρία.

«Ἀμφισβήτησις» ρωμαιοκαθολική

Ἕνα ἄρθρο τοῦ δόκτορος Γκιουζέππε Βάλλε στὴν «Θεοσοφικὴ Ἐπιθεώρησι» τῆς Ἰταλίας ἀποκαλύπτει ὅτι ἐκδηλώνεται καὶ μέσα στὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία μία «ἀμφισβήτησις», ἀλλὰ καὶ μία συντηρητικὴ ὀπισθοχώρησις, πολὺ πίσω ἀπὸ τὶς γραμμὲς τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, τὸν ὁποῖον ἐκήρυξαν ὁ παπας Ἰωάννης ὁ 23ος καὶ ἡ Β' Βατικανὴ Σύνοδος. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, μερικοὶ τολμηροὶ κληρικοὶ προχωροῦν πολὺ ἐμπρός, σὲ φιλελεύθερες ἐκδηλώσεις, ἐνῶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἐκπρόσωποι τῆς ἐπίσημης ἐκκλησίας ἀρνοῦνται τὸν διάλογο ἀκόμη καὶ μέσα στὸν ἴδιο τὸν Ρωμαιοκαθολικισμό. Ἀλλά, ἂς παρακολουθήσωμε τὰ περιστατικά:

Ἕνας φραγκισκανὸς καλόγηρος, ὁ Ἀγκοστίνο Ζερμπινάτι, ἐφημέριος στὴν ἐνορία τῆς Ὀρέτζινα καὶ καθηγητὴς θρησκευτικῶν σὲ ἕνα σχολεῖο τῆς Γένοβας, ἦλθε σὲ ἀνοικτὴ ἀντίθεσι πρὸς τὴν Κούρια τῆς Γένοβας, ὅταν ἀρνήθηκε νὰ ἐκτελέση διαταγή της περὶ συλλογῆς καὶ ὑποβολῆς πληροφοριῶν γιὰ τὸ ποίμνιό του. Ἕνας ἐκπαιδευτικὸς καὶ κληρικός, εἶπε, δὲν εἶναι ἀστυνομικὸς ἐπιφορτισμένος μὲ τὴν παρακολούθησι τῶν ἰδεῶν τῶν ἄλλων. Εἶναι μόνον ἕνας ἀναζητητὴς τῆς ἀληθείας, ὁ ὁποῖος ὀφείλει νὰ βοηθήση καὶ τοὺς ἄλλους στὴν ἴδια ἀναζήτησι. Ἀλλά, δὲν ἦταν μόνον αὐτό.

Στὸ σχολεῖο συνεζήτησε μὲ τοὺς μαθητάς του γιὰ τὴν ἐπιλογὴ ἑνὸς βιβλίου γιὰ τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα τοῦ ἔτους, περιλαμβανομένων καὶ βιβλίων ἄλλων θρησκειῶν, ἀπὸ τὴν ἄποψι ὅτι κάθε θρησκεία περιέχει ἕνα μέρος τῆς ἀλήθειας. Τελικά, ἐπελέγη τὸ Εὐαγγέλιο καὶ ὄχι ἡ Κατήχησις. Στὴν ἐκκλησία, δὲν περιωρίζετο στὰ ἀπὸ ἄμβωνος κηρύγματα, μὰ εἶχε ἀρχίσει ἕνα ζωντανὸ διάλογο μὲ τοὺς πάντες, πιστοὺς ἢ μή, προτεστάντες ἢ ἀθέους, βαπτισμένους ἢ μή, ἐν γένει μὲ κάθε ΑΝΘΡΩΠΟ, μέλος τῆς ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ. Καὶ ἔτσι γεννήθη-

κε ἡ ΚΟΙΝΟΤΗΣ τῆς Ὀρέτζινα, πού ἔφθασε πολύ πέραν τῶν γεωγραφικῶν συνόρων τῆς ἐνορίας. Κάθε Παρασκευή βράδυ ἔφθαναν ἀπό ὅλη τή Γένοβα ἀκροαταί καί συνομιληταί τοῦ «φράτε» Ζερμπινάτι. Τό πλῆθος ἔγινε τόσο μεγάλο, πού ὁ ἐφημέριος ἀναγκάσθηκε νά μιλάη σέ μιά πλατεῖα. Τί ἔλεγε ὅμως; Κατέκρινε τή στάσι κληρικῶν τῆς Φλωρεντίας, οἱ ὁποῖοι ἀρνήθηκαν τό «μύρωμα» σέ μιά ὁμάδα κοριτσιῶν, πού φοροῦσαν «μίνι». Λοιπόν — εἶπε ὁ Ζερμπινάτι — τό Ἅγιον Πνεῦμα κατέρχεται ἤ δέν κατέρχεται ἀνάλογα μέ τήν ἐπιθυμία ὡρισμένων κληρικῶν;

Τόν ἔπαψαν ἀπό δάσκαλο. Τοῦ ἔκαμαν μετάθεσι ὡς κληρικοῦ. Καί ὁ Ζερμπινάτι παραιτήθηκε, γιά νά μείνη στήν Ὀρέτζινα, ἐλεύθερος, στήν ἐλεύθερη ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ, ἐν ὀνόματι μόνον τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ, εἰς ἀναζήτησιν τῆς ΑΛΗΘΕΙΑΣ!

Ἀπό τήν Κούβα

Ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία καί τό καθεστώς τοῦ Φιντέλ Κάστρο τείνουν σέ ἀμοιβαία ἀνοχή. Ὑπάρχουν φανερά σημάδια ὅτι ἡ ὕφεσις μεταξύ τῶν δύο πλευρῶν αὐξάνεται συνεχῶς.

Ἕνδεκα Κουβανοί ἱερεῖς χειροτονήθηκαν: Ἦταν ἡ πρώτη ὁμάδα ἱερέων πού ἀπεφοίτησε ἀπό τήν ἱερατική σχολή Ἀβάνας ἀπό τότε πού ἔγινε ἡ ἐπανάστασις, ὁπότε οἱ περισσότεροι σπουδασταί τῆς σχολῆς εἶχαν φύγει ἀπό τήν χώρα. Ἐπίσης, οἱ ξένοι ἱερεῖς ἄρχισαν νά ἐπιστρέφουν στήν Κούβα.

Τό γεγονός, ὅτι ἡ καθολική ἐκκλησία ἐπέζησε σέ μιά χώρα, πού ἡ σοσιαλιστική ἐπανάστασις ἄλλαξε ἤ γκρέμισε τούς περισσότερους παλιούς θεσμούς, εἶναι ἐκπληκτικό. Ἕνας κυβερνητικός ἁρμόδιος ἐξήγησε ὅτι ἡ ἐκκλησία στήν Κούβα δέν ἦταν ποτέ ἀρκετά ἰσχυρή ὥστε νά ἀποτελῆ σοβαρή ἀπειλή γιά τό καθεστώς καί συνεπῶς «δέν διώχθηκε ποτέ».

Μία ἄλλη ἰδιαμορφία τοῦ σοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος τῆς Κούβας εἶναι ὅτι ἐπιτρέπει τήν ἐλευθέρα λειτουργία τοῦ Τεκτονισμοῦ, πρᾶγμα πού δέν συμβαίνει σέ καμμία ἄλλη χώρα τῆς «ἀνατολικῆς» ἰδεολογίας.

Σκυταλοδρομία

Στό Γκλίνταιηλ τῆς Καλιφορνίας μέ πρωτοβουλία ἐκκλησιαστικοῦ ραδιοσταθμοῦ διεξήχθη μιά πρωτότυπη «σκυταλοδρομία» ἀναγνώσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Διάφοροι ἐθελονταί διάβαζαν, μπροστά στό μικρόφωνο τοῦ σταθμοῦ, μέχρις ἐξαντλήσεως τῆς ἀντοχῆς των, τήν Ἁγία Γραφή. Ὅταν ἀπεσύροντο ἀπό τήν κούρασι, συνέχιζαν ἄλλοι τήν ἀνάγνωσι, καί αὐτό κράτησε —μέ τήν συμμετοχή 80 ἐκφωνητῶν— μία ἑβδομάδα!

Ναί μέν εἰς τήν Ἀποκάλυψη Ἰωάννου ἀναφέρεται, ὅτι «Μακάριος ὁ ἀναγνώσκων καί οἱ ἀκούοντες», ἀλλά ὁ Παῦλος (Ἐφεσ. 3, 4) ἐζήτει οἱ «ἀναγινώσκοντες νοῆσαι». Ἦτο, ὅμως, δυνατόν νά ὑπάρξη «νόησις» εἰς μίαν «μαραθώνιον» ἀνάγνωσιν τῆς Γραφῆς ἐπί ἕξη ἡμερονύκτια;

«Καῦσις»

Ἡ Βουλὴ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτείας τῆς Καλιφόρνιας ἐψήφισε νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐπιτρέπεται ἡ ρῖψις εἰς τὴν θάλασσα τῆς στάκτης τῶν νεκρῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γίνεται εἰς ἀπόστασιν τριῶν τουλάχιστον μιλίων ἀπὸ τὰς ἀκτὰς — προφανῶς πρὸς ἀποφυγὴν ρυπάνσεως τοῦ περιβάλλοντος.

Ἤδη ἕνα «γραφεῖον τελετῶν» τοῦ Λὸς Ἄντζελες χρησιμοποιεῖ ἰδιωτικὸν ἀεροπλάνον γι' αὐτὸν τὸν σκοπό. Φθάνοντας σὲ ὡρισμένο σημεῖο τοῦ Εἰρηνικοῦ — ποὺ ὑποδεικνύουν οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ, λέγει μία σύντομη προσευχὴ καὶ ρίχνει ἕνα σακκουλάκι μὲ τὴν τέφρα στὸν ὠκεανό. Ἡ διαδικασία διαρκεῖ 20′ λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ στοιχίζει 25 δολλάρια. Καὶ ἀντὶ νὰ κοιμᾶται τὸν αἰώνιο ὕπνο του στὸ ὑγρὸ χῶμα, ὁ νεκρὸς «ἐνεπιστεύθη τὸν ἑαυτό του στὰ στοιχεῖα τῶν ἑπτὰ θαλασσῶν», ὅπως ἀνέφερε ἡ διαφήμισις τοῦ νέου αὐτοῦ τρόπου ταφῆς καὶ διαδίδεται πολὺ τὸν τελευταῖο καιρὸ εἰς τὰς Δυτικὰς Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπανεφέρθη πρὸς συζήτησιν στὴν Ἑλλάδα τὸ θέμα τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν μὲ δημοσιογραφικὴ ἔρευνα, ἐνῶ ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἀνεκοίνωσε ὅτι ἐπὶ μία τριετία δὲν διατίθενται τάφοι στὸ Α′ Νεκροταφεῖο.

«Τὸ μῖσος κάνει καλό..»

Ὁ καθηγητὴς τῆς ψυχιατρικῆς στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λὸς Ἄντζελες Ράλφ Γκρήνσον συμβουλεύει τοὺς πελάτες του νὰ νιώθουν πέντε λεπτὰ μῖσος κάθε μέρα γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν ψυχική τους ἰσορροπία: «Τὸ μῖσος εἶναι ἕνα ἔνστικτο καὶ μιὰ φυσικὴ ἔκφραση τοῦ ἀνθρώπου, λέει. Εἶναι ἀνώφελο νὰ τὸ παραγνωρίζουμε καὶ νὰ τὸ καταπιέζουμε. Κάντε το νὰ βγῆ ἀπὸ τὸν ἑαυτό σας, λίγο - λίγο τὴν κάθε φορά, μέρα μὲ τὴν μέρα. Γιατὶ νὰ εἶστε σίγουροι, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα συγκεντρώνεται μέσα σας. Φροντίστε νὰ τὸ βγάλετε λίγο - λίγο καὶ νὰ εἶστε σίγουροι πὼς δὲν θὰ προξενήση κανένα κακό. Ἂν ὅμως τὸ καταπιέσετε, ἂν τὸ καταχωνιάσετε στὰ βάθη τοῦ ὑποσυνειδήτου σας, νὰ εἶστε σίγουροι ὅτι θὰ βρῆ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, ἕναν ὑπόγειο δρόμο, ἕναν δρόμο ἀπίθανο, γιὰ νὰ ξεπεταχτῆ στὴν ἐπιφάνεια. Καὶ αὐτὸ θὰ συμβῆ μὲ μιὰ τρομερὴ ἔκρηξη, συγκλονίζοντας τόσο ἐσᾶς ὅσο καὶ ἐκείνους ποὺ ὑπάρχουν γύρω σας».

Ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητής, σὲ συνάντησί του μὲ δημοσιογράφους καὶ εἰς ἀπάντησι ἐρωτήσεών των, ἐτόνισε ὅτι ἡ ἐξωτερίκευσις τῶν αἰσθημάτων εἶναι προτιμότερη ἀπὸ τὴν συμπίεσι ποὺ γίνεται εἴτε ἀπὸ ὑποκρισία, εἴτε ἀπὸ φόβο.

«Ὁ κάθε ἄνθρωπος — εἶπε — γεννιέται μὲ δύο ἐνστικτώδεις τάσεις ἀντίθετες μεταξύ τους. Ἡ πρώτη τὸν φέρνει κοντὰ στοὺς ἄλλους γιὰ νὰ βρῆ φυσικὲς ἱκανοποιήσεις: φαγητό, ἄγγιγμα, ἔρωτα. Οἱ ἀνάγκες αὐτὲς ὅταν ἱκανοποιοῦνται μεταβάλλονται σὲ εὐχαρίστηση, στὴν κατάσταση

δηλαδὴ ποὺ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἀγαπᾶμε ἐκεῖνον ἢ ἐκείνην ποὺ μᾶς δίνει τὴν εὐχαρίστηση. Ἡ δεύτερη τάση ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση: στὴν κυριαρχία, στὴν νίκη, στὴν καταστροφὴ τῶν ἐμποδίων ποὺ ἀντιμετωπίζουμε. Ἂν δὲν ἀφήσουμε τὶς τάσεις αὐτὲς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐπιθετικότητος νὰ ἐκφραστοῦν, μεταμορφώνονται, ἀλλοιώνεται ἡ φύση τους καὶ ἐμφανίζονται κάτω ἀπὸ ἄλλες μορφές. Ἡ φυσική, λοιπόν, τάση γιὰ μῖσος ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῆ. Ἂν τὴν καταπιέσουμε ἐμφανίζεται μὲ διαφορετικὸ τρόπο, περισσότερο, ὅμως καταστρεπτικὸ ἀπ' ὅ,τι ἂν θὰ μποροῦσε νὰ ξεπροβάλλη ἐλεύθερα».

Ἀλλά, ὁ καθηγητὴς προσέθεσε ὅτι τὸ καλύτερο εἶναι νὰ «ἀνυψώση» τὸ μῖσος, νὰ τὸ κατευθύνη δηλ. ὄχι ἐναντίον ἀνθρώπων, ἀλλὰ πραγμάτων. «Καὶ —προσέθεσε— ὑπάρχουν τόσα καὶ τόσα πράγματα ποὺ ἀξίζουν νὰ τὰ μισοῦμε: ὁ πόλεμος, ὁ ἐξτρεμισμός, ἡ ἀθλιότητα. Ὁ καθένας λοιπὸν μπορεῖ νὰ συντάξη ἕνα μικρὸ προσωπικὸ κατάλογο καὶ νὰ ρυθμίση ἀνάλογα τὴν συμπεριφορά του.

Χορτοφαγία

Συνῆλθε στὴν περιοχὴ τῆς Φλωρεντίας τὸ ἐτήσιο συνέδριο τῶν Ἰταλῶν χορτοφάγων ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ καθηγητοῦ Λάντο ντὲλ Σέρο ἀπὸ τὸ Μιλάνο, χορτοφάγου ἀπὸ δεκαετίες μὲ σύζυγο χορτοφάγο ἐπίσης, καὶ μὲ ἕνα παιδί, ποὺ τὸ ἀνέθρεψαν ἀμέσως μετὰ τὴ γέννησί του σύμφωνα μὲ τὴν χορτοφαγία (ἢ μᾶλλον τὴν ἀκρεωφαγία). Ὁ καθηγητὴς ντὲλ Σέρο ἀνέφερε στὸ συνέδριο πολλὰ περιστατικὰ ἀπὸ τὴν οἰκογενειακή του ἐμπειρία, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ ἀποχὴ ἀπὸ ζωϊκὲς τροφὲς ὄχι μόνον δὲν θίγει τὴν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμώνει.

Τὸ κάπνισμα

Τὸ Βασιλικὸν Ἰατρικὸν Κολλέγιον τοῦ Λονδίνου ἐδημοσίευσε ἔκθεσι 50 σελίδων γιὰ τὸ κάπνισμα, βάσει πορισμάτων πολυετῶν ἐρευνῶν. Σύμφωνα μὲ τὴν ἔκθεσι, τὸ κάπνισμα «εἶναι μία σημαντικὴ αἰτία θανάτου, ὅπως ἦσαν ἄλλοτε ὁ τύφος, ἡ χολέρα καὶ ἡ φυματίωσις». Ὁ ἄνθρωπος τῶν 35 ἐτῶν, ποὺ καπνίζει μιὰ μέση ποσότητα σιγαρέττων, θὰ χάση πεντέμιση ἔτη τῆς ζωῆς του, ἐν συγκρίσει μὲ τὸν μὴ καπνίζοντα. Ἡ ἔκθεσις ἀναφέρει μερικὲς ἀσθένειες ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ κάπνισμα καὶ καταλήγουν σὲ ἀναπηρία: βρογχῖτις, ἐμφύσημα, στεφανιαία, καρκίνος τοῦ στόματος, λάρυγγος καὶ οἰσοφάγου.. Οἱ θάνατοι ἀπὸ τὸ κάπνισμα σὲ ἀνθρώπους 35—64 ἐτῶν εἶναι τριπλάσιοι ἀπὸ τοὺς θανάτους ἐκ τροχαίων δυστυχημάτων.

Ἡ ἔκθεσις ἐπικρίνει τὴν ἀγγλικὴ κυβέρνησι γιὰ τὴν μὴ λῆψι δραστικῶν μέτρων περιορισμοῦ τοῦ καπνίσματος, ἀπὸ φορολογικὰ ἀντικίνητρα. Τὸ κρατικὸ εἰσόδημα ἀπὸ τοὺς καπνιστὰς εἶναι τὸ 1) 5 τοῦ συνολικοῦ φόρου εἰσοδήματος.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ψήγματα

Μεταξὺ Σοφίας καὶ Εὐτυχίας ὑπάρχει ἡ ἑξῆς διαφορά: Ὅποιος θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του εὐτυχῆ, εἶναι πράγματι, ἐνῶ ὅποιος θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του σοφό, πράγματι εἶναι μωρός.

Βάκων

Ὅταν γνωρίζης κάτι, νὰ ἐπιμένης ὅτι τὸ γνωρίζεις, ἀλλὰ ὅταν τὸ ἀγνοῆς, νὰ ὁμολογῆς ἀδίστακτα ὅτι τὸ ἀγνοεῖς. Αὐτὸ εἶναι γνῶσις.

Κομφούκιος

Ἐὰν ἡ σοφία μοῦ προσεφέρετο ὑπὸ τὸν ὅρο νὰ τὴν κρατήσω γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ νὰ μὴ τὴν μεταδώσω σὲ ἄλλους, δὲν θὰ τὴν ἐδεχόμουν.

Σενέκας

Τὸ Βιβλίον τῆς Σοφίας

Μ Η Τ Ι Σ

Β΄ Ἔκδοσις ἀναθεωρημένη, 1971

ΠΕΡΙΕΧΕΙ 1450 ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

Ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν (Θαλῆς, Πιττακός, Βίας, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χίλων), Πυθαγόρεια, Ἡρακλείτου, Δημοκρίτου, Πινδάρου, Τραγικῶν (Αἰσχύλου, Σοφοκλῆ, Εὐριπίδου), Ἀντισθένους, Διογένους, Ἰσοκράτους, Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Δημοσθένους, Πύρρωνος, Μενάνδρου, Ἐπικούρου, Πλουτάρχου, Ἐπικτήτου, Μάρκου Αὐρηλίου, Πλωτίνου, Πρόκλου καὶ πολλῶν ἄλλων.

Ξένων: Ἀνατολικῶν (Λάο-Τσέ, Κομφουκίου, Βούδδα), Ἑρμητικά, Καινῆς Διαθήκης, Ἰνδικῶν, Σααδῆ, Ἐράσμου, Θερβάντε, Σαίξπηρ, Καρτεσίου, Σπινόζα, Βολταίρου, Ρουσσώ, Κάντ, Τζέφφερσον, Γκαῖτε, Σοπενχάουερ, Καρλάϋλ, Ἴγκερσολ, Ρενάν, Ἴψεν, Τολστόϊ, Μπλαβάτσκυ, Συρέ, Νίτσε, Φλαμμαριών, Μπέζαντ, Μπερξόν, Ταγκόρ, Βιβεκανάντα, Μαίτερλιγκ, Καρέλ, Σβάϊτσερ, Τσβάϊχ, Σρὶ Ράμ, Κρισναμοῦρτι καὶ ἄλλων.

Νεοελλήνων: Κοραῆ, Ρήγα Φεραίου, Δημ. Γαλανοῦ, Θ. Καίρη, Διον. Σολωμοῦ, Ἀ. Λασκαράτου, Ἐμ. Ροΐδου, Πλ. Δρακούλη, Σπ. Νάγου, Ἀντ. Ἀδριανοπούλου, Π. Γιωτοπούλου, Ν. Καρβούνη, Κ. Βάρναλη, Ν. Καζαντζάκη, Ἰω. Βασιλῆ, Θρ. Βλησίδη, Ν. Λούβαρι, Φ. Πολίτη, Δ. Ἰωαννίδη, Κ. Κιτρινιάρη, Ἰω. Θεοδωρακοπούλου, Ε. Παπανούτσου, Ἰ. Μ. Παναγιωτοπούλου, Π. Κανελλοπούλου καὶ ἄλλων.

Ἀποστείλατε δρχ. 90 διὰ νὰ τὸ λάβετε χρυσόδετον

ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ

Ἀήθης ἐπίθεσις πνευματιστικοῦ περιοδικοῦ ἐναντίον τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»

καὶ ἀποφυγὴ ὑποχρεώσεων τοῦ Νόμου

Τὸ πνευματιστικὸν περιοδικὸν «Ἡ Χαραυγὴ τῆς Ἀληθείας» εἰς τὸ τεῦχος Ἰανουαρίου 1972 ἐδημοσίευσεν ἐπιστολὴν μὲ τὴν ὑπογραφὴν «Γ. Οἰκονόμου», βιαίως ἐπιτιθεμένου κατὰ τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, διὰ τὸ δημοσιευθὲν εἰς τὸ τεῦχος Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1971 ἄρθρον τοῦ Αὐστραλοῦ Πανεπιστημιακοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας L. G. Geering.

Ὡς νὰ μὴ ἔφθανεν ἡ δημοσίευσις τῆς πολλαπλῶς ἀναρμόστου αὐτῆς ἐπιστολῆς, ἡ διεύθυνσις τῆς «Χαραυγῆς», δι' εἰδικοῦ ἐντύπου της, ἐπέστησε τὴν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου προσοχὴν ἐνίων Θεολόγων καὶ Μητροπολιτῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ» ἀπηύθυνεν ἐξώδικον πρόσκλησιν πρὸς τὸν Διευθυντὴν τῆς «Χαραυγῆς», ἐπικαλούμενος τὸν περὶ Τύπου Νόμον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἦτο αὕτη ὑποχρεωμένη νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ προσεχὲς ἢ μεταπροσεχὲς τεῦχος της.

Ἡ «Χαραυγή», παρὰ τὴν δημοσιογραφικὴν δεοντολογίαν καὶ τὸν περὶ Τύπου Νόμον (ἄρθρ. 79, 80, 81, 82), δὲν ἐδημοσίευσε τὴν ἐν λόγῳ ἀπάντησιν, οὔτε εἰς τὸ τεῦχος Φεβρουαρίου, οὔτε ατὸ ἑπόμενον.

Θὰ ἦτο εὐχερὲς νὰ ὑποχρεώσωμεν διὰ τοῦ κ. Εἰσαγγελέως τὴν «Χαραυγὴν» νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀπάντησίν μας. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὸ πράξωμεν. Προσπαθοῦμεν νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ παρὰ τῆς «Χαραυγῆς» κηρυσσόμενα, ἀλλὰ μὴ τηρούμενα, διδάγματα τῆς «Ἀρετῆς».

Δημοσιεύομεν κατωτέρω, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας, τὴν ἀπάντησίν μας, καλοῦντες ἄλλην μίαν φορὰν τὴν «Χαραυγὴν» νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ Τύπου Νόμου, δημοσιεύουσα διὰ τοὺς ἀναγνώστας της τὴν ἀπάντησιν.

Ἐξώδικος δήλωσις καὶ διαμαρτυρία Κωνσταντίνου Ν. Μελισσαροπούλου

Πρὸς τὸν κ. Ἀλέξανδρον Σωκρ. Δημάρατον, ἐκδότην καὶ διευθυντὴν τοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ «Ἡ Χαραυγὴ τῆς Ἀληθείας», ὁδὸς Διδότου ἀριθ. 46, Ἐνταῦθα:

Κατόπιν τοῦ καταχωρισθέντος εἰς

τὸ ὑπ' ἀριθ. 49 τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Η Χαραυγὴ τῆς Ἀληθείας» καὶ εἰς τὰς σ. 23—24 δημοσιεύματος μὲ τὴν ὑπογραφὴν «Γ. Οἰκονόμου, Καθηγητής», ὅπερ θεωρῶ ὡς ἐξυβριστικόν, δυσφημιστικὸν καὶ συκοφαντικόν, καλῶ ὑμᾶς ὅπως προβῆτε ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς δημοσίευσιν τῆς παρούσης ἀπαντήσεώς μου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως προβῆτε εἰς τὴν πλήρη ἐπανόρθωσιν, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν συνεπειῶν τοῦ Νόμου, ἐπιφυλασσομενος πάντων τῶν ἐκ τοῦ Νόμου δικαιωμάτων μου.

1) Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ παρ' ἐμοῦ διευθυνόμενον περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ» διηρωτήθη «χωρὶς ντροπὴ καὶ συστολὴ» ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἐπίκαιρος. Οὔτε εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ περιοδικὸν ἢ προσωπικῶς ὁ διευθυντής του Κωνστ. Μελισσαρόπουλος ἀνέπτυξεν οἱανδήποτε ἐπὶ τοῦ θέματος ἄποψιν ἢ διετύπωσεν οἱονδήποτε «μήνυμα». Τὸ μόνον ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἐδημοσίευσε μετάφρασιν ἄρθρου τοῦ ξένου Καθηγητοῦ L. G. Geering μετὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὡς δὲ εἶναι πασίγνωστον, τὰ φέροντα ὑπογραφὴν ἄρθρα ἐκφράζουν τὰς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων των, τὰ δὲ ἔντυπα φέρουν εὐθύνην πνευματικὴν ἀποκλειστικῶς διὰ τὰ ἐκ τῆς συντάξεως αὐτῶν προερχόμενα ἀνυπόγραφα δημοσιεύματα. Ἡ πρᾶξις τοῦ ἐπιστολογράφου σας νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τὰ οἱαδήποτε ἐρωτήματα σχετικῶς πρὸς τὴν κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν θέσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἅτινα διετύπωσε προσωπικῶς ὁ ξένος Καθηγητής, ἐτέθησαν δῆθεν παρ' ἡμῶν, ἀποδεικνύει δολίαν προαίρεσιν ὅπως ἐν γνώσει τῆς ἀναληθείας μᾶς συκοφαντήσῃ, πέραν τῶν σαφῶς ἐξυβριστικῶν φράσεων, τῶν περιεχομένων εἰς τὸ δημοσίευμά σας.

2) Ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ ξένου Καθηγητοῦ ὡς «ἀπιθάνου» μαρτυρεῖ ἐπίσης περὶ τῆς ἐξυβριστικῆς καὶ δυσφημιστικῆς προθέσεως τοῦ ἐπιστολογράφου σας καὶ ὑμῶν. Εἴχετε καὶ ἐκ τῆς στοιχειώδους καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἐκ τοῦ Νόμου ὑποχρέωσιν ὅπως ἐξετάσητε, προτοῦ ἀποδώσητε τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ «ἀπιθανου» εἰς ἕνα διαπρεπῆ Καθηγητήν. Δὲν γνωρίζω ἐὰν ὁ ὡς «Καθηγητής» ὑπογραφόμενος ἐπιστολογράφος σας εἶναι Καθηγητὴς Πανεπιστημίου ἢ ἑτέρας ἀνωτάτης σχολῆς ἢ μέσης ἐκπαιδεύσεως ἢ τεχνικῆς τοιαύτης ἢ φροντιστηρίου ξένων γλωσσῶν. Ἂς διευκρινίσῃ τὴν καθηγητικήν του ἰδιότητα, τὴν ὁποιαν, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι, σεβόμεθα. Πάντως, ὁ κ. L. G. Geering εἶναι καθηγητὴς τῆς ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Βικτώρια τῆς πόλεως Γουέλλιγκτον τῆς Νέας Ζηλανδίας καὶ διακεκριμένος συγγραφεὺς θεολογικῶν βιβλίων, ἐπίσης τακτικὸς ὁμιλητὴς τῆς Τηλεοράσεως. Εἶναι, ἄρα, ἁρμοδιώτατος ὅπως ἐπιλαμβάνεται θρησκευτικῶν θεμάτων, ὅπερ δὲν γνωρίζομεν, ἁπλῶς, ἐὰν συμβαίνῃ μὲ τὸν ἐπιστολογράφον σας. Μάλιστα, τὰς ἐκφρασθείσας εἰς τὸ ἄρθρον του ἀπόψεις, τὰς ὁποίας σεῖς, ἐπεχειρήσατε κακοβούλως νὰ ἀποδώσητε εἰς τὸ περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ» καὶ τὸν διευθυντήν του Κωνστ. Μελισσαρόπουλον (διὰ τῶν φράσεων: «ὁ ΙΛΙΣΟΣ διερωτᾶται», «γιὰ νὰ στηρίξῃ τὸ φθαρμένο σύνθημα ὁ κ. Μελισσαρόπουλος», «τὸ ἀντιχριστιανικὸ καὶ ἀθεϊστικὸ ἔντυπο λέγει»), ὁ διαπρεπὴς Καθηγητὴς τῆς Θεολογίας ἀνέπτυξεν, ὡς σαφῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰδικόν μας δημοσίευμα, κατόπιν ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΩΣ τῆς Πρεσβυτεριανῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, εἰς σειρὰν δημοσίων συναθροίσεων. Συνεπῶς, τὸ ἐρώτημα ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ἐπίκαιρος ἐτέθη ἀπὸ μίαν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ ἀπάντησις ἐδόθη ἀπὸ ἕνα Καθηγητὴν τῆς Θεολογίας. Δύνασθε νὰ διαφωνῆτε μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ Καθηγητοῦ, ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ διαστρέφετε τὰ πράγματα.

3) Δὲν δύνασθε, εἰδικώτερον, νὰ χαρακτηρίζετε τὸ ἄρθρον τοῦ Καθηγητοῦ ὡς ἀντιχριστιανικόν, παρασιωπῶντες τὴν κατάληξίν του, ἡ ὁποία εἶχεν ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς: «Ἡ ἀνθρώπινη φυλὴ θὰ ἔχῃ πάνω στὸν πλανήτη μας ἕνα ἄξιο μέλλον, ἐὰν ἐπαρκὴς ἀριθμὸς ἀνθρώπων κάμουν Διδάσκαλό τους τὸν Χριστό, ἐγκαταλείποντας τὴν ἰδιοτέλεια καὶ ζῶντας γιὰ τοὺς συνανθρώπους των. Αὐτὸ

εἶναι, στὸν πυρῆνα του, τὸ Χριστιανικὸ μήνυμα». Πράγματι δέ, αὐτὸ ἦτο τὸ μήνυμα ποὺ ἤθελε νὰ μεταδώσῃ οὐσιαστικῶς ὁ Καθηγητὴς καὶ ὄχι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σεῖς παρουσιάσατε, διὰ τῆς μεθόδου τῆς παρασιωπήσεως τῶν σπουδαιοτέρων παραγράφων. Ὡς πρὸς τὰ θέματα τῆς παρθενογενέσεως, τοῦ ὑπερφυσικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἰησοῦ, τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος, τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν κ.ἄ. τὰ ὁποῖα ἠνώχλησαν τὸν ἐπιστολογράφον σας, ὁ Καθηγητὴς ἀνέφερε σαφῶς ὅτι περὶ τούτων τοῦ ἐτέθησαν ἐρωτήσεις εἰς τὰς δημοσίας ὁμιλίας του ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς. Ὁ Καθηγητὴς δὲν διετύπωσε καμμιαν ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἄποψιν, ἀλλὰ περιωρίσθη νὰ εἴπῃ ὅτι «πολλοὶ» συνδέουν τὸν Χριστιανισμὸν ἀναποσπαστως μὲ τὰς μεταφυσικὰς ἀπόψεις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ὅπως καὶ ὅτι «ἕνας αὐξανόμενος ἀριθμὸς» Χριστιανῶν ἀποβλέπουν μᾶλλον πρὸς τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον, ἐπίσης, οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. Ποῦ βλέπετε τον ἀθεϊσμὸν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὥστε να σαλπίζετε «συναγερμὸν» τῆς Ἐκκλησίας μας;

4) Τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονὸς ὅτι τὸ περιοδικόν σας ὑπηρετεῖ τον Πνευματισμὸν μοῦ παρέχει τὸ ἠθικὸν δικαίωμα νὰ παρατηρήσω ὅτι, σαλπίζοντες ἐκστρατείαν ἐναντίον ἄλλων ἐπὶ ἀπιστίᾳ, ἀντιχριστιανισμῷ κλπ., ὑποπίπτετε εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ Αἰσώπου («ἕκαστος δύο πήρας φέρει καὶ εἰς μὲν τὴν ἔμπροσθεν ἀποτίθησι τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁμαρτήματα, εἰς δὲ τὴν ὄπισθεν τὰ ἑαυτοῦ») καὶ τοῦ Εὐαγγελίου («ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου», Ματθ. 7, 5, Λουκ. 6, 41). Διότι πράγματι, εἶναι «δοκὸς» ἡ ἀπασχόλησις μὲ τὸν Πνευματισμόν, κατὰ τὴν ἄποψιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις, δι' ἐπισήμου ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ἐπίσημον αὐτῆς ὄργανον «Ἡ Ἐκκλησία», τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1951, κατεδίκασε τὸν Πνευματισμὸν ὡς ξένην θρησκείαν, «ἀπορρίπτουσαν τὰ χριστιανικὰ δόγματα» καὶ «ἀρνουμένην τὸν Χριστόν» καὶ «μετέχοντα τραπέζης δαιμονίων» καὶ λοιπὰ καὶ λοιπά. Πῶς λοιπὸν ἐξαιτεῖσθε ἔκφρασιν τῆς γνώμης τῶν Ἱεραρχῶν καὶ δὲν δέχεσθε τὴν ἐπίσημον ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τοῦ Πνευματισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπορρίπτετε καὶ περιφρονεῖτε, Ἐὰν μὲν οἱ Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν πλανῶνται, διατί δὲν πείθεσθε αὐτοῖς καὶ δὲν ἐγκαταλείπετε τὸν Πνευματισμόν, τὸν ὁποῖον, οὐχὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ὀνομάζουν ἀντιχριστιανικὸν καὶ δαιμονικόν, Ἐὰν δὲ πλανῶνται, κινητοποιεῖτε ἐναντίον μας δικαστὰς πλανωμένους; Καὶ μάλιστα κινητοποιεῖτε ἐναντίον μας τινὰς τῶν Ἱεραρχῶν περὶ τῶν ὁποίων φρονεῖτε ὅτι «ἀσχημονοῦν», διότι ἐκηρύχθησαν κατὰ «τῆς ὑψίστης προσπαθείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου», ὑπερ τοῦ ὁποίου καὶ ἡμεῖς κατ' ἐπανάληψιν ἐγράψαμεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ΙΛΙΣΟΥ, Ἐπικαλεῖσθε ἐναντίον μας δύο Μητροπολίτας, περὶ τῶν ὁποίων γραφετε (ἐν σελίδι 16 τοῦ ὡς ἄνω τεύχους ὑμῶν) ὅτι «οὗτοι, ὡσὰν κ ό ρ α κ ε ς ἐπεχείρησαν νὰ σκοτίσουν τὸν καταγάλανον οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος» μὲ τοὺς ἐναντίον τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου λιβέλλους των, προσθέτοντες ὅτι «οἱ ἀσύστολοι καὶ ἄναρθροι κ ρ ω γ μ ο ὶ» τῶν δύο τούτων Ἱεραρχῶν εἶναι «ἐστερημένοι χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ καλωσύνης καὶ δὲν ἅπτονται οὐδὲ τῆς στοιχειώδους ἀγωγῆς καὶ σεβασμοῦ προς τὸ ποίμνιον». Πῶς, λοιπόν, συμβιβάζεται μὲ τὴν συνείδησίν σας, ὅταν ταῦτα φρονῆτε περὶ τῶν δύο τούτων Ἱεραρχῶν, νὰ τοὺς ἐπικαλῆσθε διὰ τὴν καταδίκην μας;

5) Τέλος πρὸς πλήρη ἐπανόρθωσιν ὀφείλετε τὸ τεῦχος, εἰς τὸ ὁποῖον θέλει καταχωρισθῆ ἡ παροῦσα ἀπάντησίς μας, νὰ τὸ ἀποστείλετε εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀποδέκτας, εἰς τους ὁποίους ἐκτάκτως ἀπεστείλατε καὶ το ὑπ' ἀρ. 49, συμφώνως πρὸς τὸν συνοδεύσαντα τοῦτο «πίνακα διανομῆς».

6) Ἐν κατακλεῖδι ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δηλώσω ὅτι παρὰ τὴν θλῖψιν, ἣν ἐδοκίμασα ἐκ τοῦ δημοσιεύματός σας, καὶ ἀσχέτως τῆς γνώμης ὅτι τοῦτο

δὲν συμβιβάζεται ποσῶς μὲ τοὺς στόχους τῆς «'Αδελφότητος τῆς 'Αρετῆς», ἧς ὁ πατήρ σας καὶ φίλος μου τυγχάνει ἱδρυτής, σημειῶ τὰ ὑπ' ἀρ. 3 καὶ 8 ἄρθρα τοῦ Δεκαλόγου τῆς 'Αρετῆς τῆς 'Αδελφότητος ταύτης, ἤτοι: «Νὰ προσβλέπωμε μὲ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐπικρίνοντας καὶ κατακρίνοντας ἡμᾶς» καὶ «Νὰ τείνωμε τὸ χέρι μὲ στοργικὸ βλέμμα, σ' αὐτὸν ποὺ μᾶς ἀτενίζει μὲ βλοσυρότητα καὶ μᾶς δονεῖ ἀναιτίως».

'Εν 'Αθήναις τῇ 16 Φεβρουαρίου 1972
Κ. Μελισσαρόπουλος

'Εξ ἄλλου, ἡ «Χαραυγὴ τῆς 'Αληθείας», εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος της, ἀπευθύνει δεκάδα ἐρωτημάτων πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ», ζητοῦσα ἀπ' αὐτὸν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἀπόψεις του. Φυσικά, δὲν πρόκειται νὰ λάβῃ ἀπάντησιν, διότι οὐδὲν εἰς οὐδένα ἀναγνωρίζομεν δικαίωμα ἐπεμβάσεως εἰς ζητήματα συνειδήσεως, ὁ δὲ θεσμὸς τοῦ 'Ιεροεξεταστοῦ πρὸ μακροῦ κατηργήθη.

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεῖα τοῦ «'Ιλισοῦ», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμῶνος), εἶναι ἀνοικτὰ μόνον κάθε Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ 10 - 12,30 π.μ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστῆν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, 'Αθήνας, 122». 'Αποστολαὶ μὲ τραπεζιτικὰς ἐπιταγὰς ἢ ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν. Νὰ ἀναγράφεται καθαρὰ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟΜΟΙ

Τιμὴ τόμων παρελθόντων ἐτῶν δρχ. 70. Τιμὴ τεύχους 15.

Δὲν ὑπάρχουν μεμονωμένα τεύχη ὑπ' ἀριθ. 1 - 5, 7 - 9, 11 - 18, 18, 23, 25 - 26, 28 - 30, 32 - 33, 40, 44, 49 - 50, 55 - 58, 67 - 68, 79-80, οὔτε τόμοι 1956-1959, 1961-1963, 1966 - 1968.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλέντα στοὺς κατωτέρω συνδρομητάς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των.

ΑΘΗΝΩΝ

Νικ. 'Αγγελίδης, Βεῖκου 133 Κων. Καραμῆτσος, ἰατρός, Β. Οὐγκὼ 2. Γ. Καρδάμης, Καλλιδρομίου 48 'Ι. Κετσέας Δερβενακίων 2, Καλλιθέα. Γιώτα Κεραμιδᾶ, 'Ιωνίας 139. Ρ. Κυρίμης, Στουρνάρα 29. Γ. Μπακούρης, 'Αγ. Κων)νου 16, Πειραιᾶ. Γρ Παπαδημητρόπουλος, Λήμνου 89. Χαρ. Πολυχρονιάδης, Κεδρίνου 21-23. Νικ. Στυλιανίδης, Παρνασσοῦ 3, 'Αθ. Φόρτης, πλ. Βασ 'Αλεξάνδρου 10, Ν. Σμύρνη. Π. Φουστέρης, Γ. 'Ανδρούτσου 18.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Δημ. 'Αναστασιάδης, Μεγ. 'Αλεξάνδρου 31, Θεσσαλονίκη Γερ. Θωμόπουλος, Ξενοδ. 'Ακροπόλ, Λάρισα. Στ. Καραμπατσακίδης, ἰατρός, Νεάπολις - Κοζάνης. Χαρ. Λέκας, Β. 'Ηρακλείου 21, Θεσ)νίκη. Δημ. Παπαγαρυφάλου, 'Αμύντα 13, Θεσσαλονίκη. Χρ. Πατσόπουλος, Μ. 'Αλεξάνδρου 31, Θεσσαλονίκη. 'Απ. Σαβόπουλος, Μιαούλη 19, Θεσ)νίκη. Χριστ. Σακελλαροπούλου, Κωνσταντῖνοι - Μεσσηνίας. Σολ. Τσῶτσος, Σπάρτης 35, Θεσ)νίκη. Πετρ. Φραγκίδης, Βενιζέλου 72, Καβάλα.

ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟΝ ΓΗΪΝΟΝ ΒΙΟΝ

Δημ. Βάρτσος, 'Αθῆναι
Κων. Γαρίδης, 'Αθῆναι
Θεοδ. Κρεμύδης, 'Αθῆναι
Δημ. Σκουζές, 'Αθῆναι
'Εμ. Σωτηρίου, 'Αθῆναι
'Εμ. Κάβουρας, Μυτιλήνη
Σπ. Χονδρογιάννης, Θεσ)νίκη.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΒΟΥΡΑΣ

Θλιβερὸν ἀπὸ τὴν Μυτιλήνην μετεδόθη ἄγγελμα τῆς ἐκδημήσεως τοῦ Ἐμμανουὴλ Κάβουρα, ἐπιλέκτου μέλους τῆς ἐκεῖ κοινωνίας καὶ μὲ εὐρυτέραν ἠθικὴν ἀκτινοβολίαν.

Ὁ ἀποθανών, μόλις 72 ἐτῶν και δραστηριώτατος, ἀπέθανεν αἰφνιδίως καὶ ἐβύθισεν εἰς θλῖψιν τὴν κοινωνίαν τῆς Μυτιλήνης, ἡ ὁποία τὸν ἐξετίμα βαθύτατα διά τάς παντοίας ἀρετάς του.

Ἦτο ἐπίτιμος δικηγόρος, Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑλλην. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, Ἐκκλησιαστικὸς ἐπίτροπος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, εἶχε δὲ τύχει τῶν τίτλων τοῦ Μεγ. Ἱερομνήμονος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Ἱππότου τοῦ Παναγίου Τάφου.

Ἦτο ἐπίσης ἐπίτιμος Γενικὸς πρόξενος τῆς Τουρκίας καὶ ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἰδιότητα συνέβαλεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν σχέσεων καλῆς γειτονίας καὶ κατευνασμοῦ τῶν παλαιῶν ἀντιθέσεων. Εἶχεν ὀργανώσει πολλάς ἐκδρομάς μαθητῶν καὶ νέων εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ γενικῶς εἰργάζετο διὰ τὴν ἀμοιβαίαν γνωριμίαν τῶν ἀνθρώπων τῶν δύο λαῶν καὶ τὴν ἐν τῷ πνεύματι τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος καλλιέργειαν καλῶν σχέσεων, μέ καλά ἀποτελέσματα.

Ὕστατον, ἀλλ' οὐχὶ ἔλασσον, ἦτο πρωτοστάτης εἰς πᾶσαν πνευματικὴν κίνησιν, μὲ βαθεῖαν φιλοσοφικότητα καὶ ψυχικὴν ἀνάτασιν, ἀρετάς τάς ὁποίας μετέδιδε καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν φίλων καὶ συνεργατῶν του, ἰδίως εἰς τοὺς κόλπους τοῦ φιλοσοφικοῦ ἐργαστηρίου «Σολομών».

Ὁ «Ἰλισός», τοῦ ὁποίου ὁ μεταστάς ἦτο καλὸς φίλος, ἀπευθύνει τά αἰσθήματα τῆς συμπαθείας του πρὸς τὴν οἰκογένειάν του, τόσον τὴν φυσικήν, ὅσον καὶ τὴν πνευματικήν.

ΚΥΠΡΟΣ

Τεύχη «Ἰλισοῦ», τόμοι καὶ βιβλία στὸ Βιβλιοπωλεῖον Ἀντωνίου Στυλιανοῦ, Λεμεσός.

Ἰδιοκτήτης: Ἐκδόσεις «Ἰλισός» Συν. Π. Ε., Δραγατσανίου 6. Ἐκδότης - Διευθυντής: Κωστῆς Ν. Μελισσαρόπουλος, Πλατ. Ἐθνικῆς Τραπέζης 3, Φιλοθέη. Προϊστάμ. Τυπογραφείου: Ἰορδ. Α. Ὀρφανίδης, Ποσειδῶνος 51, Π. Φάληρον. Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωσις: «Ἑπτάλοφος» Ε.Π.Ε., Ζωοδόχου Πηγῆς 4, τηλ. 631.675. Ἀθῆναι, Μαρτ. Ἀπρ. 1972.
Τιμὴ τεύχους δρχ. 15

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἠπειρωτικὴ Ἑστία (Νοέμ.-Δεκ. 71).
Πνευματικὴ Ἐπαρχία, Σέρρες (Ἰούλ. - Δεκ. 71).
Λαογραφικὴ Κύπρος (Σεπτ.-Δεκ. 71).
Ὁ Κόσμος τῆς Ψυχῆς (Ἰαν. 72).
Ἡ Πρωτότυπη (Ἰούν. - Φεβρ. 72).
Νέα Σύνορα (Γεν. - Φλεβ. 72).
Μέλισσα - Βέε - Ἄβελο (Λευκωσία).
Κρίκος (Φεβρ. - Μάρτ. 72).
Προβλήματα Ἐκκλησιαστικά Κοινωνικά (Φεβρ. - Μάρτ. 72).
Σμύρνα (Φεβρ. 72).
Πνευματικὴ Κύπρος (Φλεβ. 72).

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ «ΙΛΙΣΟΥ»

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φίλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς
Ἡράκλειον: Λ. Κουντῆς
Θεσσαλονίκη: Γ. Βαρᾶνος
Καβάλα: Σ. Ρωμανιᾶς
Κοζάνη: Στέλλα Τσιομπάνου
Κέρκυρα: Ἀχ. Ἀβραμίδης
Λαμία: Εὐ. Παπαντωνίου
Λάρισα: Ἐσδρᾶς Μωϋσῆς
Μυτιλήνη: Ἠλ. Κουκέλλης
Ξάνθη: Εὔελπις Ράνος
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσάκις
Ρόδος: Μ. Φωστιέρης
Σῦρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίς: Θεόδ. Οἰκονόμου
Χανιά: Ν. Βαρδάκης
Ἀμμόχωστος: Ἀνδ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἀντ. Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ἰσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Σελ.

Γκαῖτε: Ἡ Ἀρχιτεκτονική τοῦ Σύμπαντος 81
Ζ. Γουγουτᾶ: Τά ναρκωτικά τῆς καρδιᾶς 82
Κατετέθη ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀντικαρκινικῆς Ἑταιρίας .. 83
«Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες», πλήν τοῦ... δημάρχου Λαρίσης! 86
Ὀρθοδοξία ἤ Θάνατος 89
Ὁ Τεκτονισμός καί τά σύγχρονα προβλήματα 91
Σαρ. Παυλέα: Ὁ Δευκαλίων 93
Π. Ἀναγνώστου: Ὁ Μελάμπους 94
Ρομπ. Ταγκόρ: Προσευχή 95
Π. Μπελούση: Πῶς ὁ Βράχμα «ἐχάρισε» τόν θάνατον 96
Σαρ. Παυλέα: Μετά τόν ἐπίσημο χορό 97
Μαρ. Μπόταση: Ἡ προσευχή τοῦ δάσους 98
Γουλ. Στέδ: Ἡ Κυανῆ Νῆσος 99
Ἕλ. Π. Μπλαβάτσκυ: Τό Κλειδί τῆς Θεοσοφίας 109
Νέλλης Θεοδώρου: Ἡ Θεοσοφία στήν ἐποχή μας 115
Κρισναμοῦρτι: Ἀπορίες ἑνός ψυχαναλυτοῦ 118
Ἄννι Μπέζαντ: Ἡ ἀνάμνησις τῶν προηγουμένων βίων 123
Ἀποκόμματα: Ἀθηναγόρα: Ἡ πορεία τῶν Ἐκκλησιῶν. Πάμπλο Καζάλς: Σχέδιον Εἰρήνης. Ε. Π. Παπανούτσου: Ὁ Ὕπνος, δεύτερη ζωή τοῦ ἀνθρώπου. Δ. Ψαθᾶ: Ἀσχολίες τῆς Ἐκκλησίας 125
Τά νέα βιβλία: Σημειώσεις Χρ. Ριζοπούλου 130
Χρονικά 141
Ψήγματα 151
Μεταξύ μας 153

Τὸ ὡραιότερο δῶρο

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΒΙΒΛΙΟ

Βλέπε Τιμοκατάλογον Βιβλίων
εἰς σελ. 2 ἐξωφύλλου

('Αποστέλλονται ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν)

ΕΓΓΡΑΨΑΤΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Συνδρομὴ 1972 δρχ. 70 (ἐξωτερικοῦ $ 3)

Ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα νὰ ἀγοράζουν τούς τόμους ἐπιλογῆς

Α΄ Τριετίας 1956—1957—1958

Β΄ Τριετίας 1959—1960—1961

ἕκαστον πρὸς δρχ. 80 ἀντὶ δρχ. 100

ΒΙΒΛΙΑ ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

'Αποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς	**ἄδ. 30 δεμ. 50**
Μ ε λ ε τ ή μ α τ α	**ἄδ. 60 δεμ. 80**
Εἰσαγωγὴ στὴ Θεοσοφία	**ἄδ. 70 δεμ. 90**
Τὰ Βήματα τῆς Φιλοσοφίας . . .	**ἄδ. 50 δεμ. 70**
ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) Β΄ ἔκδοση ἀναθεωρημένη 1971 . .	**δεμ. 90**
'Εκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμοῦρτι .	**ἄδ. 50 δεμ. 70**

Τύποις: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ☎ 631.675—926.963

ΑΙΟΛΟΥ 70 · ΤΗΛ. 312.322 · ΑΘΗΝΑΙ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ 25 · ΤΗΛ. 831.768 · ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΣ 289 · ΤΗΛ. 968.467 · ΚΑΛΛΙΘΕΑ